A JEWISH CANADIAN DAILY Circulated All Over CANADA And Abroad

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

פאליטיש אונאפהענגיג נאציאנאל
א ציימונג וועלכע כיט פרייהיים פון אויסדרוק צו אלע שיכטען.

VOLUME XIX No 7785 | Thursday, February 4th, 1932 | יום ה׳, כ״ו שבט, פרשה משפטים, תרצ״ב. | טאראנטא, דאנערשטאג דער 4־טער פעברואר, 1932. | PRICE THREE CENTS

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY FEB 6 1932

N.Y. Public Library 476 Fifth Ave NEW YORK N.Y.

שלום־פארשלאג פון גרויס מעכטע אנגענומען פון כינע, ניט פון יאפאן; ביטערע שלאכטען אין שאנכאי; פילע טויט פון ערדציטערניש אין קובא

יאפאן ווייזט אפיציעל צוריק שלום־פלאן

לאנדאן, פעב. 4.

א לעצטער באריכט וואס איז דא דערהאלטען געווארען פון טאקיא, יאפאן, לויטעט, אז די יאפאנעזישע רעגירונג האט אפיציעל צוריקגעוויזען דעם שלום־פלאן פון די גרויס־מעכטע, איבערהויפט דעם פונקט 5 וואו עס רעדט זיך, אז א נייטראלע קאמיסיע זאל העלפען שליכטען דעם כינעזיש־יאפאנעזישן קאנפליקט אין נויסט פון עלאג־אפמאך.

טאקיא, יאפאן, פעב. 3.

נאך א צאהל לענגערע קאנפערענצען וואס דער יאפאנעזישער אויסערן מיניסטער, ענקנטשי יאשיזאוא, האט היינט אפגעהאלטען מיט׳ן 84־יאהריגען פרינץ אן נאכדעם מיט דעם פרעמיער אינוקאי, האט דער אויסערן מיניסטער דערקלערט, אז יאפאן וועט קיינמאל ניט איינגעהן אויף דעם פלאן פון די פיער גרויס־מעכטע, איינשליסענדיג ענגלאנד, פראנקרייך איטאליע און אמעריקע, דאס א נייטראלע פארטרעטערשאפט זאל זיך באטייליגען אין די פארהאנדלונגען מיט כינע וועגען מאנדשוריע.

ער האט דערקלערט, אז יאפאן וועט זיך לאזען פארהאנדלען וועגען שאנכאי אבער ניט וועגען מאנדשוריע, און א גענויעם ענטפער אויף דעם שלום־פלאן פון די גרויס־מעכטע וועט ער מארגען ארויסגעבען, האט ער געזאגט.

די דערמאנטע פיער גרויס־מעכטע האבען פארגעשלאגען סיי פאר יאפאן אוי סיי פאר כינע, א שלום־פלאן וועלכער באשטעהט פון פינף הויפט פונקטען.

1 — אז ביידע צדדים מוזען תיכף אפשטעלען די שחיטות; 2 — אז די וויטערדיגע מאביליזאציע אדער צוריק־וויטערדיגע מלחמות טאר ניט פארקומען פון ביידע צדדים; 3 — אז ביידע צדדים מוזען צוריקציהען זייער מיליטער פון אלע כינעזישע פונקטען וועלכע זענען פון גענעזייטיגען קאנטאקט אין דעם שאנכאי געגענט; 4 — די באשיצונג פון אינטערנאציאנאלע אלאנעס דורך עטאבלירען נייטראלע זאנעס צו צע־טיילען די קעמפענדע צדדים; 5 — אנערקענטמענדיג די דאזיגע פונקטען זאל שנעלער פארשריט געמאכט ווערען אין די פארהאנדלונגען צו שליכטען אלע וויכ־טיגע סכסוכים צווישען ביידע צדדים. די שליכטונג זאל זיין אין גייסט פון קעלאג אפמאך, דורך באשטימען אן אונטערזוכונגס־קאמיסיע אין וועלכער עס זאלען זיך באטייליגען נייטראלע באאבאכטער.

יאפאן וויל ניט פינפטען פונקט

וועגען די ערשטע פיער פונקטען פון דעם שלום־פלאן איז יאפאן גרייט צו נאכגעבען, אבער וועגען דעם פינפטען, דאס־דו וואו עס רעדט זיך וועגען א נייטראלע קאמיסיע, איז זי נעגען, דערפאר וואס זי האט מורא אז די קאמיסיע זאל ניט אריינציהען אויף דאס ניי די פראגע פון יאפאן׳ס פארבאפען מאנדשוריע.

עס ווערט פארשטאנען אז די יאפאנעזישע רעגירונג וועט ארויסשטעלען א צאהל נעגען־פאדערונגען נעגען די פאר נעשלאגענע שלום־פלענער פון די גרויס־מעכטע. יאפאן, וועלכע באטראכט שוין מאנדשוריע אלס איהר איינענטום, וויל ניט אז א נייטראלע קאמיסיע זאל אריינ־ציהען די דאזיגע פראגע אין די פאר־האנדלונגען. דער יאפאנעזישער אויסער־מיניסטער האט דערקלערט, אז וועגען מאנדשוריע וועט יאפאן זיך אויסלייזען מיט כינע פריוואט, אהן דער אריינ־מישונג פון אנדערע לענדער.

נאנקין, כינע, פעב. 3.

די כינעזישע רעגירונג האט היינט אנגענומען דעם שלום־פלאן פון די אויס־לענדישע גרויס־מעכטע, און זי האט דער־קלערט, אז זי איז גרייט צו אפשטעלען תיכף די שחיטות פון איהרע סאלדאטען.

די באקאנטמאכונג פון דער כינעזי־שער רעגירונג אז זי נעהמט אן דעם שלום־פלאן לויטעט אז כינע איז גרייט צו אנ־ישירען וועגען פארהאנדלונגען מיט יא־פאן און צריקציהען איהר מיליטער דורך־וויל, עטאבליזירענדיג א נייטראלע זאנע ארום שאנכאי וואס זאל פארזארגירט ווע־רען פון די אויסלענדישע סאלדאטען. שריט זענען גלייך אנגענומען געווארען מיט כינע צו אפשטעלען אלע ווייטער־דיגע געשלעגען.

אן אפמאך צווישען כינעזישע און יאפאנעזישע באאמטע איז געשלאסען גע־ווארען, וועלכער לויטעט, אז כינע׳ס הויפט שטאדט, נאנקין, זאל מעהר ניט אטאק־יר־ט ווערען. באלד נאכ׳ן אפמאך האבען די יאפאנעזישע און כינעזישע קריעגס־שי־פען אנגענהויבען פארלאזען די בערעגען פון נאנקין. איבערלאזענדיג דארט די ברי־טישע און אמעריקאנער שיפען.

א סך בריטישע און אמעריקאנער פרויען און קינדער האבען שוין פארלאזען נאנקין, אויף שיפען נאך שאנכאי.

כינעזער האלטען אפ גרויסען זיעג אין שאנכאי. — יאפא־נעזער זוכען צו ארומרינגלען כינעזישע סאלדטען פון אלע זייטען. — כארבין וועט באל־איינגענומען ווערען פון יא־פאן. — רוסישע אויל־שיף ברענט.

שאנכאי, פעב. 4.

אין דער צייט ווען פארהאנדלונגען ווערען אנגעפיהרט פאר א שלום צווישען כינע און יאפאן, האט א ביטערע שלאכט היינט ווידער אויסגעבראכען צווישען ביי־דע לאגערען אין שאנכאי, מיט דער גע־פאהר אז דאס יאפאנעזישע מיליטער זאל אריינציהען די כינעזער אין א נעץ, ארום־רינגלענדיג די כינעזער פון אלע זייטען.

די ניט שלאכט וועלכע האט גע־דויערט א גאנצען טאג און א גאנצע נאכט, איז געווען אזוי פארביטערט פון ביידע צדדים, אז די באאמטע פון די אינ־טערנאציאנאלע קאלאניעס האבען גע־נעהמען פאר גאר ערנסטע קאנסעקווענ־צען.

די יאפאנעזער האבען געפלאנעוועט צו פארכאפען די שאנכאי־נאנקין אייזענ־באהן, היינטער דעם צפון סטייישאן, אפ־שניידענדיג די כינעזער פון אלע באוועג־ונגען, מיט דער איינציגער מעגליכקייט אז זיי זאלען אנקלייפען אין די אויס־לענדישע סעטלמענטס. די שאנכאי׳ער קאמיסיע פון דער פעלקערליגע האט גע־קעיבלט קיין זשענעווא וועגען דער־ערנסטקייט פון דער סיטואציע.

די פארביטערטקייט פון דער שלאכט האט זיך געגומען איבער דעם וואס דאס כינעזישע מיליטער האט נעכטען אפגע־האלטען א גרויסען זיעג לעבען דעם האנ־ג׳ן קאנער פון די „אינטערנאציאנאלע כעטלמענטס״. צוריקטרייבענדיג די יא־פאנעזער. אן עהנליכער קאמף איז פאר־נעקומען לעבען שאפעי. וואו א כינעזישע קאנאן אויפ׳ן דרעי וועלכער האט געטרא־פען א יאפאנעזישע קריעגס־שיף, האט זי געזוכען צום אפגרונט. עס איז אייד־איבערגעגעבען געווארען, אז די כינעזער האלטען נאך שטארק דעם „פארט״, וואס איז פון די יאפאנעזישען נייווי קאמאנ־דיר אפגעלייקענט געווארען.

די שלאכט דעם נאנצען טאג און די נאנצע נאכט איז געווען די פארביטערט־סטע ווי ווען עס איז פריהער.

פעיפינג, פעב. 3.

די פארכאפונג פון כארבין פון יאפ־אנעזישען מיליטער ווערט דערוואוארט יעד־דע מינוט, לויטעט א באריכט וועלכער איז דא דערהאלטען געווארען. יאפאנע־

דערמארדונג פון 6 אידישע יונגע לייט אויפגענומען אין רומענישען פארלאמענט

עפענט היינט פארלאמענט

לארד בעזבארא

נאוועריגער דרישענעראל פון קאנאדע.

בוקארעסט, פעב. 3, (איטא).

די פיהרער פון דער קוויסטיישער בארטיי און דער „אייזערנער וואך״ האב־בען אין פארלויף פון דער פארלאמענ־טארישער דעבאטע איבער דעם אינציי־דענט מיט דער רומענישער רעגיירונג, געפאדערט און די רעגירונג זאל אנגעהמען שטרענגע מיטלען נעגען דער אויסלענד־ישער פרעסע פאר באשייביגען דעם סאב־ראקא אינציידענט אלס מארד, און זיי האב־בען אויך געפאדערט, אז אויב די פראפא־גאנדע וועט פארגעזעצט ווערען, זאלען די אידען ארויסגעטריבען ווערען פון סאב־ראקא.

דער סאציאליסטישער דעפוטאט מיי־רעסקו האט באלד דערויף דערקלערט, אז די פאסיזמוס אין סאראקא איז געווען א מארד. א שארפער פראטעסט פון די מעהרהייט פון דער אויפגע־הויבען נעגען זיין דערקלערונג.

דער אידישער דעפוטאט לאנדאו האט אין אן איינדרוקספולער, מעכטיגער רעדע בוקארעסט, פעב. 3, (איטא).

די פיהרער פון דער קוויסטיישער בארטיי און דער „אייזערנער וואך״ האב־בען אין פארלויף פון דער פארלאמענ־טארישער דעבאטע איבער דעם אינציי־דענט מיט דער רומענישער רעגיירונג, געפאדערט און די רעגירונג זאל אנגעהמען שטרענגע מיטלען נעגען דער אויסלענד־ישער פרעסע פאר באשייביגען דעם סאב־ראקא אינציידענט אלס מארד, און זיי האב־בען אויך געפאדערט, אז אויב די פראפא־גאנדע וועט פארגעזעצט ווערען, זאלען די אידען ארויסגעטריבען ווערען פון סאב־ראקא.

דער סאציאליסטישער דעפוטאט מיי־רעסקו האט באלד דערויף דערקלערט, אז די פאסיזמוס אין סאראקא איז געווען א מארד. א שארפער פראטעסט פון די מעהרהייט פון דער אויפגעהויבען נעגען זיין דערקלערונג.

דער אידישער דעפוטאט לאנדאו האט אין אן איינדרוקספולער, מעכטיגער רעדע געפאדערט אן אונטערזוכונג פון א פאר־לאמענטארישער קאמיסיע, וואס דער נא־ציאנאלער צאראניסט נהעלימעסקאו האט אין נאמען פון פרעמיער יאראנא צוגעזאגט.

דערקלערענדיג, אז טראץ דעם וואס די אונטערזוכונג איז שוין פארענדיגט געווא־רען, איז די רעגירונג גרייט צו עפענען אויף דאס ניי די קיים מיט א פארלא־מענטארישער קאמיסיע, און צושטעלען די געוואמעלטע מאטעריאלען.

דעפוטאט יצחק גרינ־בוים וועט זיך באזעצען אין פאריז

וואדשע, נעב. 3, (איטא).

דעפוטאט יצחק גרינבוים איז דער־וועהלט געווארען אלס ערהרען פרעזידענט פון די פוילישע ציוניסטען ביי דער קאנ־פערענץ וועלכע איז געכטען אוועגען פאר־ענדיגט געווארען.

גרינבוים איז אבער ניט דערוועהלט געווארען צו דער עזקזעקוטיוו, ווייל ביים סוף פון דעם מיטינג איז אנטדעקט גע־ווארען, אז ער האט אין זינען צו באזע־צען זיך אין פאריז, סיי צוליעב פאליטי־שע און סיי צוליעב פאמיליען אורזאכען.

צווישען די רעזאלוציעס וואס זענען אנגענומען געווארען שטרייכט איינע אונ־טער אויף דער פארענדיגונג פון דער לא־נע פון די פוילישע אידען: צווייטענס, די נוטהייסונג פון גרינבוים׳ס פאליטישער אקטיוויטעט, אויפפאדערענדיג די אידי־שע דעפוטאטען צו שטימען נעגען דעגע־רונגס בודזשעט.

די „עת לבנות״ און „אומאפהענ־גיגע״. האבען באקאנטגעמאכט די אויס־לייזונג פון זייערע גרופען, דערקלערענ־דיג אז זיי האבען זיך אנגעשלאסען כיט די פוילישע אידען.

פראצעס נעגען אידישע סטודענטען אין ווילנע צוגענרייט

ווילנע, פעב. 3, (איטא).

א נייער פארזוך צו אנגעהן מיט דער־אנקלאגע פון די אידישע סטודענטען וואולפען און זאלקינד אין פארבינדונג מיט׳ן מארד פון דעם קריסטליכען סטו־דענט וואצלאווסקי, איז געמאכט געווא־רען, ווען וואצלאווסקי׳ס לערפער איז ווידער אויסגענארבען געווארען פון דער־קירכליכער סעמעטערי.

די אויסגראבונג איז פארגעקומען אין דער אנוועזענהייט פון דעם דיסטריקט משיעה און פראקוראר און א רייע באר־ליצייוואר.

דער רעגירונגס ארגאן „סלאווא״ דערקלערהט, אז דער שוואכער נאנג פון דער אנקלאגע נעגען די באשולדיגטע בין אויצט, איז ווייל עס זענען געווען ווייניג עדות, אבער א שטאלער באשלוס ווערט דערווארט.

אידישע קאמוניסטען בושעזען ארום וואדשע

וואדשע, פעב. 3, (איטא).

אידישע קאמוניסטען אינ׳ס שטעד־טעל לאוויטש האבען צושטעמעטערט די קוואדטיר פון „השומר הצעיר״, פון די טרומפעלדאריסטען און נאדראניאיסטען, צושטעמעטערענדיג די ביבליאטעק.

12 מענשען זענען דער׳הרג׳עט געווארען און 300 פארוואונד־דעט. הונדערטער געביידעס זענען צושמעטערט געווא־רען. — ערד־ציטערניש גע־פיהלט אין אנדערע שטעדט אויך. — אדרענונג איז שוין איינגעשטעלט געווארען.

סאנטיאגא קובא, פעב. 3.

א צאהל ערדציטערנישען וועלכע האב־בען דא היינט אין דער פריה אויסגעברא־כען, האבען פארוואונדעלט די שטאדט אין איין גרויסע חורבה.

בין איצט זענען שוין באקאנט גע־ווארען 12 טויטענפאלען און 300 פאר־וואונדעטע פון די ערדציטערנישען. 90 פון דער דאזיגער צאהל זענען ערנסט פארוואונדעט געווארען. 75 פראצענט פון די געביידעס פון דער גאנצער שטאדט זענען צושמעטערט געווארען.

די איינוואוינער האבען אין גרויס פאניק זיך ארויסגעלאזען איבער די גא־סען, און באאמטע גלויבען אז דורך דעם איז פארהיט געווארען דאס די צאהל קרבנות זאל ניט גרעסער זיין.

די אויפטרייסלונגען זענען אויך גע־פיהלט געווארען אין גאנטאנאמא, באר־ראקאא, האלגואין און באיאמא, אבער אין די דאזיגע פונקטען איז וועניג שאדען פארורזאכט געווארען.

די ערשטע אויפטרייסלונגען אין סאנ־טיאגא איז געפיהלט געווארען 1.30 פאר־טאג, ווען דער עולם איז געווען פונקט אין מיטען שלאף. באלד זענען אלע גאסען געווארען איבערפולט מיט מענשען גע־קליידעט בלויז אין נאכט קליידער. די עלעקטרישע באלייכטונג איז גלייך אי־בערגעריסען געווארען און די שטאדט איז ארייגגעווארפען געווארען אין א פינס־טערניש. דער וואסער־„סופלאי״ איז אויך איבערגעריסען געווארען.

אדרענונג איז שוין איינגעשטעלט גע־ווארען.

300 אידישע משפחות אין סאנ־טיאגא

האוואנא, פעב. 3, (איטא).

די אידען דא זענען שטארק באזארגט ווענען דעם גורל פון די 300 אידישע איינוואוינער אין סאנטיאגא, וועלכע איז נעכטען געטראפען געווארען פון אן ערד־ציטערניש.

קיין ריכטיגע אינפארמאציע איז ריינט ניט באקומען געווארען, דורך דער שטארק פארקריפעלטער קאמוניקאציע.

לארד רעדינג דערהאלט זיך

לאנדאן, ענגלאנד, פעב. 3, (איטא).

לארד רעדינג איז צום ערשטען מאל היינט ארויס אין נאס זינט נאך דער שווערער קראנקהייט, און האט זיך דורכ־געשפאצירט אין לוסטאר גארטען.

מעלאן ווערט אמעריקע׳ס אמ־באסאדאר אין ענגלאנד

וואשינגטאן, פעב. 3.

פרעזידענט הואווער האט היינט בא־קאנטגעמאכט, אז דער אמעריקאנער פי־נאנץ מיניסטער מעלאן האט אנגענומען דעם אמט אלס אמעריקע׳ס אמבאסאדאר אין לאנדאן, ענגלאנד.

שיינדעל קערבל ע״ח

פון 27 הענרי סטריט, איז נעכטען גע־שטארבען. די לויה וועט זיין היינט 12 אייזנער בייטאג, פון דער פארשטארבע־נער׳ס וואוינונג צום בית עולם פון דער־אסטראוועצער שול.

אלע מעמבערס פון דער אסטראווער צער שול און אסטראווצער לאנדסלייט זענען געבעטען צו קומען צו דער לויה אין צייט.

דערמארדונג פון 6 אידישע יונגע לייט אויפגענומען אין רומענישען פארלאמענט

בוקארעסט, פעב. 3, (איטא).

די פיהרער פון דער קוויסטיישער בארטיי און דער „אייזערנער וואך״ האב־בען אין פארלויף פון דער פארלאמענ־טארישער דעבאטע איבער דעם אינציי־דענט מיט דער רומענישער רעגיירונג, געפאדערט און די רעגירונג זאל אנגעהמען שטרענגע מיטלען נעגען דער אויסלענד־ישער פרעסע פאר באשייביגען דעם סאב־ראקא אינציידענט אלס מארד, און זיי האב־בען אויך געפאדערט, אז אויב די פראפא־גאנדע וועט פארגעזעצט ווערען, זאלען די אידען ארויסגעטריבען ווערען פון סאב־ראקא.

דער סאציאליסטישער דעפוטאט מיי־רעסקו האט באלד דערויף דערקלערהט, אז די פאסיזמוס אין סאראקא איז געווען א מארד. א שארפער פראטעסט פון די מעהרהייט פון דער אויפגעהויבען נעגען זיין דערקלערהונג.

דער אידישער דעפוטאט לאנדאו האט אין אן איינדרוקספולער, מעכטיגער רעדע געפאדערט אן אונטערזוכונג פון א פאר־לאמענטארישער קאמיסיע, וואס דער נא־ציאנאלער צאראניסט נהעלימעסקאו האט אין נאמען פון פרעמיער יאראנא צוגעזאגט.

דערקלערענדיג, אז טראץ דעם וואס די אונטערזוכונג איז שוין פארענדיגט געווא־רען, איז די רעגירונג גרייט צו עפענען אויף דאס ניי די קיים מיט א פארלא־מענטארישער קאמיסיע, און צושטעלען די געוואמעלטע מאטעריאלען.

בראדעצקי קאנפערירט מיט דעם אל־לאניאל מיניסטער וועגען פאלעסטינער פראגען

לאנדאן, פעב. 2, (איטא).

די באאמטרהיגונגדע קלאגנען בנגיע דעם באריכט פון דעם פאלעסטינער לאנד־קאמישענער, לואיס פרענטש, איז נעב־טען געווען די אורזאך פון א געשפרעך צווישען קאלאניאל מיניסטער סער קאנ־ליף ליסטער און פראפעסאר בראדעצקי. אין דער קאנפערענץ האבען זיך אויך באר־טייליגט ד. נאלדסמיט, סער סטענלי ווילסאן, דער פערמאנענטער הויפט פון דעם קאלאניאל אפיס, און מר. פארקנע־סאן, דער הויפט פונ׳ם „מידעל־איסט״.

דער האבען אויסגעמארדעט מאסען כינע־זער פון דער ארמיי אין באריכן.

א בזפישע אויל־שיף איז אין פייע־ען די וואסערען לעבען שאנכאי, לויטעט א צווייטער באריכט.

היינט ווערט דערעפענט דער 17־טער קאנאדער פארלאמענט אין אטאווא

אטאווא, פעב. 3.

היינט ווערט דערעפענט אויף א צע־רעמאניעלען אופן, די צווייטע סעסיע (ניט איינשליסענדיג די עקסטרא סעסיע פון לעצטען יאהר) פון דעם 17־טען קאנ־אדער פארלאמענט. זיין עקסעלענץ דער גאווערנאר דזשענעראל פון קאנאדע, לארד בעזבארא, וועט דורכפיהרען די ער־עפענונגס־צערעמאניעס אין דער אנווע־זענהייט פון אלע מיניסטערען, דעפוטאט־טען און סענאטארען.

די מעהרהייט דעפוטאטען זענען זיך צונויפגעקומען קיין אטאווא נאך מיט א פאר טעג צוריק, און אויף „פארלאמענט היל״ איז היינט געווען גאנץ פרעהליך.

גרויס געוויכט ווערט געלייגט אויף דער טראהן־רעדע וועלכע וועט היינט גע־לייענט ווערען, וואהרס אין דער טראהן־רעדע וועט אנגעצייכענט ווערען דער רע־גירונגס־פראגראם וועגען פארשיידענע וויכטיגע לאנד־פראגען.

צווישען די וויכטיגסטע פראגען, וואס ווערען דערמאנט ווערען, וועט זיין די ארבייטס־לאזונגקייט, די איזענבאהנען, דער סט. לאורענס וואסערוועג, טאריף, שטייערען און ד. נל.

די קאבינעט ענדערונגען וועגען וועל־כע עס איז גערעדט געווארען זענען היינט אריין אין קראפט, און די אפיציעלע באר־קאנטמאכונג וועגען דער באשטימונג פון סענאטארען פאר די וואקאנציעס אין היינט נאכמיטאג געמאכט געווארען.

אין דער אנוועזענהייט פון דעם גאב־ווערנאר דזשענעראל, איז דייט האב־טור מיהען, אויך: האנ. סי. סי. באלעי־טיין, פון מאנטרעאל; וו. ה. דענניס, פון האליפאקס, און דר. דזיש. א. מעקדאנאלד פון סט. פיטערס, קעפ׳ס ברעטאן.

מר. מיהען האט דערקלערהט, אז מיט זיין צוריקקעהר צום עפענטליכען לעבען, האט ער ניט אין זינען צו אויפגעבען זיין אמט אלס קאמישענער פון דער טאראנ־טא היידרא עלעקטריק קאמישען.

אלס מיניסטער פון ארבייט און מאנס.

האנ. גארדאן וועט אנהאלטען זיין אמט אלס אימיגראציאנס מיניסטער אויב־ווייטער אויך. אלס ארבייס מיניסטער פארנעהמט ער דאס פלאץ פון סענאטאר גידעאן ראבערטסאן, וועלכער האט געמוזט רעזיגנירען צוליעב זיין שוואכען געזונט־הייט. אלפרעד דוראנלעאו וועט, אין דער אפוועזענהייט פון האנ. רהאדס, פארנעה־מען זיין פלאץ.

די נייע סענאטארען זענען, אויסער דעם נוי־באשטימטען סענאטער ריים וואנ. ארטור מיהען, אויך: האנ. סי. סי. באלעי־טיין, פון מאנטרעאל; וו. ה. דענניס, פון האליפאקס, און דר. דזיש. א. מעקדאנאלד פון סט. פיטערס, קעפ׳ס ברעטאן.

דערמארדונג פון 6 אידישע יונגע לייט אויפגענומען אין רומענישען פארלאמענט

בוקארעסט, פעב. 3, (איטא).

די פיהרער פון דער קוויסטיישער בארטיי און דער „אייזערנער וואך״ האב־בען אין פארלויף פון דער פארלאמענ־טארישער דעבאטע איבער דעם אינציי־דענט מיט דער רומענישער רעגיירונג, געפאדערט און די רעגירונג זאל אנגעהמען שטרענגע מיטלען נעגען דער אויסלענד־ישער פרעסע פאר באשייביגען דעם סאב־ראקא אינציידענט אלס מארד, און זיי האב־בען אויך געפאדערט, אז אויב די פראפא־גאנדע וועט פארגעזעצט ווערען, זאלען די אידען ארויסגעטריבען ווערען פון סאב־ראקא.

דער סאציאליסטישער דעפוטאט מיי־רעסקו האט באלד דערויף דערקלערהט, אז די פאסיזמוס אין סאראקא איז געווען א מארד. א שארפער פראטעסט פון די מעהרהייט פון דער אויפגעהויבען נעגען זיין דערקלערהונג.

דער אידישער דעפוטאט לאנדאו האט אין אן איינדרוקספולער, מעכטיגער רעדע געפאדערט אן אונטערזוכונג פון א פאר־לאמענטארישער קאמיסיע, וואס דער נא־ציאנאלער צאראניסט נהעלימעסקאו האט אין נאמען פון פרעמיער יאראנא צוגעזאגט.

דערקלערענדיג, אז טראץ דעם וואס די אונטערזוכונג איז שוין פארענדיגט געווא־רען, איז די רעגירונג גרייט צו עפענען אויף דאס ניי די קיים מיט א פארלא־מענטארישער קאמיסיע, און צושטעלען די געוואמעלטע מאטעריאלען.

פראפעסאר יצחק גרינ־בוים וועט זיך באזעצען אין פאריז

וואדשע, נעב. 3, (איטא).

דעפוטאט יצחק גרינבוים איז דער־וועהלט געווארען אלס ערהרען פרעזידענט פון די פוילישע ציוניסטען ביי דער קאנ־פערענץ וועלכע איז געכטען אוועגען פאר־ענדיגט געווארען.

גרינבוים איז אבער ניט דערוועהלט געווארען צו דער עזקזעקוטיוו, ווייל ביים סוף פון דעם מיטינג איז אנטדעקט גע־ווארען, אז ער האט אין זינען צו באזע־צען זיך אין פאריז, סיי צוליעב פאליטי־שע און סיי צוליעב פאמיליען אורזאכען.

צווישען די רעזאלוציעס וואס זענען אנגענומען געווארען שטרייכט איינע אונ־טער אויף דער פארענדיגונג פון דער לא־נע פון די פוילישע אידען: צווייטענס, די נוטהייסונג פון גרינבוים׳ס פאליטישער אקטיוויטעט, אויפפאדערענדיג די אידי־שע דעפוטאטען צו שטימען נעגען דעגע־רונגס בודזשעט.

די „עת לבנות״ און „אומאפהענ־גיגע״. האבען באקאנטגעמאכט די אויס־לייזונג פון זייערע גרופען, דערקלערענ־דיג אז זיי האבען זיך אנגעשלאסען כיט די פוילישע אידען.

לארד בעזבארא

לארד בעזבארא איז דער ערשטער גע־ווארען אין דער געשיכטע פון קאנאדע, וועלכער האט אין זיין הענד דאס אמט פון גאווערנאר־גענעראל פון קאנאדע, אין אן אייגענטלעכע מאנטל, אין דער אמט אלס

אויפ'ן גליטשיגן וועג

א שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אויף דער זייט ים

נעשריבען פון "פארפאסער פון "אונטערוועלט"

מארק סארדעל

(נאכדרוקען פארבאטען.)

(פארזעצונג)

קאפיטעל צוואנציג־איינס.

דאס שיפעל "עדי"

דאס ווייטערדיגע איז פארגעקומען אזוי איסערגעוועהנליך שנעל, אזוי ווי די האנדלונגען אין אן אינטערעסאנטער מיאזוי, סעם ארנאלד האט רעכט קיין צייט נים נעהאט צו באטראכטען זיך, נים מארגע אן נים דזשאני האבען אויף א מאמענט איהם אפגעלאזט פון אויג. זיי האבען איהם אויף קיין אויגענבליק נים נעלאזט זיין אליין, אזוי ווי זיי וואלטען מורא געהאט, אז ווען ער וועט זיין אליין, וועט ער האבען צייט מעהר נאכצוטראכטען און אפשר חרטה צו האבען אויף זיין זאך, וואס ער האט שוין געהאט געגעבען.

אין איין פיער־און־צוואנציג שעה צייט איז געשלאסען געווארען דאס געשעפט, און מיט איין מאל איז סעם ארנאלד געווארען דער איינגענטימער פון א יאכט און שפאציר שיף, אזוי ווי ער וואלט געווען איינער פון די רייכסטע לייט אין לאנד. אפילו אין דעם פאל האט מארגע געוואוסט ווי צו האלטען סעמ'ן אין אהרע הענט, און זי האט איהם, מיט א ליבליכען שמייכעל, פארגעליינט, אז דאס שיפעל זאלען זיי רופען "עדי", אלס כבוד פאר זייער גליבטען זוהן, דעם באריומטען פיאניסט, עדי, וועלכער פאר־ברייננט נאך אלץ אין בערלין.

"עדי'ס" שיפעל — דער נאמען אליין האט שוין אנגעפילט סעמ'ן מיט א גרויסער באגייסטערונג. און ער האט זיך פארגעשטעלט וואס פאר א גרויסע איבערראשונג דאס וועט זיין פאר עדי'ן ווען ער וועט קומען אהיים, און וועט זעהן וואס פאר א שעהנע מתנה זיין פאטער האט איהם צוגעגרייט. מארגע'ן האט ער צוגעשטעלט דעם כבוד, אז זי זאל "חיילי־גען" דאס שיפעל און געבען איהם דעם נייעם נאמען "עדי". זיי האבען עס דורכגעפיהרט מיט א פיינער צערעמאניע, און דאס פלעשעל וואס מארגע האט צו־בראכען אויף דער "נאז" פון דער שיף, איז געווען אנגעפילט מיט אמת'ען שאמ־פאניער, אזוי ווי אין די טעג פון פאר־פראהיבישאן.

מארגע און דזשאני האבען געזאגט, אז דאס שיפעל זאל אויסקוקען רייך און שעהן, און עס האט טאקע אויסגעקוקט ווי א יאכט, א שפאציר־שיף פון א רייכען ביזנעסמאן. אויף דער שיף האבען זיך גע־פונען אלע באקוועמליכקייטען. אבער אונטער, דארט וואו די קוילען זענען גע־לעגען, איז געווען א ספעציעלע אפטייל־ונג פאר דעם שנאפס וואס זיי האבען, אין פינסטערע נעכט, אריינגעבראכט דורך די ים־ברעגען ארום אטלאנטיק סיטי און אמאל — דירעקט דורך דעם בעלעווער ריווער.

סעם ארנאלד, אלס דער איינגענטי־מער פון דער שיפעל, איז נאטירליך, נע־ווען דער באלעבאס און דער "שיפס־קא־פיטאן", כאטש ער האט גאר ניט גע־וואוסט וואס אויף א שיף טוט זיך. דזשאני איז געווארען זיין רעכטע האנט, וואס אהן איהם האט ער זיך צו קיין זאך ניט צוגעריהרט. מארגע האט געשפילט די ראלע פון דער רייצענד־שעהנער ווא־טין פון דער שיפעל "עדי".

דזשאני האט צוגעשטעלט די ניטש־נע מענשען פון פיהרען דאס שיפעל. וואו האט ער זיי אויסגעזוכט? און פון וואנען האט זיך צו איהם גענומען די באר־קאנטשאפט מיט יענע מענשען, וועלכע זענען פאר עטליכע דאלער געווען גרייט צו טאן די ערגסטע זאכען, די געמיינסטע פארברעכענס, אפילו אוועקצושיקען א מענשען אויף יענער וועלט, פון וואנען האט ער די דאזיגע מענשען געקענט? סעם ארנאלד איז געווען אזוי צוטומלעט פון די נייע אונטערנעהמונגען, אז ער האט גאר קיין צייט ניט געהאט אזעלכע פראגען צו שטעלען. ער האט גאר גע־וואוסט צו געבען געלט אויף אלץ וואס דזשאני האט געהייסען, און צו וואס מא־ריע האט, נאטירליך, צוגעשטימט.

צוויי מאל אין וואך פלעגען די צוויי מענער, סעם און דזשאני, פארשוואונדען ווערען אויף א גאנצער נאכט. און פריה־מארגען פלעגען זיי זיין צוריק, און אנקו־מענדיג דורך זייטיגע נאסען און הינטער־וועגען, פלעגען זיי צובריינגען דעם זאך פאס סחורה צו דעם נאראדזש, וואס זיי האבען אפגעדונגען פאר דעם צוועק. צור־ליעב דעם געהיימען געשעפט, האט מען נעמוזט אנהאלטען אן אנדער געשעפט, וואס זאל דיינען אלס א שוץ צו פארשטע־לען די אמת'ע ביזנעס. מארגע האט אויס־געפאסט אויף דעם נאראדזש. זי האט שוין געהאט איהרע אייגענע מענשען און טראק דרייווערס, וועלכע פלעגען די סחורה פאנאנדערשטעלען איבער דער שטאדט, און גאנץ אפט — אויך אין אנ־דערע שטעדט. עס האט זיך אנטוויקעלט א גרויסע ביזנעס.

ניט אלע מאל איז דאס געשעפט גע־נאנגען גלאט. ניט איינמאל איז אויסגע־קומען איבערצולעבען שרעק, און ניט איין מאל איז סעם ארנאלד געשטאנען אויף זיין שיפעל "עדי", אין א פינסטערער נאכט, מיט א קלאפענדיגען הארצען, טאר־מער ווערט ער געכאפט, אבער ער אליין האט מיט דער צייט ליעב געקראגען די דאזיגע אויפרעגונג. עס איז איהם געפע־לען די דאזיגע שפעל מיט דער ברענ־וואך, און ער האט הנאה געהאט ווען עס איז איהם געלונגען אויסצומיידען די דא־זיגע היטער פון געזעץ, און דאך אריינקו־מען אין שטאדט מיט דעם גאנצען טראנס־פארט, וואס ער האט געפיהרט מיט זיך אויף זיין שפאציר אין יאכט־שיף.

אין איינער, אזא פינסטערער נאכט, האט דאס שיפעל זיך געגרייט אפצופאה־רען מיט דער סחורה, כדי צו זיין פאר־טאג ארום פילאדעלפיא. די נאכט איז געווען שטאק פינסטער, און א לייכטער נעפעל האט זיך אויפגעהויבען פון ים וואסער. סעם ארנאלד איז געשטאנען ביי דער "נאז" פון דער שיף און האט געווארט מיט זיינע שארפע אויגען דורכצודרינגען די פינסטערניש. עס איז איהם אבער געווען אונמעגליך צו זעהן א זאך.

דזשאני, וועלכער איז אלע מאל אויס־געוואסקען ביי זיין זייט אין דעם נויטי־גען מאמענט, איז אויך איצט אונטערגע־קומען צו איהם. ער האט געטראגען דעם יוניפארם פון א צווייטען אפיצער און האט געהאלטען א גרויסען שפאקטיוו אין די הענט.

— מיר שיינט, אז אלץ איז רוהיג אויפ'ן וואסער — האט ער געזאגט צו סעמ'ן און האט איהם איבערגעגעבען דעם שפאקטיוו — אדרבא — האט ער צוגע־געבען — קוקט אליין, און זעהט צי איז דא פארוואס זיך צו שרעקען.

סעם האט א קורצע צייט געקוקט אויפ'ן וואסער, אבער ער האט סייוויי קיין זאך ניט געקענט באמערקען, האט ער א מאך געטאן מיט דער האנט.

— הייסט אפפאהרען — האט ער געזאגט.

אין א ווײלע ארום האט זיך דער־הערט דאס רודערען פון דעם מאטאר און "עדי" האט זיך שטיל און גראציעז אנ־געהויבען גליטשען איבער די שטילע כוואליעס. סעם איז געשטאנען ביי דער־זייט פון רודער און קוקענדיג אנגע־שטריינגט אויפ'ן וואסער פארויס, האט ער מיט אמאל אויסגערופען מיט שרעק:

— עפעס זעה איך פון ווייטענס א טונקעלע זאך.

דזשאני איז אונטערגעלאפען און האט אויך אנגעהויבען קוקען אין יענער ריכטונג, וואו סעם האט געוויזען מיט דער האנט.

— איך זעה קיין זאך ניט — האט דזשאני געזאגט.

— ביזטו זיכער? — האט סעם אי־בערגעפרעגט.

— נו, געוויס בין איך זיכער! — האט דזשאני אויסגערופען — איך וועל דאך אייך ניט געהן אפנארען.

זיי האבען ניט געדארפט אנרופען די זאך, פאר וועלכער זיי האבען זיך גע־שראקען, און פאר וועלכער זיי האבען זיך געהיט, אבער אין הארצען האבען זיי ביידע געטראגען די זעלבע שרעק און די זעלבע פארזיכטיגקייט. עס איז געווען האס פאליציי־שיפעל, וואס האט די גאנצע נאכט געהאלטען וואך אין דער גע־גענד. פאר די מענשען אויף דער דאזי־גער שיפעל איז געווען שווער זיך אויסצו־באהאלטען. זיי האבען געהאט שארפע אויגען. אבער סעם און דזשאני, און די מענשען וואס זיי האבען געהאט אויף זייער שיף, זענען געווען צוגעגרייט פאר ארגענד־וועלכען צופאל. אין פארלויף פון עטליכע מינוט האבען זיי געקענט לויז ווערען פון דער פארבאטענער סחורה וואס זיי האבען געהאט באהאלטען אין דער אפטייל־ונג לעבען די קוילען.

א ווײלע שפעטער האט אבער דזשא־ני אנגעהויבען צו באמערקען דעם טונקע־לען פלעק, וואס האט זיך געזעהן פון ווייט־טענס אויפ'ן וואסער. צום אנהויב האט זיך געקענט דוכטען, אז דער פלעק איז אן אומבאוועגליכע זאך און ריהרט זיך ניט פון ארט. אבער ווען זיי זענען צוגע־קומען אביסעל נעהענטער, האט סעם מיט דער הילף פון דער שארפער פארגרעסע־רונגס גלאז, דערזעהן דאס שיפעל.

— זעה דזשאני, קוק אהער — האט סעם א רוף געטאן זיין ארויסהעלפער, וועלכער איז באלד געווען לעבען איהם.

— אומזיסט אייער שרעק, סעם אר־נאלד — האט דזשאני איהם בארוהיגט — עס איז טאקע א שיפעל. אבער ניט פון דער פאליציי.

(ווייטערעס קומט)

צו פארקויפען

צו פארקויפען א דרעם פלעגט מיט פולען עקוויפמענט און שאה רום. ריזא־נייבעל. "זשורנאל" באקס 137.

9449-2-7)

חזן כ. זולאדאווסקי

מיניעניש געשולטער סוירדזשען

מוהל

— אויך —

מארערנער מסדר קרושין

סוירדזשעס אין ענגליש

עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייערע קינדער

קאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל פיינעם ניט ענטזאגען צו קומען.

וואוינונג 62 בראנזוויק עווענין.

מעלעפאן קינגסדייל 8832.

אריפע אומזיסט.

פארלאנגט

פארלאנגט צו רענטען א נאראדזש, אדער סטייבעל צו מאכען א פאלטרי און שעכט־הויז אויף בלוט, בראנזוויק און מיידזשאר סעקשאן. 125 מאריא סטריט.

9430-2-4)

יונגע דייטשע פרוי זוכט הויז אר־בייט, ביים טאג אדער וואך. טעלעפאן טרייניטי 6116.

9420-2-4)

מיר ווילען 2 הונדערט הינטלאך. גרויסע פרייזען באצאהלט. — טעלעפאן קינגסדייל 7104.

9436-2-7)

הייס־קלעם דעקאריירטאר, פייפער־הענגער און פיינטינג גוט און ביליג. טעל. טרייניטי W 7295.

9382-2-31-2-4-7)

פארלאנגט אן עקספיריענסד דעזיינער פאר ספארט וועיר, סוטס און דרעסעס. פרענען נאך 8 א דייגער אין 67 בראנזוויק עוועניו.

9450)

פארלאנגט עקספיריענסד אפרייטער, גוטע פראפאזישאן פאר'ן ריכטיגען פער־זאן, קווין סיטי קעפ קא., 302 קווין וועסט

9442)

פארלאנגט אן ערשט־קלאסיגען עקזא־מענער אויף ליידיס קאוטס. פרענען דאיעל קלאוק קא. 116 ספעדיינע עוו.

727)

פארלאנגט עקספיריענסד ווייטרעסעס. פרענען 275 ספעדיינע עוו.

728-2-7)

צו פארקויפען

צו פארקויפען א פורניש ליכטיגע רום אין א נייער הויז מיט אלע קאנווי־ניענס, 37 ראשהאלם דריוו. טעלעפאן מעלראז 8876.

9441)

צו פארענטען א דאונסטערז אדער אפסטערז פון 3 רומס, מיט אדער אהן פוריניטשור. 694 מענינג עוו.

9443)

צו פארענטען ספיים אין באלפאר בילדינג, מעסיגע רענט. עדעלייד 1017.

9445-5-7)

אקאונטענט־בוקסיפער

12 יאהר עקספיריענסד, וועט פיהרען אייערע ביכער מייל־צייט, אדער אודיטען פאר מעסיגע פרייזען.

א. א. גאלדענבערג

75 האמוואוד דרייוו

הילטרעסט W 7504.

פיינטינג, פייפער הענגינג

מיר דעקאריירען אייערע רומס פאר 5 דאלאר א רום, מיט אונזערע פייפער. טעלעפאנירט גלייך: — לאמבארד 6951.

פייפערהענגינג און פיינטינג

מיר דעקאריירען אייערע רומס פאר 5 דאלאר און העכער מיט אונזער פייפער, ארבייט גאראנטירט. טעלעפאנירט גלייך לאידברוק 2350.

צו פארענטען

צו פארענטען א סטאר מיט 7 רומס און 2 גאראדזשעס, 318 באט־הורסט סטריט. — נאכפרעגען ביי טעלעפאן, טריניטי 5640, אדער 322 באטהורסט סטריט.

צו פארענטען א פלעט פון 3 שעהנע גרויסע, ליכטיגע רומס, ניי דעקאריירט, הארדוואוד פלארס, טעלעפאן צו נוצען, אלע קאנוויניענס, 584 באהוירסט סטריט.

9415-2-31-1-4-5-7)

אלעקסאנדרא פארק אפארטמענטס, 185 גרענדזש עוו. צו פארענטען 1 אפארטמענט פון 4 רומס, הייסט וואסער באהייצונג א גאנץ יאהר, מעסיגע רענט. ארענען בייס דזשענינטאר. טעלעפאן מעלראז 6104.

729-2-5)

צו פארענטען א קאמפליט מאנופעקט־טשורינג ספיים אין טאוער בילדינג. אויף דעם 5־טען פלאר, אלעס אויסגעפיקסט אן מאשינען. גוט פאר אלערליי מאנו־פעקטשורינג. ביליג רענט. פאקס אדער קרעפער. עדעלייד 8253.

9446-2-10)

איך וויל פארענטען מיין שעהנע, גרויסע סטאר 60 ביי 25. פאסיג פאר ליידיס רעדי־טו־וועיר, אדער שוה סטאר, אין סענטער פון אטאוואה סטריט, האמילטאן, אנטאריא.

9447-2-5)

פאטראניזירט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

מיר אטענדען צו אלערהאנד מויז פענסטערס אפים און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלעפאן 8087 נאך 7 אוונטען טריניטי 6520 M

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

427 RAY ST

קאנגא

מעדיצינען

ליידט איהר פון עקזימא, הויט־קראנקהייט, דאן נוצט דעם וואונדערבארען זאלב קאנגא־סעוו. ליידט איהר פון רהומא־טיזם, שטייפע גליעדער, רייבט זיך איין מיט קאנ־גא, לינימענט. צו באקו־מען ביי סינגער ברידער (דראניסטען) 26 קווין א. טעלעפאן עלגין 7512. מיר דעליווערען און שי־קען ביי מעיל, אלס פריי.

SINGER BROS.

DRUGGISTS

26 QUEEN ST. EAST

TEL. ELGIN 7512

ליידט איר פון א ברוך?

(ראפטשורד)

א גוטע טראס און גוט צוגעפיט, באקומט איהר נאר ביי די סינגער ברי־דער, זיי זיינען די איינ־ציגע אידישע אגענטען פון די גרעסטע טראס קאמפ.

חפצ'ס שפייז פעקלאד קיין רוסלאנד

דעליווערט ווי פריהער אן דיוטי. 100% גאראנטירט

די באריכטען וועגען אפשטעלען דאס שיקען פעקלאד איז ניט ריכטיג, אויסוואל פון פרישע שפייז, אויך זייף, פעקלאד צוגעשטעלט אין 25 טעג. אן אונטערשריפט פאר יעדען פעקעל.

מיר שיקען אויך דאלארס און טארנ־סין אדרעסס קיין רוסלאנד. טעלעגראפיש בלויז 25 סענט.

חפצ'ס שיפס קאנטאר

DOMINION TICKET OFFICE

143 קווין סטריט וועסט

עדעלייד 5971

שיפסקארטען — נעלט שיקען — סיטיזען פייפערס — מאטגיידישעס אינשורענס.

קענעדע, קענעדע, קענעדע

ארדערס פאר פסח'דיגע שפייז קיין רוסלאנד

(מצה, מעהל, שמאלץ, טיי, צוקער און אנד.) 20 פארשיידענע "האיאס" פעקלאך פון $3.82 ביז $20.75

ארדערס פאר "טארגסין" סטארס אין רוסלאנד

(פראדוקטען, קליידער שיך און אנד. ארטיקלען צו ביליגסטע פרייזען) דאלארען אין אלע טיילען פון דער וועלט.

שיקט אויפ'ן זיכערסטען, שנעלסטען און ביליגסטען וועג דורכ'ן קענעדער פארטרעטער:

I. OKUN

540 EUCLID AVE. 320 SPADINA AVE.

TORONTO, ONT.

PHONE: MELROSE 7419

היט אייער געזונט

פונקט ווי וויכטיג עס איז א גוטער דאקטאר, איז נאך וויכטיגער, אז די פרעסקריפשאן וועלכע דער דאקטאר גיט זאל ריכטיג געמאכט ווע־רען פון א קאמפעטענטען דראגיסט.

ראטבארט

דער ראיעלער דראגיסט.

טעלעפאנירט אונז. מיר שיקען נאך אייער פרעסקריפשאן און דעליווערען, ניט אכטענדיג אין וועלכען טייל פון שטאדט איהר וואוינט.

מעסיגע פרייזען.

שנעל, ראיעל, פינקטליך.

ראטבארט'ס דראג סטאר

קארנער דאנדעס און אנוסטא עווענין.

נייער טעלעפאן:

עדעלייד 6201

—צוריק מיט אייך!—

אייער אלט באקאנטער ערשט קלאסיגער מענער קאסטאם שניידער

ל. שטיינהויז

האט איצט געעפענט זיין סטאר אין:

293 ספעדיינע עווענין טעלעפאן עדעלייד 2789

ארום סטענדערד טעאטער

איהר וועט זיכער זיין העכסט צופרידען פון מיין ארבייט ווי ביז איצט די שעהנסטע און לייטעסט סטייל־ס וואו־רעס פאר **סוטס און קאוטס** געדענקט דעם אדרעס:

— ל. שטיינהויז —

293 ספעדיינע עווענין טעלעפאן עדעלייד 2789

אויפ'ן גליטשיגן וועג

א שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אויף דער זייט ים

נעשריבען פון "פארפאסער פון "אונטערוועלט"

מארק סארדעל

(נאכדרוקען פארבאטען.)

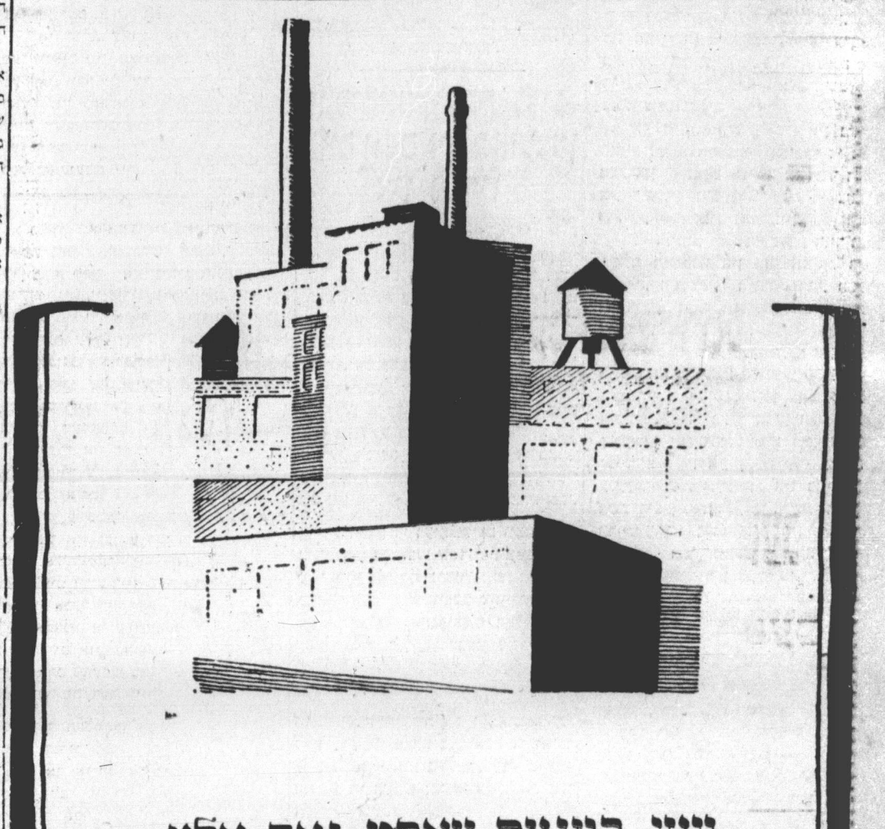

ווען ביזנעס וואַרט נאָך אַלץ אויף בעסערע צייטען ---

מוזט איהר אייך אנשטרענגען מעהר ווי שטענדיג אום אריינצוקריגען וויפיעל איהר קענט. מענשען לעבען נאך. מענשען פארברויכען נאך. מענשען קויפען נאך. זאלען זיי קומען צו אייך — רופט זיי —

האט איהר עפעס צו פארקויפען?

ווילט איהר עפעס קויפען?

פעהלט אייך עפעס אין אייער ביזנעס? — קאסטימער? געלט? ארבייטער? —

אדווערטייזט אין "אידישען זשורנאל"

TORONTO HEBREW JOURNAL

542 DUNDAS WEST

PHONE: ADELAIDE 7424-7425

נייעס ביי אונז אין שטאדט

סאסייטיס קומען צו הילף דעם פאלקס געצייג קאמפיין

די ארגאניזאציעס: פרייד אף איזראל, מאזירער סאסייטי, טשענסטאכאווער עזד סאסייטי, וואַרשאווער סאסייטי, אלע ברענטשעס פון ארבייטער רינג און די יונג מענס היברו אסאסיאיישן, האבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט און חשק מיטצוהעלפען אין הייזאהריגען פאלקס געצייג קאמפיין.

דער קאמיטעט אין מעסי האל דעם 25טען פעברואר צום גונסטען דעם פאלקס געצייג קאמפיין, וועט זיין א וויכטיגע געשעהעניש אין יעצטיגען סעזאן.

דער קאמיטעט אפעלירט צו אלע ארגאניזאציעס, שולען און סאסייטיס אדויסצוהעלפען אין דער ארבייט. די אירען אין פוילען, רומעניען און ליטע נויטיגען זיך אין דער הילף, וואס דער פאלקס געצייג קאמפיין גיט זיי.

ארגאניזאציעס ווערען געבעטען צו שיקען דעלעגאטען און איינצעלנע פערזאנען ווערען איינגעלאדען צו קומען צום מיטינג, וואס וועט פארקומען קומענדען מאנטאג אוועגט אין דער פרץ שולע, אויף 194 בעווערלי סטריט.

שכירות צו שטאדטישע אנגעשטעלטע איבער 18 און א האלבען מיליאן דאלאר

דעם לויפענדען יאהר וועט די שטאדט אויסצאהלען אין געהאלט צו איהרע אנגעשטעלטע אויסער אנדערע צופעליגע באלוינונגען צו פערזאנען 18,659,092 דאלאר.

לעצטען יאהר האבען די שכירות צו שטאדטישע אנגעשטעלטע באטראפען ארום 16 מיליאן דאלאר; אין 1930 איבער 17 מיליאן.

עס ווערט אבער יעצט גערעכנט ווען שניידער די שכירות פון די שטאדטישע אנגעשטעלטע, אונגעפער אויף דעם זעלבען באזיס, ווי עס איז נעטאן געווען מיט די לערער פון די שטאדטישע סקולס.

דער סיטי קלערק גרייט יעצט צו פאר די אלדערמען דעם פארלאנגטען באריכט וועגען די שכירות אין די פארשידענע אפטיילונגען פון דער שטאדטישער פארוואלטונג. דער באריכט וועט באטראכטעט ווערען אין סיטי קאונסיל, איידער עס וועט אויסגעארבייט ווערען דער בודזשעט פאר'ן לויפענדען יאהר.

עלטערע פרוי טויט פון קויילען גאז, ברודער געראטעוועט

נישט קיין איינגעלאדענער אין ווילי־אם בלעיק, א דעליווערי מאן, אריינגע־נאנגען אין הויז פון מרס. פרענסיס דזשאנסאן, אויף 32 בעלקארט ראוד און האט אפגעגעבעטעוועט פון א זיכערען טויט איהר ברודער, ווילאם טוירנער, 55 יאהר אלט, כאטש עס איז שוין געווען צו שפעט צו ראטעווען איהר אליין.

ווען מרס. דזשאנסאן פלעגט אורדערען עפעס, פלעגט זי דעם דעליווערי־מאן באגעגענען ביים טיר. ווען ער איז דאס מאל געקומען און קיינעם ביים טיר נישט געטראפען, האט ער אויפגעגעבען די טיר און אויסגעשריען, און אז קיינער האט איהם נישט געענטפערט, האט ער זיך אומגעקוקט און דערווייל דערשמעקט קוילען גאז. ער איז אריינגעלאפען און געטראפען אין א צימער אויף דער ערד ליגענדיג מרס. דזשאנסאן. איהר ברוהער איז געזעסען באוואוסטלאז אין א שטוהל.

דער דרייווער האט גערופען הילף, און האט דערווייל אדויסגעפירט דעם באוואוסטלאזען מאן אין דרויסען. אז ארויסגערופענער דאקטאר האט איהם אפגעמיטערט און אפגעשיקט אין האספיטאל.

די פרוי, 61 יאהר אלט, איז אבער שוין געווען טויט. דער דאקטאר האט באשטעטיגט אז צוליעב דעם גאז, וואס זי האט איינגעאטעמט, האט זי געליטען א הארץ אטאקע.

זייער וואוינונג איז באהייצט געווארען פון צוויי קוילען סטאווס. ווי עס ווייזט אויס האבען זיי צוגעמאכט דעם קוימען פון איין סטאוו, אין וועלכען זיי האבען גאר־וואס אנגעשאטען קוילען, צו פריה, און די וואוינונג איז פול געווארען מיט קוילען גאז.

גרויסע צאהל פון לאטעריי בילעטען פארכאפט — הויפט אגענט פאר אנטאריא ארעסטירט

דאנבאר קראפלי, 41 יאהר אלט, פון גרינוואוד עוועניו, איז ארעסטירט געווארען אלס אגענט און אנטהדער פון א ברייט פארצווייגטען לאטעריי בילעטען פארקויף אין אנטאריא.

דער ארעסט איז געקומען נאך וואס כען פון נאכשפירען און קלייבען ידיעות וועגען איהם און זיין טעטיגקייט. ביי איהם אין וואוינונג האט די פאליציי פארכאפט איבער 10 טויזענט לאטעריי בילעטען, ליסטען פון זיינע אגענטען־פארקויפער, חשבונות פון פארקויפטע בילעטען און אפגעשיקטען געלט און אנדערע פאפירען, וואס צייגען אן אויף דעם גרויסען פארגעם. מיט וועלכען בי ביזנעס איז געפירט געווארען אין אנטאריא.

איין חשבון באוייזט, אז אויף א לאטעריי, וואס איז דורכגעפירט געווארען מיט א קורצע צייט צוריק, האט קראפלי פארקויפט בי 20 טויזענט דאלאר מיקעטס, פון וועלכע ער האט זיך ארבערגעלאזען ארום 4 און א האלב טויזענט דאלאר און דאס איבעריגע אפגעשיקט אין פארשידענע צייטען צום העד אפיס פון דער לאטעריי אין ניו יאָרקלענד.

די לאטעריי איז פון די קאנאדער ארמיי און נייוי וועטערינס צום גונסטען די ניו פאונדלענד אספיטאל. אין ניו פאונדלענד איז זי לעגאליזירט. אין קאנאדע אבער, ווי אלע לאטעריי־עס, איז עס נעגען נעזעץ אזוינס דורכצופיהרען, אדער מיקעטס פאר דעם צו קויפען און פארקויפען.

באלד נאכדעם איז ארעסטירט געווארען א צווייטער, סעם וועלסקי, 23 יאהר אלט, פון גלעמאר עוועניו, ביי וועמען מען האט אויך געפונען א צאהל בילעטען פון אנדערע צוויי לאטעריי־עס. ער איז ארעסטירט געווארען פאר באזיצען לאטעריי בילעטען.

מיסטעריע ארום געפונענעם אין וואסער מיט שטריק אויפ'ן האלז אינטערעסירט דער פאליציי

דער קערפער פון א מאן וואס איז געפונען געווארען מאנטאג אין לייק מיט א שטריק ארום האלז, האט ארויסגערופען שטארקען אינטערעס ביי דער היגער פאליציי, וועלכע וויל קלאהר מאכען די מיסטעריע ארום דעם קערפער.

ווי עס שיינט איז דער קערפער געלעגען אין וואסער פיעל לענגער, ווי מען האט לכתחילה געדענקט. זיינע קליידער זענען געווען אינגאנצען אפגעשווייגקט פון דעם וואסער און די איינציגע סמנים אויף איהם זענען זיינע צעהן, וואס זענען אלע מיט גאלד אדער זילבער אנגעפילט, און א הוט, וואס האט געשטעקט הינטער'ן שטריק ארום זיין האלז.

אויף דעם הוט האט מען געפונען דעם נאמען: פון דער פירמע און די איניציאלען סי. אר.

פארשידענע טעאריעס זענען געשאפען געווארען וועגען דעם מאן ווער ער זאל האבען געווען און וואס איז מיט איהם געשעהן. איין זאך איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ער איז אריינגעווארפען געווארען אין'ן וואסער שוין א טויטער.

זיך דערווארעמט — אין האספיטאל

נאך עטליכע שטונדען ארבייטען אין דרויסען האט א בעל־הבית פון פערבענק זיך גוט אנגעפרארען און איז אריין אין הויז זיך דערווארימען. א גוטער מיטעל צו דערווארימען זיך, האבען מיר א קבלה פון אונזערע עלטערען, איז לויפען, קלאפען מיט די הענט און שפרינגען.

דער האט גענומען שפרינגען ארויף און אראפ, און אזוי נישט געלונגען האט ער איינמאל א שפרונג געטאן, אז ער איז אראפגעפאלען צום דיל און זיך צובראכען א פוס.

ער ליגט יעצט אין דושענעראל האספיטאל א דערווארימטער מיט גוטע האפנונגען, אז זיין פוס וועט אויסגעהיילט ווערען.

ארענדזש פעקא בלענד
"SALADA" TEA
„פריש פון די גערטנער"

די איינפיהרונג פון דער מאקאמע און די אידישע ליטעראטור

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

מהות פון דער מאקאמע אין דער אראבישער שער שירה.

מאקאמע, אן אראבישע וואָרט, אין העברייאיש מקום־ארט, האט אין דער ערשטער צייט באדייטעט אן ארט צו דיסקוטירען, בעיקר איבער ליטעראַרישע אן רעליגיעז־פילאזאפישע פראגען. שפעטער האט מען מיט דיעזען וואָרט באצייכענט די דיסקוסיע זעלבסט אדער א דרשה.

זייט דעם אראבישען משורר אל־האמאדאני, וועלכער האט אנגעווענדעט דיעזען וואָרט אין דעם טיטל פון זיין באריהמטעסטע ווערק באדייטעט "מאקאמע" א בישער פילאלאגיע אין שירה. זיין גייסט באשטימעט ארט פון פעזייע. דיעזע ארט איז לויט איהר פארם א דראמאטישע דערצעהלונג אין ריימפראזא, געמישט מיט שירים. אינהאלטליך ענטהאלט די מאקאמע על פי רוב אן אומקאמפליצירטען ספור, אין וועלכען עס באשרייבט זיך צוויי העלדען, איינער פון זיי איז דער דערצעהלער (אלץ ווערט אין זיין נאמען דערצעהלט). ער איז א בירגערליכער מענש וועלכע שטרעבט צו בילדונג אין ליטעראטור און זוכט די געזעלשאפט פון גייסטרייכען און געבילדעטען מענשען, וועלכע ער שעצט זייער און וועמען ער העלפט ווען זיי נויטיגען זיך אין הילף. זיין נאמען דערצעהלט).

ער איז א בירגערליכער מענש וועלכע שטרעבט צו בילדונג אין ליטעראטור און זוכט די געזעלשאפט פון גייסטרייכען און געבילדעטען מענשען, וועלכע ער שעצט זייער און וועמען ער העלפט ווען זיי נויטיגען זיך אין הילף. זיין נאמען איז פון מרם. אן אז א צוויטער העלד פון דער מאקאמע, דער הויפט העלד, איז דער הויפט פון דעם דערצעהלער. ער לעבט נישט לויט דער אנגענומענער בירגערליכער מאראל. זאנדערען ער האט זיין איינגענעם קאדעקס וועלכער אנטשפרעכט זיינע גייסטיגע און כאראקטער איינגענשאפטען.

ער איז אן אויסעראדענטליכער באנבטער אין גייסטיג. פראדוקטיווער מענש און באזיצט נאך דעם מאסשטאב פון זיין צייט גרויסע ידיעות אין דער רעליגיעזער און פראפאנער לעטעראטור, אין דער אראבישער פילאלאגיע אין שירה. זיין גייסט באשטימעט ארט פון פעזייע. דיעזע ארט איז לויט איהר פארם א דראמאטישע דערצעהלונג אין ריימפראזא, געמישט מיט שירים. אינהאלטליך ענטהאלט די מאקאמע על פי רוב אן אומקאמפליצירטען ספור, אין וועלכען עס באשרייבט זיך צוויי העלדען, איינער פון זיי איז דער דערצעהלער (אלץ ווערט אין זיין נאמען דערצעהלט). ער איז א בירגערליכער מענש וועלכע שטרעבט צו בילדונג אין ליטעראטור און זוכט די געזעלשאפט פון גייסטרייכען און געבילדעטען מענשען, וועלכע ער שעצט זייער און וועמען ער העלפט ווען זיי נויטיגען זיך אין הילף. זיין נאמען איז פון מרם. אן אז א צווייטער העלד פון דער מאקאמע, דער הויפט העלד, איז דער הויפט פון דעם דערצעהלער. ער לעבט נישט לויט דער אנגענומענער בירגערליכער מאראל. זאנדערען ער האט זיין איינגענעם קאדעקס וועלכער אנטשפרעכט זיינע גייסטיגע און כאראקטער איינגענשאפטען.

ער איז אן אויסעראדענטליכער באנבטער אין גייסטיג. פראדוקטיווער מענש און באזיצט נאך דעם מאסשטאב פון זיין צייט גרויסע ידיעות אין דער רעליגיעזער און פראפאנער לעטעראטור, אין דער אראבישער פילאלאגיע אין שירה. זיין גייסט באשטימעט ארט פון פעזייע. דיעזע ארט איז לויט איהר פארם א דראמאטישע דערצעהלונג אין ריימפראזא, געמישט מיט שירים. אינהאלטליך ענטהאלט די מאקאמע על פי רוב אן אומקאמפליצירטען ספור, אין וועלכען עס באשרייבט זיך צוויי העלדען, איינער פון זיי איז דער דערצעהלער (אלץ ווערט אין זיין נאמען דערצעהלט). ער איז א בירגערליכער מענש וועלכע שטרעבט צו בילדונג אין ליטעראטור און זוכט די געזעלשאפט פון גייסטרייכען און געבילדעטען מענשען, וועלכע ער שעצט זייער און וועמען ער העלפט ווען זיי נויטיגען זיך אין הילף. זיין נאמען

יעדע מאקאמע איז אינהאלטליך א נאנצע זאך. אין יעדער מאקאמע פאנגט זיך אן א ספור אן ווערט צום סוף געפיהרט, ניט זייענדיג פארבונדען מיט די ספורים פון די אנדערע מאקאמעס. אויסער דעם וואס איז תמיד שטעהט אין מרכז דערצעלבינער הויפטהעלד און טרעפט זיך על פי רוב מיט'ן זעלבינען דערצעהלער. פונדעסטוועגען איז נויטיג א נאנצע רייהע פון מאקאמעס, כדי צו זעהן דעם הויפטהעלד אין פארשידענע סיטואציעס און דארוך צו געווינען א פולשטענדיגען בילד פון איהם.

דער ערשטער פארטרעטער פון דער מאקאמע איז געווען דער משורר אבו־ל־פארל אל־האמאדאני (966—1007) ער האט לויט זיינע רייד פארפאסט 400 מאקאמען, אבער בי יעצט זיינען אונז נאר 55 באקאנט זיינע מאקאמען זיינען אין זייער צייט אזוי באקאנט געווען, אז מען האט איהם בערופען באדי־זאמאן, ד. ה. וואונדער פון דער צייט.

דעם העכסטען פונקט האט די מאקאמע דערגרייכט בערך חונדערט יאהר יאהר נאך אל־האמאדאני, אין די ווערק פון איינעם פון די גרעסטע אראבישע משוררים אבן־מחמד אל־חריري פון באסרא (1045—1122). זיינע מאקאמען זענען פיעל העבער פון אל־האמאדאנים אין שארפזין, סטיל און קינסטלערישער פארמאקאמונג. אל־חריري מאקאמען זיינען געווען שוין אין זיינע צייטען אזוי פאפולער, אז מען האט, לויט זיינע איינענע ווערטער נאך ביי זיין לעבען אריסגעגעבען אין זיבען הונדערט קאפיעס. א גוואלדיגע סומע פאר יענע צייטען. געלערענטע זאנען אז חריري מאקאמעס זיינען געווען די פאפולערסטע יצירה אין דער איסלאמישער וועלט נאך דעם קאראן.

לויט דער בקשה פון אידישע נדיבים אין שפאניען, וועלכע האבען געהערט פון אל־חריري מאקאמען, האבען אבער זיי, וועגען זייער קאמפליצירטער שפראך ניט פארשטאנען, האט יהודה אל־חריזי, דער באקאנטער איבערזעצער און משורר (באקאנט איך דורך זיין איבערזעצונג פון דעם רמב"ם מורה נבוכים פון אראביש אין העברעאיש) איבערגעזעצט די דאזיגע מאקאמען אין העברייאיש אונטער דעם טיטעל "מחברות איתיאל". די איינציגע האנדשריפט פון דיעזער איבערזעצונג גע־פינט זיך איצט אין דער באדליענישער בוכליאטעק אין לאנדאן און אויך דיעזע איז זעהר באשעדיגט: פון די פופציג מאקאמען זיינען נאר זעקס און צוואנציג שפעטער (1220—1216) האט יהודה אל־חריזי פארפאסט איינגעגע מאקאמען נאך דעם פארבילד פון אל־חריריס אונטער דעם טיטעל "תחכמוני". אל־חריזי האט געוואלט מיט דיזען ווערק ווייזען, אז די העברייאישע שפראך איז ניט שוואכער פון די אראבישע. אין גענענטייל די העברייאישע שפראך שטעהט פיעל העכער, דען אראביש איז, לויט דער מיינונג, וועלכע פיעלע האבען דאן פארטרעטען (זעה איינלייטונג צו תחכמוני) ניט אנדערש ווי א פארדרבענער העברייאישער לשון.

סאנענבערג — מעקאי, סאלאף — סיסי, פאספע־שעל — נארסאן היינט אוועגט

אין סעמי פיינאל באוט היינט אוועגט אין דער ארענא וועט טאראנטא זעהן צום ערשטען מאל דאן קאלאף, נאך א גרויסער אבוועזענהייט פון טאראנטאר רינגס. די וואס האבען איהם לעצטענס געזעהן ער־

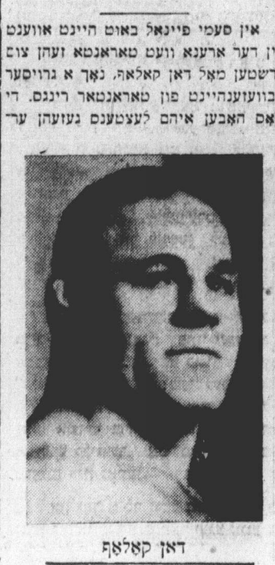

דאן קאלאף

נעיג אנדערש. וועלען זיכער זיין צופרידען פון דער געלעגענהייט, ווייל מיט וועמען קאלאף זאל זיך ניט באגעגענען און וואס דער דעווילטאט זאל נים זיין, ניט פון דעם עולם פ אפרשטעלונג, וואס וועניג עמעס פער קענען עס. גענען איהם טרעט אויף דער שווארצער רעג סיסי.

בעעפענט ווערט היינטיגער פראגראם מיט קארל פאספעשיל גענען דזשעק נאנסאן פון לאס אנזשעלאס.

אין הויפט באוט וועלען קעמפען אל־טע שונאים גום. סאנענבערג גענען ביבער מעקאי, ווער עס בעדענקט זייער לעצטען קאמף אין טאראנטא, לעצטען אויגוסט, ווייס ווי אונדערוואַרטעט די אנטשיידונג קען קומען ווען אזעלכע ריזען און קינסטלער באגעגענען זיך.

דער פרינץ אין דער הויפטשטאדט

(פארזעצונג פון פיידזש 5)

האט ערקלעהרט דאס "אין דער דאזיגער פראגע האט ער פארלויפיג גאר נישט מעהר וואס צו זאגען. דער עולם איז גע־בליבען צוריקגעוועזט. דער "דיפלאמאט" — הייסט עס — האט אין יענער רגע ניט געלאזט מער רעדען דעם צוואווארטע־טען איד...

ער געהט איבער צו דער אראבישער פראגע. און ער דריקט אויס זיין צופרי־דענייט מיט דעם וואס ער האט די פיי־נער פון אונז האט ניט דעם נעדאנק צו פארלעצען די רעליגיעזע און בירגערליכע געפיהלען פון די אראבער. ער ערקלעהרט דאס פון אלץ וואס ער האט דא געזעהן איז ער פעסט איבערצייגט דאס עס איז ניטא קיין סיבה וואס זאל שטערען דאס צוזאמען ארבייטען פון די אידען וואס קומען אהער זיך דא באזעצען, און די אראבער וואס וואוינען דא פון לאנג. פון זיינע ווייטערע רייד וועלכע ער מאנופ־לירט עפעס אויף א דיפלאמיטישען אופן הערט זיך ארויס, גלייך ווי "עס איז צו ערווארטען א נאהענטע צוזאמענארבייט פון אידען מיט די אראבער". ער פארע־נדיגט זיין רעדע מיט די ווערטער, "דאס זיין איצטיגע נסיעה האט ביי איהם פארשטארקט זיין פאראינטערעסירונג מיט ארץ ישראל, און עס ניט איהם די ענערגיע אויף צו פארגרעסערען אין דער צוקונפט זיין מיטהילף....

ואהרי ככלות הכל, זיינען פאראן אי־רען אין ארץ ישראל וואס זענען איבער־צייגט, אז די גאנצע נסיעה פון לארד רע־דינג קוין ארץ ישראל איז בלויז א פא־ליטישער אקט. ער איז אהערגעקומען — זאגען זיי — ניט ווייל ער האט געוואלט קויפען, נאר ווייל די איצטיגע ענגלישע דעגיערונג האט איהם אהערגעשיקט. ענג־לאנד — זאגען זיי — וויל אפשוואכען דעם רושם פון זייער ביז אהעריגער אנטי־אידישער פאליטיק.

יעדענפאלס אבער, איז אפילו אויך ביי די דאזיגע הויך פאליטיקער זיכער, דאס רעדיגנס ווייזט וועט אונז ברענגען גרויסע טובות.

הלוואי!

43 אמעריקאנער אידען איינגעשריבען אין גאלדענעם בוך פון אידישען נאציאנאל פאנד

43 אמעריקאנער אידען האבען גע־האט די זכיה איינשריבען צו ווערען אין דעם גאלדענעם בוך פון אידישען נאצי־אנאל פאנד, וואס ווערט געהאלטען אלס אן אייביגער רעקארד אין ירושלים, אין פאלויף פון בי לעצטע דריי מאנאטען פון פארגאנגענעם יאהר, איז אנאנסירט געווארען אין די נאציאנאל פאנד הער־קווארטערס אין ניו יארק.

די איינשרייבונגען וואס ווערען גע־מאכט אויפ'ן גדונס פון א ביישטייערונג צום קרן קימת פון 100 דאלאר פאר יע־דען נאמען, זענען אין דער מעהרהייט פאלען דורכגעפיהרט געווארען פון די פרייזען און פארערער פון די איינגע־שריבענע לכבוד וויכטיגע דאטומס אין פאסירונגען אין דעם לעבען פון די באר־טרעפענדע פערזאנען, אדער אין אנער־קענונג פון זייערע ציוניסטישע ארבעט דערע געזעלשאפטליכע לייסטונגען.

זעקסטער
יערליכער סייל
רייצענדע באַרגיינס
אין דעמאנסטרירטע
און לייכט גענוצטע
געז מכשירים
בלויז נאָה עטליכע טעג
געז רענדזשעס
סמוטטאפס
קאבינעט און
קאמבינישאנס
3 און 4 ברענער
געז דעפרידזשעריטארס
געז
וואסער היטערס אין אויסגעצייכענטען צושטאנד צו פרייזען וואס וועלען באלוינען אייער אויפמערקזאמקייט.
די נידעריגע פרייזען פון יעדען געז עפלייענדע פארקויפט אין דעם סייל שליסט אויב איהר האט געז אין אייער היים, און א קוימען חערביי.
פוס אונטערשפארער און איין טין נאקס טאריש מיט יעדען פארקויפטען רענדזש.
באַרגיינס
אין אלע אונזערע סטארס
באמערקט די אדרעסען
55 עדעלייד סט. איסט, 2532 יאנג סט.
732 דענפארט עוועניו
באזוכט אונזערע אויסשטעל־לונגס־צימערען און זעהט די־פאַרגיינס, אדער טעלע־פאניריט אונז און אונזער פארטרעטער וועט, מיט צו־פריידענהייט קומען צו אייך אהיים.
אונזערע נארס טאראנטא און דענפארט סטארס זענען אפען מאנטאג און דאנער־שטאג ביז 9 אוועגט, שבת ביז 10 אוועגט.
The Consumers' Gas Company

וואָרום
ווי־טאון איז אנדערש און בעסער?
די הויפט טיילען און ווי־טאון קומען פון'ם סאיא בעבעל — וואס ווערט אנערקענט פון אלע אויטאריטעטען. אלס דער שפייז, וואס האט אכמערסטען ווי־טא־מינען.
ווי־טאון אנטהאלט אויך די ווערזשעטוובעל פארדייאונגס עלעמענטען, וואס פארוואנדעלט דעם פרייזען קראכמאל פון די אנדערע שפייזען אין א לייכט אסימילירענדער פארם.
ניט צו צו דעם מאניק איינגע־שאפטען פון'ם מאלט־עקס־טראקט — געשמאק, געפליי־ווארט מיט שאקאלאד, און איהר האט א שפייז־געראנק, וואס איז אזוי גוט, ווי בא'טעם'ט. צו באקומען ביי אייער גראסער, דראגיסט, אדער אין סאדע פאונטיין.
The Vi-Tone Co. Hamilton
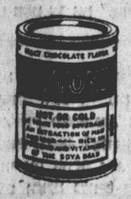

VI-TONE
קויפמאן ברידער און פיין דזשיי. לאמבערס קא. לימיטעד
די אנטאריער דיסטריבי־טארס פאר'ן אינדזשען פרייז.

טרייסט רעזאלוציע
קאנגרעגיישאן מחזיקי בני ישראל
דריקט אויס זייער טרויער און מיט־געפיהל אונזער פרעזידענט
ש. ליטאפסקי
צו זיין פארלוסט פון זיין מוטער
מיניע ע"ה
ער זאל זיין אפגעהיט פון צער. זאל זיין ארבייט פאר אונזער שוהל זיין א טרייסט צו איהם.
מ. האנדעלמאן, סעקרעטאר.

אונטערוזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער איינ־ציגער ספעציאליסט, וועלכער איז אויסארזידט פון גאווערנמענט אלס השבון זיך פאראייגיגען צו מאכען א
אפטאמעטריסט און אפטישען
דר. הענרי הערריס
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
עפען ביז 9 אוהר איז אוועגטען.
Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. near Spadina
Open until 9 p. m.

גאלדענבערגס כשר רעסטאראנט
באזונדערע פלעצער פאר
- מילכיגס און פליישיגס -
די אמת'ע כשרה סיסטעם
עקזיסטירט זינט 1908.
275-273 ספעדיינע עוועניו. טעלעפאן ווייווערלי 4960.

עורו ישנים משנתכם! פראספעריטי קומט
פראפעשאנעלס, ביזנעסלייט, ארבייטער! אדרעסירט יעצט אייערע קליידער, ווען איהר שפארען געלט און צייט.
30 טאגיגער סייל
סוטס פון פיינסטע וואדסטעד, ערשט אימפארטעד, אלעדליי קאלירען 1932 סטייל'ס, הענד מעיד, ווערט $35 פאר בלויז $24
סוטס היי קלעס קוואליטיס, ווערט $45 בלויז $29.50
אווערקאוטס, ווערט $35 ביז $55 בלויז $24.00 ביז $35
מיר פארקויפען אויך ווארע און שניידרען צו. צופרידענהייט גאראנטירט.
מיר מיינען ביזנעס. אייער פריינט
צוויקעל, 606 דאנדעס סט. וועסט

Thursday, February 4th, 1932
הפצ'ס שפיין פעקלאך קיין רוסלאנד
פעליווערט ווי פריהער אן דיוטי. 100% גאראנטירט
די באריכטען וועגען אפשטעלען אויסוואל פון פרישע שפיין, אויך זייף, פעקלאך צוגעשטעלט אין 25 טעג. אן אונטערשריפט פאר יעדען פעקעל.
מיר שיקען אויך דאלארס און טארנ־סין אדרעסס קיין רוסלאנד. טעלעגראפיש בלויז 25 סענט.
הפצ'ס שיפס קאנטאר
DOMINION TICKET OFFICE
143 קווין סטריט וועסט
עדעלייד 5971
שיפסקארטען — נעלט שיקען — סיטיזען פייפערס — מארטגיידזשעס אינשורענס.

קענעדע, קענעדע, קענעדע
אדרעסס פאר פסח'דיגע שפיין קיין רוסלאנד
(מצה, מעהל, שמאלץ, טיי, צוקער, און אנד.) 20 פארשידענע "האיאס" פעקלאך פון $3.82 ביז $20.75
אדרעסס פאר "טארגסין" סטארס אין רוסלאנד
(פראדוקטען, קליידער שיך און אנד. ארטיקלען צו ביילעגסטע פרייזען) דאלארען אין אלע טיילען פון דער וועלט.
שיקט אויפ'ן זיכערסטען, שנעלסטען און בילליגסטען וועג דורכ'ן קענעדער פארטרעטער:
I. OKUN
540 EUCLID AVE. 320 SPADINA AVE.
TORONTO, ONT.
PHONE: MELROSE 7419

פאטראניזיט די איינציגע אידישע ווינדאו מלינינג קאמפאני

מיר אטענדען צו אלערהאנד מוין מעקסארי אפיס און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלע־פאן עדעלייד 8087 נאך 7 אוועגטען טרינימי 8520 M
NEW YORK WINDOW CLEANING CO.
427 BAY ST

קאנגא
מעדיצינען
ליידט איהר פון עקזימא, הויט־קראנקהייט, דאן נוצט דעם וואונדערבארען זאלב קאנגא־סעוו. ליידט איהר פון רהומא־טיזם, שטייפע גליעדער, רייבט זיך איין מיט קאנ־גא. ליניטענס. צו באקו־מען ביי די סינגער ברידער (דראגיסטען) 26 קווין א. טעלעפאן עלגין 7512. מיר דעליווערען און שי־קען ביי מעיל, אלס פריי.
SINGER BROS.
DRUGGISTS
26 QUEEN ST. EAST
TEL. ELGIN 7512

ליידט איר פון א ברוך?
(ראפטשורד)
א גוטע טראס און גוט צוגעפיט, באקומט איהר נאר ביי די סינגער ברי־דער, זיי זיינען די איינ־ציגע אידישע אגענטען פון די גרעסטע טראס קאמפ.

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.

וויכטיגער איידער די פארלאמענט סעסיע

מיט געהעריגע צערעמאניעס וועט היינט דערעפענט ווערען די צווייטע סעסיע פון דעם יעצטיגען פעדעראלען פארלאמענט (ניט רעכענענדיג די ספעציעלע סעסיע אין 1931) אין אטאווא.

אויסער דעם, וואס די אימפעריאלע קאנפערענץ וועט פארקומען אין אטאווא דעם 18־טען יולי פון דאס יאר, ווייסט מען ניט וואס די טראן־רעדע וועט ענטהאלטן, און אז מען וואלט יא געווארטט, וואלט עס די רעצטיגע לאגע אין לאנד ניט ענדערען.

דער עקאנאמישער קריזיס פארנעמט יעצט דעם אויבן־אן אין קאנאדע און מיר גלויבען קוים, אויב דער פעדעראלער פארלאמענט קען אין דעם יעצטיגען מאמענט עפעס העלפען דערצו. דאס איינציגע וואס דער פעדעראלער פארלאמענט קען יא טאן, איז געבען צייטווייליגע הילף, און וועגען דעם קען דאך ביי דער יעצטיגער סעסיע קיין רייד ניט זיין, ווייל די רעגierונג האט דאך נאך פון לעצטען פארלאמענט א מאנדאט צו האנדלען ווי זי געפינט פאר נויטיג צו געבען הילף די ארבייטסלאזע און ווי עס זעהט אויס, קען די רעגierונג ניט טאן מער אויף דעם געביט ווי זי טוט עס יעצט.

מען קען דאריבער קיין צופיעל ניט דערווארטען פון דער יעצטיגער פארלאמענט סעסיע. מען קען אפילו קיין איבערראשענדעס ניט דערווארטען פון דעם בודזשעט. עס קען דאך קיין רייד ניט זיין וועגען א שהרקלענערטען בודזשעט. גיכער פון אלץ וועט עס דאך זיין א פארגרעסערטער, און מיט מער אויסגאבען, מיט פארגרעסערטע הוצאות אויפ'ן חשבון פון שאפען הילף פאר די ארבייטסלאזע. קען מען דאך ניט דענקען וועגען פארקלענערען די שטייערען און באלאנסירען דעם בודזשעט.

נעווים וועלען זיך אונזערע געזעצגעבער ארומריידען וועגען דעם באהרנוא סקאנדאל. געווים וועט מען זיך אפגעבען מיט קריטיקירען. די ליבערעלע אפאזיציע וועט דאך ניט וועלען דורכלאזען אזא גוטע געלעגענהייט און ניט שלאגען קיין פאליטישען קאפיטאל פון דער יעצטיגער קריטישער צייט. איר איז דאך געווים גרינג צו זאגען, אז ווען זי האלט געווען ביים רעגierונגס־רודער, וואלט אין לאנד קיין קריזיס ניט געווען. ווער קען עס דען באשטרייטן. אלעס וואס זי וויל מער ניט מען זאל איר געבען א געלעגענהייט עס צו באווייזען.

מען דארף ניט זיין קיין גרויסער פעסימיסט צו זאגען, אז נאך דער פארלאמענט סעסיע וועט בלייבען דאס, וואס עס איז געווען פאר דער פארלאמענט סעסיע און קיין מאטעריאלע ענדערונג וועט אין דער אלגעמיינער לאגע פון לאנד ניט פארקומען. איין זאך אבער וואס איז וויכטיגער איידער די פארלאמענט סעסיע, איז די אימפעריאלע קאנפערענץ. וועלכע וועט פארקומען אין אטאווא דעם 18־טען יולי פון דאס יאר. ווייסט מען ניט וואס די טראן־רעדע וועט ענטהאלטן, און אז מען וואלט יא געווארטט, וואלט עס די רעצטיגע לאגע אין לאנד ניט ענדערען.

דער עקאנאמישער קריזיס פארנעמט יעצט דעם אויבן־אן אין קאנאדע און מיר גלויבען קוים, אויב דער פעדעראלער פארלאמענט קען אין דעם יעצטיגען מאמענט עפעס העלפען דערצו. דאס איינציגע וואס דער פעדעראלער פארלאמענט קען יא טאן, איז געבען צייטווייליגע הילף, און וועגען דעם קען דאך ביי דער יעצטיגער סעסיע קיין רייד ניט זיין, ווייל די רעגierונג האט דאך נאך פון לעצטען פארלאמענט א מאנדאט צו האנדלען ווי זי געפינט פאר נויטיג צו געבען הילף די ארבייטסלאזע און ווי עס זעהט אויס, קען די רעגierונג ניט טאן מער אויף דעם געביט ווי זי טוט עס יעצט.

מען קען דאריבער קיין צופיעל ניט דערווארטען פון דער יעצטיגער פארלאמענט סעסיע. מען קען אפילו קיין איבערראשענדעס ניט דערווארטען פון דעם בודזשעט. עס קען דאך קיין רייד ניט זיין וועגען א שהרקלענערטען בודזשעט. גיכער פון אלץ וועט עס דאך זיין א פארגרעסערטער. און מיט מער אויסגאבען, מיט פארגרעסערטע הוצאות אויפ'ן חשבון פון שאפען הילף פאר די ארבייטסלאזע,

דער פרינץ אין דער הויפט שטאדט

(פון אונזער ספעציעלער קאָרעספּאָנדענט) י. ל. וואָהלמאַן (תל אביב)

נאכדעם ווי לאָרד רעדינג האָט שיין געהאלט געזעהן די ריין אידישע שטאדט תל אביב, איז ער אויף צו מאָרגענס גע־פאָהרען קיין ירושלים, וואו ער איז דער גאסט פון דעם היי־קאָמישיאנער, גענע־ראל וואָקאָפּ.

אין דעם זעלבען טאג באלד נאָך מי־טאג, האָט לאָרד רעדינג צוזאמען מיט זיין פרוי בעזוכט די כותל המערבי. עס האָט זיי אהין בעגלייט אין נאָמען פון דער רעגיערונג דער ירושלימער וויצע־גנאָ־ווערנאָר, מר. פאָלמען.

ווען זיי זיינען אהין געקומען האָט דער עולם מתפלל גראדע געהאלטען ביי דער שטילער "שמונה עשרה" פון מנחה. דער הויבער גאסט מיט זיינע בעגלייטער האָבען אָפּגעוואַרט פון דער ווייטענס ביז נאָכ'ן דאוונען. און דאן זיינען זיי צוגע־גאנגען צו דער כותל המערבי.. גראדע האָט זיך דאָרטען געפונען דער ראבינאטו־מיטגליעד, הרב יצחק ארענשטיין. מר. סאָלמען האָט דעם רב ארענשטיין פאָרגע־שטעלט פאר רעדינגען מיט זיין פרוי, און יענער האָט זיך גענומען אויספרעגען ביים רב פרטים וועגען דער תפלת מנחה, צו די דאָזיגע תפלה וועגען ביי דער כותל־מערבי געראאוענט ווי געוועהנליך, אָדער מיט אן אנדערען נוסח.

אויף צו מאָרגענס האָט לאָרד רעדינג בעזוכט דעם אמאר־מעטשעט, וועלכער שטעהט אויף: ארט פון דעם בית המקדש אויפ'ן באַרג מוריה. ער האָט אויך אָפּגע־שטאָט א וויזיט דער בעקאנטער קריסטלי־כער קירך אין בית לחם. דאָרטען וואו לויט דער לעגענדע איז אמאָל געשטאנען די שטאל פון קריסטוס געבורט.

דער נציב העליון האָט לכבוד איהם איינגעאָרדענט צוויי פּאראד־מיטאגען, צו וועלכע עס זענען געווען פאָרבעטען דר. מאנגוס, נאָוואָיסקי, דר. אַרלאָזאָראָוו, און אויך דער הויכער אידישער בעאַמ־טער מרדכי נוראָק. אלע זיינען זיי געווען מיט די פרויען.

צו מאָרגענס האָט דער נציב העליון בעגלייט דעם הויכען גאסט אויף זיין אויספלוג צום ים המלח. עס איז בכלל געווען אינטערעסאנט צו זעהן מיט וועלכן רעספּעקט לאָרד רעדינג איז געווען טראַטטירט דורכ'ן נציב העליון, און דורך דיהעכסטע רעגיערונגס בעאַמטע.

אויך דאָס אידישע ירושלים האָט ניט געשווינען, און יעדע פרייע מינוט פון לאָרד רעדינג איז געוואָרען אויסגענוצט כדי צו וויזיען איהם אונזער ארבייט, כדי צו ערקלעהרען איהם אונזער לאגע, מיט די אלע מבשולים וואָס מיר האָבען אויף אונזער וועג.

און דאָס אמת מוז געזאָגט ווערען דאָס לאָרד רעדינג האָט זיך גאנץ הייר־מישליך געשפּירט אין דער אידישער סביבה. עס האָט ביים דאָזיגען אלטען ענגלישען מלוכה־מאן פּלוצלינג זיך דער־ווארעט דער פאראבראנענער אידישער פונק. עס האָט זיך ביי איהם ווי אויפגע־טייעט די ענגלישע שטימקייט מיט דער אפיציעלער צוריקגעהאלטענקייט, און עס איז פּלוצלינג פאר אונז ערשיענען אן איי־גענער ברודער, א איד וועלכער הייסט "דניאל בן יוסף"...

אויפ'ן פייערליכען באנקעט וועלכען מען האָט פאר איהם איינגעאָרדענט אין ירושלים, האָט מען איהם ערקלערט דער מען שרייבט איהם איין אין "ספר הזהב" (אינ'ם גאָלדענעם בוך פון אידישען נא־ציאָנאל פאנד). דער הויכער גאסט האָט דאן געבעטען דאָס מען זאָל פריהער איינ־שרייבען זיין געבוירענעם אידישען נאָ־מען "דניאל בן יוסף" און ערשט שפּעטער זאָל מען צוגעבען "מאַרקיז לאָרד רעדינג...

ביים טיש איז לאָרד רעדינגס שכן פון רעכטס געווען אונזער אוסישקין, האָט ער איהם גלאט אזוי, סלאחר יד מכבד גע־ווען מיט א זעהר אינטערעסאנטע "תורה־לע", וועלכעס ווערט אנב איצטער נאָכ־דערצעהלט אלס א זעהר געלונגען ווארט.

— אין דער געשיכטע פון אידישען פאָלק — זאָגט איהם אוסישקין — זענען בעקאנט בלויז דריי משנה־ למל'ס (ווי־צע קענינען) ביי פרעמדע פעלקער: יוסף הצדיק איז געווען וויצע קעניג פון עגיפּ־טען, מרדכי הצדיק איז געווען וויצע קעניג פון פרס ומדי, און די ביזט געווען וויצע קעניג פון אינדיען. נעה זשע אויך דו אין די וועגען פון יענע צוויי, און אויך דיין נאָמען וועט פאַרשריבען ווערען אין דער אידישער געשיכטע אלס "צדיק"...

ווי געזאָגט איז דאָס געווען פון אר־סישקינען בלויז א 'שיחת חולין", א ווער־טעל אויפ'ן אָרט. א חוץ דעם האָט אוסיש־קין שפּעטער געהאלטען אן אויספיהרליכע דערע ביים טיש, א דערע וועלכע האָט אויפ'ן הויכען נאסט געמאכט א זעהר שטארקען איינדרוק.

אוסישקין הויבט אָן זיין רעדע פון דעם 50 יעהרינען יובילעאוס וואָס פאלט אויס היי יאָהר זייט דער באוועגונג פון "חיבת ציון". ער געהט איבער צו הערצעלס פּאָליטישען צייניזם, צו דער באלפור דע־קלאראציע, סאן רעמא, און שפּעטער געהט ער צו צום סאמע עיקר, צו דער גרויסער האָפנונג וואָס יעדער איד האָט געהאט אין הארצען אהער קומענדיג אין ארץ ישראל. מיט דער פעסטער אמונה וואָס יעדערער פון אונז האָט געגלויבט, דאָס אלע פעלקער מיט גרויס ברויטאגיען אין דער שפּיץ, וועלען אונז צוהעלפען אויף אונזער שווערען בעפרייאונגס וועג...

אוסישקין האָט בטבע פיינט זיידענע העכטשקעס מיט פּאָליטישע דריידלעך. ער האלט ניט פון האלבע ווערטער און פון דונקעלע רמזים. אוסישקינס שפּראך איז קלאָהר און אָפּעהרעצינ און ער רעכענט אויס פאר'ן הויכען ענגלישען מלוכה־מאן דעם גאנצען צעטעל חטאים, וואָס ענג־לאנד האָט געגען אונז געטאן. זייט זי האָט די בריטאנישע פאָהן ארויסגעהאנגען אי־בער ארץ ישראל ביז'ן היינטיגען טאג...

פיער בלוטיגע פּאָגראָמען האָבען מיר דאָ געהאט במשך די דרייצעהן יאָהר פון ענגלישער הערשאפט; לויט'ן מאנ־דאט דארף די רעגיערונג צושטעלען צו אונזער רשות די לייזיגע שטחים באָדען פון לאנד. פאקטיש אָבער איז ניט נאָר וואָס אזא זאָך האָט לגמרי ניט פאסירט, נאָר די רעגיערונג האָט זיך ערקלעהרט מיט איהר ווייס־בוך צו וועלען אונז באַ־גרעניצען אין פריען קופען ערד.

טראנסיאָרדאנען וועלכעס איז אין היסטאָרישען, עקאָנאָמישען, און עטנאָ־גראפישען זין א טייל פון ארץ ישראל איז פאר אונז לגמרי פארשלאָסען. דאָסגלייכען איז די אימיגראציע פון אידען אויפ'ן לאנד מורא'דיג געשווערט, אזוי אז עס איז כמעט ניט מעגליך אז א איד זאָל קענען אהער קומען.

אוסישקין שטעלט זיך אויך אָפּ אויף דעם בלבול פון אונזערע שונאים, באשר אז מיר פאָרטרייבען די אראבער פון לאנד. ער בעט דעם הויכען גאסט אז ער זאָל זיך מטריח זיין אראָפּפאָהרען קיין עזה און באר שבע, וועט ער זעהן וועלכע ריעזיגע שטחים באָדען וואלגערען זיך פאַרוואָרלאָזט און וויסט, דאן וועלן אין די ערטער פון דער אידישער קאָלאָניזאציע זעגען אויך די אראבער אויפגעריכט גע־וואָרען....

בנוגע אונזערע שלום באציהונגען צו די אראבער — זאָגט ווייטער אוסישקין, — האָבען מיר פון דעם ערשטען טאג עס זיי פּראָפּאָנירט. און געשטערט האָבען עס גראדע די דאָזיגע גרופּע אראבער וועלכע בעקומען זייער חודש'ליכען געהאלט פון דער רעגיערונג.

— איך קאָן ניט מעהר מאריך זיין — פאָרענדיגט אוסישקין זיין רעדע — אָבער איך וויל דאָ דו — אלס גרויסער יודן־פון אידישען פאָלק — זאָלסט וויסען די לאגע: די צייט איז קורץ, און אויב מיר וויללען ניט פאַרשפּיעלען אונזער גאנ־אין צעזונקנס, מוז אונזער גאולה פראצעס געטריבען ווערען מיט א פארשנעלערטער טעמפּאָ. מיר וויללען דאָס דו זאָלסט אונ־זערע פאָדערונגען ברענגען מיט זיך צו דער גרויסער ניט אידישער וועלט, אין אפילו אויך צו דער אידישער. זאָל די גאנצע וועלט וויסען אין וועלכער שווערער לאגע מיר געפינען זיך און איין גאָט ווייסט וואָס עס ערוואַרט אונז אין דער נאָהענטער צוקונפט...

עס האָט אויך בן צבי געהאלטען אן אינטערעסאנטע רעדע. אויך יוסף מיוחס האָט גערעדט גאנץ שעהן. דר. ארלאָזא־ראוו האָט גערעדט אויף ענגליש, וואָס האָט ארויסגערופען גרויס אונצופרידענ־הייט ביים אנוועזענדען עולם. מען האָט דאָס געהאלטען פאר אונטאקטיש.

לאָרד רעדינג און זיין ענטפער דער־מאָהנט קודם כל די "קשיות" ביים סדר וואָס ער פלעגט פרעגען ביים טאטען אלס קליינער איינגעל, ובנוגע דער עצם זאָך האלט ער פאר איבערטרייבען די אונרוהיג־קייט בנוגע דער צוקונפטיגער לאגע אין ציוניזם. עס איז זיכער דאָס עס זענען נאָך פאראן גרויסע מכשולים און שווע־ריגקייטען אויפ'ן וועג וועלכע מוזען בע־זייטיגט ווערען, און דאָס האלט ער אייג־ענטליך טאקע פאר דער נאָהענסטער אויפגיבע. ער איז איבערצייגט דאָס עס וועלען אויסגעזוכט ווערען די וועגען פון בעזייטיגען די אלע שווערינקייטען און מכשולים.

די דאָזיגע לעצטע ווערטער שטרייכט דער הויכער גאסט אונטער מיט א ספּע־ציעלער אינטאנאציע. און דערזעהענדיג דאָס דער אנוועזענדער עולם צופּלאמט זיך אין גרויס זיך צו צום הערען פון איהם עפּעס פּאָזיטיווס אויפ'ן אדאָזיגען גע־ביעט, ווי אזוי איינגענטליך עס וועלען קע־נען. בעזייטיגט ווערען די מכשולים — האָט עס באלד געמאכט א קנייטש, און

(פאָרזעצונג אויף פּיידזש 3)

חיות־מיקראָכען־פּלאַנצונגען

פון דר. מ. פיוונים.

שוין מיט יאָרען צוריק, איידער די ווייסענשאפט האָט געמאכט איהר גרויס־סען פאַרשריט אין די לעצטע הונדערט יאָהר, און אויך אין דעם אנפאנג פון דעם צוואנציגסטען יאָהרהונדערט האָט מען שוין דאן באַ־מערקט דאָס א גרויסע און שטארקע שייכות עקזיסטירט צווישען דער טהיר־וועלט און וועלכער עס ווערען אריינגע־רעכענט אלע חיות און אויך דער מענש און דער וועלט פון פּלאַנצונגען אונטער וועלכער עס ווערען אריינגערעכענט אלערלי ביומער, גרינסען, גראָזען א. ז. וו.

חיות פאַרשאפען אזא נאז וואָס רופט זיך אָן "קאָרבאניק עסיר" און גיבען נאָה־רונג צו פּלאַנצונגען אין דער פאָרמע פון מיסט אָדער צואה וואָס ווערט פאר־שעריט אויבער די פעלדער אום צו מא־כען זיי פעט.

פון דער אנדער זייט א דאנק די פּלאַנצונגען נאהרען זיך די חיות, אויף זייערע ארגאניש שטאפען פון וואנען זיי קריגען דעם "וויער שטאָף" אָהן וועלכען נאז זיי קענען ניט אטהעמען און ניט לע־בען אפילו קיין פינף מינוטען.

מיט ציין שפּעטער, מען קען זאָ־גען אין די לעצטע יאָהרען האָט מען אנ־ערקענט דעם פאקט דאָס מען מוז זיך רע־כענען מיט א דריטע ספערע פון לעבען און דאָס מיינען מיר דער "באציילען וועלט".

ווען א חיה פּנר'ט לאָמיר זאָגען אָדער להבדיל א מענש שטארבט און זיין קער־פּער ווערט באגראָבען אין דער ערד, קו־מען דאן די באציילען און "דערוצירען" אָדער צוברעקלען עס אויף איינפאכע סובסטאנצען פון וועלכע דער קערפּער איז געוואָרען צוזאמענגעשטעלט. די הויפּט פון דיעזע שטאפען זיינען די "נייטרייטס" אָדער שטיק־שטאפען וועלכע די פּלאַנצען נעהמען אריין אין זיך און אסימילירען זיי אין שפּעטער ווען זיי וואקסען אויף פאר־שאפען זיי אונז דעם עסען מאטעריאל.

דער מיקראָב האָט אויך אנאנדער נוצען. עס מאכט פאר אונז געשמאק און בעטעמט געוויסע עסען פּראָדוקטען פון חיות און פּלאַנצונגען און זיי זיינען די פּאָפּלגענדע: דער זאפט פון דעם גרייפ אָדער ווייַנטרויב ווערט דורך דאָס ווער־קונג פון דעם מיקראָב פאַרוואנדעלט און ווין מיר האָבען א גוטען געטראנק.

דער עקסטראַקט פון מאלץ ווערט טראנספאָרמירט אין ביער.

פון רויע קרויט ווערט "וויער קרויט". פון עפּעלס ווערט סיידער.

קאפיר — א בעריהמטער געטראנק וואָס ווערט געמאכט אין קאוואקאז ווערט מאנופעקטירט פון מילך דורך א געווישען מיקראָב.

לעבען און טויט.

פון א וויסענשאפטליכען שטאנד־פּונקט קענען מיר באהויפּטען דאָס אין דער וועלט אין וועלכער מיר לעבען נעהמ נאָר ניט פאַרלאָרען. אלעס נעהמ אָן אין א קריין אָדער תקופה. די ענערגיע אין דיי די נאנצע, זי ווערט מעהר ניט צו געוויסע צייטען און פעריאדען טראנספאָרמירט אין אנדערע פאָרמען וועלכע זיינען אפט־מאָל זעהר שווער צו דערקענען.

מיר וועלען עס דאָ אילוסטרירען. די בחמה צום ביישפּיעל עסט גראָז, קליין־פּאטייטאס, זי גיט ארויס מילך פּוטער קעז. זי גיט אויך ארויס צו דער זעלבער צייט צואה, וואָס ווערט געמישט מיט שטרוי און מען פאַרשפּרייט עס אויף די פעלדער. הויבט אָן צו וואקסען האָבער, ווייץ, גראָז, פּלאַנצונגען, גרינסען. די בחמה עסט זיי אויף, און דער זעלבער פּראָצעס הויבט זיך אָן איבערא־ניעס.

דער מענש עסט די פּלייש פון דער קוה, דאָס איז ביי אונז א געוועהנליכע זאָך, מיר האָבען זיך אזוי, צוגעוואוינט דערצו דאָס מיר קוקען דאָרויף גלייכגיל־טיג. אָבער ווען מיר זאָלען זאָגען אז די בחמה עסט אויף דעם מענשען ווען איהר דאָך לאכען און מאכען חוזק דערפון. מען קען דאָס אָבער ערקלעהרען אויף דיעזען אופן.

לאָמיר זאָגען צום ביישפּיעל עס איז געווען אמאָל אן אלטער פאַרלאָזענער בית עולם. די שטיינער זיינען איינגעזאנקען און קיין שפּור איז געבליבען פון דעם אלטען בית חיים. די ביינער פלייש און בלוטען פון די טוטע זיינען שין לאנג צופוילט און צוגאנגען און האָבען פעט געמאכט דאָס שטיקעל לאנד.

קומט צוגעהן א פאַרמער, צוואקערט דאָס ערד און פאַרזייט ווייץ, גערשטען, האָבער, גראָז. די גראָז וואקסט אויף. קומט צוגעהן די בחמה און עסט עס אויף.

דאָס מיינען צו זאָגען נאָר ניט ווערט פאַרלאָרען אין דער נאטור; עס נעהמ אין דער בער פון איין פאָרמע צו א צווייטער וועל־כע איז פאר אונז גאנץ אפט זעהר שווער צו דערקענען און מיר רופען דאָס לאָבען און טויט.

פּאַסטורה

דיעזער גרויסער פאָרשער און דער־קער רעכענט זיך מעגליך דער גרעסטער "בענעפאַקטאָר" אָדער וואהלטהעטער וואָס די מעשהייט האָט ווען אַרויסגע־בראכט אין איהר לאנגער און גרויסער היסטאָריע.

ער האָט ארויסגעבראכט און עסאַ־לירט דעם פּרינציפּ דאָס מיקראָ־אָרגאַניז־מען שפּיעלען א גרויסע ראָליע אין דעם פּראָצעס פון ברויזען און פוילען, און וואָס מען האָט דיעזע טהעאָריע פעסטגעשטעלט איז שוין דאן געוואָרען מעהר ניט ווי א טראט אָדער שפּאן צו דעם פּראָבלעם פון אנשטעקונג און קראַנקהייטען, דאָס מיינט מען האָט זיך אנגעשטויסען אויף דער אי־דעע דאָס באציילען ווירקען אויף די פאר־שיעדענע אָרגאַנען פון'ם קערפּער, אויף פאַרשיעדענע וועגען און אופנים.

פאר .זונדערטער יאָהרען האָט מען שוין געוואוסט דאָס פוילען און מאַטעריע האָבען צו טאָן איינס מיט'ן צווייטען און קומען אריין אין דעם זעלבען קלאָס.

מען האָט אָבער זעהר ווייניג גע־וואוסט פון דער "באקטעריאָלאָגיע" אויי־דער פאַסטורס צייט און דאָס איז איינגאנ־צען צוכצייג־זיבעניג יאָהר צוריק.

ווען ער האָט ארויסגעבראכט זיינע גרויסע ערפינדונגען פון "ברויזען און פוי־לען" האָט מען ערשט דאן אנגעפאנגען צו שטודירען דיעזע קליינינקע ארגאַניזמען אונטער דער מיקראָסקאָפּ און מען האָט ער געפעהרליך קראַנק. אָבער דער "וואס־סין" ווירט געגען דעם באציל און דער מענש ווערט געזונט.

בוי און צושטערונגס ארבייט פון דער נאטור

פון ש. גרינבלוי.

דער מענש קומענדיג אויף דער וועלט פאַרהעלטניסמעסיג גאנץ שפּעט אין דעם אונאויפהעהרליכען גאנג פון צייט, האָט געפונען בערג אין טהאָלץ, טייכען און ימים און האָט זיך פאַרגעשטעלט אז אזוי איז שטענדיג געווען און וועט זיין, דאָס די וועלט וועלענדיג איינמאָל געשאפען בלייבט אונפאַרענדערט אין פאָרמע, דאָס דער ים וועט קיינמאָל ניט ארויס פון זיי־נע ברעגעס. דאָס די טייכען האָבען שטענ־דיג אזוי געפלאָסען און וועלען אויך אזוי ווייטער פליסען צום ים. דאָס די הויכע בערג וועלען שטענדיג בלייבען שטאַרענ־דיג צום הימעל אזוי. די מאָדערנע ווי־סענשאפט דענקט אָבער אנדערש. באוואו־פענט מיט דער ארבייט פון די גענ'יאלע פאָרשער און דענקער פון פריהערדיגע צייטען, וועלכע האָבען געלייגט דעם פונ־דאמענט פאר דער ריזיגער געביידע פון נאטור וויסענשאפט, קענען די מאָדערנע פאָרשער גענען פיעל ווייטער און טיעפער אין זייערע וויסענשאפטליכע פּספּעקולא־ציעס.

די מאָדערנע וויסענשאפט וואָס ווערט גערופען "געאָלאָגיע" און מיינט די לעהרע וועגען די נאטור פון דער ערד, זאָגט אונז אז "מעשה בראשית" איז נאָך ווייט ניט צו ענדע נאָר ווערט כסדר פאַרגעזעצט. ד. ה. אז די נאטור האלט כסדר אין שאפען אָבער האלט אויך אין פאַרניכטען.

די נאטור בויט און צושטערט, און די צוויי פּראָצעסען גיין בייען און צו־שטערען געהען אָן טאג איין, טאג אויס, יאָהר איין, יאָהר אויס פאר אונגעדליכע יאָהר טויזענטע.

איין זאָך וואָס די נאטור שאפט מעהר ניט איז — נייע מאטעריאלען. זי באנוצט בלויז די זעלבע מאטעריאלען פאר איהר ארבייט. דער מאטעריאל אליין ווערט קיינמאָל ניט צושטערט, נאָר ווערט בלויז איבערגעאנדערשט אין פאָרמע. עס איז אונגעפעהר ווי א קינד באַשטעהט זיך מיט זאמד ביים ביעטש, אָט מאכט ער פון דער מאסע זאמד א "שלאָס", אָט בויט ער דערפון א "הויז" אָדער פעסטונג, צעוואָרפט די זאמד אין בויט נייע געביי־דען... די זאמד בלייבט אָבער דאָס זעלבע.

אונזער ערד קוגעל פאַרנעהמט א שטח פון קנאפּפּ 200 מיליאָן קוואדר מייל. כמעט גאנצע דריי פערטעל דערפון אָדער 144 מיליאָן קוואדר מייל פאַרנעהמען די ימים, פעהרענד די יבשה, דערנטער שוין אריינגערעכענט די גרויסע לייקס און טיי־כען, פאַרנעהמט בלויז 55 מיליאָן קוואדער מייל, אָדער ניט פיעל מעהר פון א פער־טעל פון דער גאנצער אויבערפלעכע. אי־בער 2 דריטעל פון דער גאנצער יבשה גע־פינט זיך אויף בלויז איין העלפט — די צפון העלפט פון ערד קוגעל. וועהרענד דער גרעסטער טייל פון דעם וואסערדיגען שטח איז אויף דער צווייטער העלפט. — די דרום העלפט. עפּעס האָט נעמוזט פאר־קומען ביי דער "געבורט" פון אונזער ערד צו מאכען אזא אונגלייכע איינטיילונג פון ים און יבשה אויף די ביידע העלפטען פון ערד קוגעל.

א פיזיאָגראפיש קאַרטע פון דער ערד געפינען מיר, דאָס אלע גרויסע יבשה טיילען, די זאָגענאנטע קאָנטינענטען, זיינען אין דער פאָרמע פון א שיסעל. ניט אזוי רונדיג ווי א שיסעל, נאָר עהנליך צו א שיסעל מיט הויכע ראנ־דען ביי די בערגעס און א פלאכען דעק. דאָס מיינט צו זאָגען אז די בערגעס פון די ימים וואָס דיינגלען ארום די קאָנטי־נענטען זיינען בערגיג, וועהרענד דער דעק פון א שיסעל, נאָך מערקווירדיגער אין דאָס בייי די בערגעס פון די גרעסטע ימים געפינען זיך די העכסטע בערג גרו־פען. אָדער בערג קייטען וועהרענד ביי די קלענערע ימים זיינען די בערג קייטען ניעדעריגער. אזוי צום ביי שפּיעל געפינען מיר דאָס אז אונגעהייערע קייט פון הויכע בערג ציהט זיך איבער נאנץ אמעריקא און צפון אמעריקא ביי די בערגעס פון פאסי־פיק ים, וועהרענד ביי די בערגעס פון אט־לאנטישען זיינען דאָ וועניג בערג קיי־טען אונדיזעוע אויך ניט קיין זעהר הויכע.

דיעזע מערקווירדיגע איינטייליונג פון ים און יבשה און די בערג גרופען האָט גענאמען א געוואלדיגען אינפלוס אויף די קליימאטישע און גאָגראפישע באדינגונגען אין בסמילא אויף דעם לעבען פון די מענ־שען אין די פאַרשיעדענע געגענדען, און אויך אויף דער נאנצער עכטוויקלונג פון דער מענשליכער ציוויליזאציע.

די מאָדערנע וויסענשאפט שטעלט פאָר די ערד אלס איינגעוועזענקעלט אין מעהר רערע שליעערען, דער אויבערשטער אָדער דיינסטער שלייער באשטעהט פון נאז'ן, פייכטקייט, ד. ה. וואסער דאָפּה אין דיי־נעם שטויב. מיר רופען דאָס אָן לופט אָדער אטמאספערע.

א צווייטער שלייער ארום די ערד באשטעהט פון וואסער וואָס רינגעלט ארום די יבשה אויבערפלעכע וואָס מיר רופען לאנד אָבער וואָס איז אין אמת'ן א דריטער געדיכטערער שלייער ארום דעם צענטער פון דער ערד. דיעזער "געדיכטער שלייער" ווערט גערופען דער ערד'ס "קאָ־רע". די קאָרע וואָס ווערט אפּגעשאצט צו זיין ביז 50 מייל טיעף, באשטעהט וועדער פון פאַרשיעדענע שיכטען פעלס אייגע אויף די צווייטע.

עס זיינען דאָ וויכטיגע גרונדע צו גלויבען דאָס דער דינער שלייער אָדער אמאספערע פון דער ערד, וואָס ווערט אָפּגעשאצט צו זיין ביז 100 אָדער 150 מייל הויך ארום דיי ערד, איז אמאָל גע־ווען פיעל שווערער און גרעסער און האָט ענטהאלטען אונגעהייערע מאסען דאמף און גאזען וואָס זיינען דערנאָך איינגע־ואפּט געוואָרען אין דער ערד. די מאסען דאמף פון דעם אטמאספערע האָבען אנ־פאנגס פאַרנומען נאָך א פיעל גרעסערען שטח פון דער אויבערפלעכע ווי איצט. ביסלאָכווייז האָט די יבשה זיך געהויבען אָדער די וואסער אין די ימים איז געפאַ־לען דורך גרויסע עגדערונגען אין דעם "בויך" פון דער ערד, און עס האָבען זיך געבילדעט די קאָנטינענטען, וועלכע האָ־בען פון די ימים וואָס האָבען זיי פריהער באדעקט איינגעוואפּט די גאז'ן וואָס די ימים האָבען צוזאמען מיט דער פייכטקייט באקומען פון דער אטמאספערע און אין פאַרשיעדענע כעמישע קאָמבינאציעס גע־שאפען די פאַרשיעדענע זאלצען אין מיי־נעראלען. די אטמאספערע האָט פאַרלאָרען וואָס די ימים און די יבשה האָבען גע־וואונען אזוי צום ביי שפּיעל. איז דער גען קארבאן דיאָקסייד, וואָס געפינט זיך אזוי פיעל אויף דער ערד אין דער פאָרמע פון קוילען, איז דאָ גאנץ וועניג אין דער וואונען די ערד האָט עס אפּגעצויגען.

פונקט גענוי ווי די יבשה האָט זיך אויף א געוויסען פּלאַץ א הויב געגעבען אין זיך דער אויסגעשפּרייט אויף דעם חשבון פון ים. האָט אויך געטראפען, אז אין אנ־דערע אָרט אויפ'ן פּלעצער האָט דער ים פאַרכאפּט א שטיק יבשה.

אזוי צום ביישפּיעל איז פּראָקטיש זיכער דאָס ענגלאנד איז אמאָל געווען א טייל פון אייראָפּעאישען קאָנטינענט וואָס דער ים האָט אָפּגעגאָסען פון אייראָפּא וועהרענד דער גרעסטער טייל פון די יר־נייטער סטייטס איז אמאָל געווען אונטער וואסער פון וואָס דיי יבשה האָט זיך לאנג־זאָס ארויסגעהויבען.

לייק מישיגען און די אנדערע גרויס־סע לייקס זיינען א קליינער רעשטעל פון דעם ים וואָס האָט אמאָל באדעקט דעם צפון אמעריקאנעם קאָנטינענט.

ווען מיר זאָגען, אז אמאָל האָט דער ים אָדער די ערד זיך א הויב געגעבען, מיינט עס ניט, אז עס איז געשעהן אין א געוויסען טאג אין א געוויסער שטונדע, נאָר אז דאָס איז פאָרגעקומען אין א משך פון עהנדליגע טויזענטע יאָהר אין אן אונגעדליך לאנגזאמען פּראָצעס, וואָס קומט כסדר פאָר נאָך איצט.

יעס, נאָך איצט הויבט זיך די יבשה ארויס פון ים אין געוויסע פּלעצער. וועה־רענד אין, אנדערע פּלעצער "פאַרשלינגט" דער ים אלץ מעהר פון דער יבשה. עס אָבער אז אזוי לאנגזאם, דאָס עס איז אונגעגלייך צו באמערקען וועלכע גרויסע ענדערונג אין דעם קורצען לעבענס שפּאן פון מענשען, אָבער אין א משך פון עט־ליכע צעהנטליג טויזענטע יאָהר, זאָגאר בלויז עטליכע טויזענט יאָהר, קען דיי ענ־דערונג זיין א געוואלטיגע. עס איז באַ־קאנט פון דער געשיכטע פון אלטערטום וועגען א שטאדט ביים פערסישען ים בו־זעם, וואָס איז געווען א האפען שטאדט אין די צייטען פון גריכישען היסטאָריקער העראָדאט, און איצט געפינען זיך די חורבות פון יענער שטאדט גאנצע 40 מייל פון דרעג ים.

ניט ווייט פון נעאפּאל, איטאַליען, געפינען זיך דריי ריזיגע זייולען, וואָס דיי ריזיגער האָבען אמאָל געבויט פון א צו פאראנקערען שיפען. איצט געפינען זיך דיי זייולען אינגאנצען אויף יבשה, דיי זייולען זיינען 40 פוס הויך. א העלפט פון זיי, ביי 20 פוס, איז איינגעגעסען פון צעלען פון מאָלוסקען (אזעלכע ים חיה'לאָך) וואָס באוויזט אז דיי זייולען זיינען אמאָל געווען 20 פוס טיעף אונטערן וואסער.

עס זיינען דאָ מעהרערע אזעלכע זי־כערע באוויזיג. דאָס דער ים פאלט צוריק אין מאנכע פּלעצער, וועהרענד אין אנדע־רע פאַרשפּרייט ער זיך נאָך מעהר אויף דער יבשה.

דיעזע ענדערונגען געהען כסדר אָן אין מיר קענען קיין אהנונג ניט האָבען, וועלכע געוואלטיגע רעזולטאטען דאָס וועט ברענגען אין דער ווייטער צוקונפט. אָבער וועלכע קרעפטען ווירקען אין דיעזע אונ־אויפהערליכע ענדערונגען? דערויף ניט די נעאָלאָגישע וויסענשאפט דעם פאַלגענדען ענטפער:

די קראפט פון וואסער אויפצוליזען אלע סאליידע מאטעריאלען, וואָס געפינען זיך אויף דער וועלט, איז אן אונבאגרע־ניצטע.

וואסער קען אויפליזען ניט נאָר מעטאלען, נאָר אויך די הארטסטע מינים שטיינער־גראנים. עס איז בלויז א פראגע צו זעהר לאנגזאם, אָבער זי געהט אָן כסדר, אונאויפהערליך, וועהרענד אין פון שלאָגען כסדר אויף א שטיינערדיגען ברעג, ווערען די שטיינער ביסלאָכווייז אויפגעלייזט אין פיינעם זאמד, וואָס עס אויפ'ן ים ווערט אונגעגעבען אין אנדערע ברעגע.

דיעזע ענדערונגען געהען כסדר אָן אין מיר קענען קיין אהנונג ניט האָבען, וועלכע געוואלטיגע רעזולטאטען דאָס וועט ברענגען אין דער ווייטער צוקונפט. אָבער וועלכע קרעפטען ווירקען אין דיעזע אונ־אויפהערליכע ענדערונגען? דערויף ניט די נעאָלאָגישע וויסענשאפט דעם פאַלגענדען ענטפער:

די קראפט פון וואסער אויפצוליזען אלע סאליידע מאטעריאלען, וואָס געפינען זיך אויף דער וועלט, איז אן אונבאגרע־ניצטע.

וואסער קען אויפליזען ניט נאָר מעטאלען, נאָר אויך די הארטסטע מינים שטיינער־גראנים. עס איז בלויז א פראגע צו זעהר לאנגזאם, דאָס עס איז אונגעגלייך צו באמערקען. אָבער זי געהט אָן כסדר, אונאויפהערליך, וועהרענד אין פון שלאָגען כסדר אויף א שטיינערדיגען ברעג, ווערען די שטיינער ביסלאָכווייז אויפגעלייזט אין פיינעם זאמד, וואָס עס אויפ'ן ים ווערט אונגעגעבען אין אנדערע ברעגע.

די גאלאָגיע ניט צו, דאָס ניט אימער האָבען די ביידע קרעפטען געארבייט אזוי לאנגזאם, און עס איז מעגליך, אז אין דער ווייטער פארגאנגענהייט האָבען געגעבען פּעריאָדען פון א פיעל שנעלערע ארבייט, אָבער דאָס זיינען געווען אויסנאהמען.

דער באהייטער אמעריקאנער גע־אָלאָג ווייליאָם ב. סקאט, זאָגט אין זיין גרויסען ווערק "איינלייטונג צו געאָלאָ־גיע": "מען קען מיינען, אז די געגענוואַרט איז ראדיקאל פאַרשיעדען פון דער ווייטער פארגאנגענהייט און דאָס פון די איצטיגע באדינגונגען איז אונמעגליך צו באלייכטען די ווייטע פארגאנגענהייט. אזא מיינונג איז אָבער הבסכט אונלאָגיש. עס ניט קיין אורזאך צו גלויבען, דאָס די פיזישע און כעמישע געזעצען פון אמאָל זיינען אנדערש שוין פון דער אמת, און וואָס מעהר מיר שטודירען די איצטיגע, אזוי מעהר ווירט אונז קלאָהר, דאָס איהר אנשטעקונג און קראַנקהייטען, דאָס מיינט מען האָט זיך אנגעשטויסען אויף דער אי־דעע דאָס באציילען ווירקען אויף די פאַר־שיעדענע אָרגאנען פון'ם קערפּער, אויף פאַרשיעדענע וועגען און אופנים.

פאר .זונדערטער יאָהרען האָט מען שוין געוואוסט דאָס פוילען און מאַטעריע האָבען צו טאָן איינס מיט'ן צווייטען און קומען אריין אין דעם זעלבען קלאָס.

מען האָט אָבער זעהר ווייניג גע־וואוסט פון דער "באקטעריאָלאָגיע" אויי־דער פאַסטורס צייט און דאָס איז איינגאנ־צען צוכצייג־זיבעניג יאָהר צוריק.

ווען ער האָט ארויסגעבראכט זיינע גרויסע ערפינדונגען פון "ברויזען און פוי־לען" האָט מען ערשט דאן אנגעפאנגען צו שטודירען דיעזע קליינינקע ארגאַניזמען אונטער דער מיקראָסקאָפּ און מען האָט ער געפעהרליך קראַנק. אָבער דער "וואס־סין" ווירט געגען דעם באציל און דער מענש ווערט געזונט.

ביי אונז אין ווייסרוסלאנד

(מקום פעליעטאָן)

פון אברהמיל.

אין ווערט אביסעל "קאָליע"...

ווען ווערט אביסעל "קאָליע" ווארט וואָלט שוין אויך אין הונגער־מארש ביי "יענע" מיט נעגאנגען, נאָר האָט ער שיך צולעכערטע.

וואָס לאטעס פינף פאַרלאנגען...

אמטוישט איז ער אין אלעמען, און מאכט שוין ניט קיין סודות, אז ער אומזיסט האָט הילף געזוכט ביי דייבע צדקה־לייריס...

אין ארביימסלאָזע קלובען איהם ווי ווינטער טאָקע וואָרים,

אין ברויט אין שטוב איז מעהר ניטאָ, הימעל זיך־דערבארים!

אין גדליה פיהלט, זיין מח ווערט ווערהרט באלד פון די ליידען, ער חלומ'ט, אז כדאי איז מיט דער וועלטער אפּצושניידען...

אין האָט באשלאָסען שוין פאר שמערץ אין ווייטען מזרח פאָהרען,

אין ווערען אויף די שלאכטפעלדער אין א סאָלדאט־מיט־שפּאָרען...

אין צייטונגען היינט גדליה איז אין פּלייסיג — גוטער לעזער,

אין ווייס ער ניט, ווער בילכער איז — אין יאפאן, צי כינע

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאַל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.

וויכטיגער איידער די פאַרלאַמענט סעסיע

מיט געהעריגע צערעמאָניעס וועט היינט דערעפענט ווערען די צווייטע סעסיע פון דעם יעצטיגען פעדעראַלען פאַרלאַמענט (ניט רעכענענדיג די בפעציעלע סעסיע אין 1931) אין אטאַוואַ.

אויסער דעם, וואָס די אימפּעריאַלע קאָנפערענץ וועט פאָרקומען אין אטאַוואַ דעם 18־טען יולי פון דאָס יאָר, ווייסט מען ניט וואָס די טראָן־רעדע וועט ענטהאַלטען. און אז מען וואָלט יאָ געוואוסט, וואָלט עס די יעצטיגע לאַגע אין לאַנד ניט ענדערען.

דער עקאָנאָמישער קריזיס פאַרנעמט יעצט דעם אויבן־אָן אין קאַנאַדע און מיר גלויבען קוים, אויב דער פעדעראַלער פאַרלאַמענט קען אין דעם יעצטיגען מאָמענט עפּעס העלפען דערצו. דאָס איינציגע וואָס דער פעדעראַלער פאַרלאַמענט קען יאָ טאָן, איז געבען צייטווייליגע היקף, און וועגען דעם קען דאָך ביי דער יעצטיגער סעסיע קיין רייד ניט זיין, ווייל די רעגיערונג האָט דאָך נאָך פון לעצטען פאַרלאַמענט א מאַנדאַט צו האַנדלען ווי זי געפינט פאַר נויטיג צו געבען היקף די ארבייטסלאָזע און ווי עס זעהט אויס, קען די רעגיערונג ניט טאָן מער אויף דעם געביט ווי זי טוט עס יעצט.

מען קען דאַריבער קיין צופיעל ניט דערוואַרטען פון דער יעצטיגער פאַרלאַמענט סעסיע. מען קען אפילו קיין איבעראַשונגען ניט דערוואַרטען פון דעם בודזשעט. עס קען דאָך קיין רייד ניט זיין וועגען א פאַרקלענערטען בודזשעט. גיכער פון אַלץ וועט עס דאָך זיין א פאַרגרעסערטער, און מיט מער אויסגאַבען. מיט פאַרגרעסערטע הוצאות אויפ'ן חשבון פון שאַפען היקף פאַר די ארבייטסלאָזע, קען מען דאָך ניט דענקען וועגען פאַרקלענערען די שטייערען און באַלאַנסירען דעם בודזשעט.

געוויס וועלען זיך אונזערע געזעצגעבער ארומרייסען וועגען דעם באַהאַנדעלן קאַנאַדאַ. געוויס וועט מען זיך אָפּגעבען מיט קריטיקירען. די ליבעראַלע אָפּאָזיציע וועט דאָך ניט וועלען דורכלאָזען אזא גוטע געלעגענהייט און ניט שלאָגען קיין פּאָליטישען קאַפּיטאַל פון דער יעצטיגער קריטישער צייט. איר איז דאָך געוויס גרינג צו זאָגען, אז ווען זי האַלט געזונען ביים רעגיערונגס־רודער, וואָלט אין לאַנד קיין קריזיס ניט געווען. ווער קען עס דען באַשטריטען. אַלעס וואָס זי זוכ איז דאָך ניט מער ווי מען זאָל איר געבען א געלעגענהייט עס צו באַווייזען.

מען דאַרף ניט זיין קיין גרויסער פעסימיסט צו זאָגען, אז נאָך דער פאַרלאַמענט סעסיע וועט בלייבען דאָס, וואָס עס איז געווען פאַר דער פאַרלאַמענט סעסיע און קיין מאַטעריאַלע ענדערונג וועט אין דער אַלגעמיינער לאַגע פון לאַנד ניט פאָרקומען. איין זאַך אָבער וואָס איז וויכטיגער איידער די פאַרלאַמענט סעסיע, איז די אימפּעריאַלע קאָנפערענץ. וועלכע וועט פאָרקומען אַרום א חודש נאָך דער סעסיע.

די אימפּעריאַלע קאָנפערענץ, צו וועלכער די יעצטיגע פאַרלאַמענט סעסיע וועט מאַכען פאַרבאַרייטונגען, קען באַדייטענד העלפען קאַנאַדע אַרויסצוקריכען פון דעם יעצטיגען פינאַנציעלען קריזיס.

זאָל די אימפּעריאַלע קאָנפערענץ עפענען דעם תבואה־מאַרק פון דער אימפּעריע פאַר קאַנאַדע און איר געבען א געהעריגען פאַרצוג אויף דעם מאַרק, און קאַנאַדע'ס פראָבלעמען זענען מער ווי האַלב געלייזט.

די יעצטיגע פאַרלאַמענט סעסיע קען מאַכען די נויטיגע פאַרבאַרייטונגען פאַר דער אימפּעריאַלער קאָנפערענץ, וועלכע איז, לויט אונזער מיינונג, די וויכטיגסטע אין דער געשיכטע פון קאַנאַדע.

דער וועג דאַרף געמאַכט ווערען דיין. פאַר קאַנאַדע שטעהט פאַר אַלץ צו געווינען פון דער אימפּעריע, און זי דאַרף קיין זאַך ניט איינשטעלען דורך דיפּלאָמאַטישען טאַקט און קלוגער האַנדלונג קען קאַנאַדע א סך מער געוויגען, און פראָפיטירען פון דער אימפּעריאַלער קאָנפערענץ קומענדען יולי, איידער זי וועט אויפהאָר ביי דער יעצטיגער פאַרלאַמענט סעסיע.

דער „גוד וויל" קאַמיטעט אין טאָראָנטאָ

מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד (ווי גוט [illegible] ווי זיס עס איז, אז ברידער זיצע צוזאַמען).

אזוי האָט דוד המלך מיט טויזענטער יאָרען צוריק געזונגען. ער האָט באַזונגען ברידערליכקייט צווישען מענשען. ער האָט זעהר הויך געשעצט דאָס ברידערליכע לעבען צווישען מענשען. אין באמת וואָס נאָך קען זיין העכער און בעסער ווען מענשען לעבען ווי ברידער. מען וואָלט דאָך ניט געדאַרפט ריידען אזוי פיעל וועגען אנטוואָפנונג און באַוואָפנונג, מען וואָלט זיך דאָך ניט געדאַרפט אזוי זאָרגען וועגען ראַסען און גלויבענס.

דערפאַר האָבען מיר זיך געפרעגט ווען דער מענס קלוב פון דער האַלי בלאַסאַס סינאַגאָגע האָט געמאַכט א פּראָבע צו שאַפען א „גוד וויל" קאָמיטעט און האָבען צוזאַמענגעבראַכט א רב, א קאַטוליישען גלח און א יוניטעריש משיחדיק גלח צו „עסען ברויט" צוזאַמען.

די רעדעס וועלכע זענען דערביי געהאַלטען געוואָרען זענען זעלבסטפאַרשטענדליך געווען פון יענעם שניט. וועלכען מען האָט געקענט דערוואַרטען ביי אזא צוזאַמענקונפט, זיסע רייד וועגען יענער צייט, ווען עס וועט קיין אונטערשייד ניט זיין פון מענש צו מענש, ניט אַכטענדיג פון וועלכען אַבשטאַם און וועלכען גלויבען ער איז.

קומט א יישר כוח דעם מענס קלוב פאַר אַראַנזשירען אזא צוזאַמענקונפט אין פריטראָז קלוב. גלייכצייטיג אָבער ווילען מיר ניט, אז די דאָזיגע אידען, פּראָטעסטאַנטען און קאַטוליקען זאָלען ניט זיין אזוי אָפּטימיסטיש און דענקען, אז זיי האָבען געבראַכט די גאולה.

האָט די וועלט שוין די דערפאַרונג פון אזעלכע „גוד וויל" קאָמיטעען, וועלכע האָבען עקזיסטירט און עקזיסטירען נאָך יעצט אויף יענער זייט גרעניץ פון אונז.

אזעלכע קאָמיטעטען זענען געגרינדעט געוואָרען אין די שטאַטען, אין וועלכע עס זענען אריינגענאַגענען אידען און פאָליאָקען. דאָס איז אויך געווען א „גוד וויל" קאָמיטע צו שאַפען גוטע באַציהונגען, ברידערליכע באַציהונגען, א פאַרשטענדניש צווישען אידען און פאָליאָקען. וואָס זשע איז געווען דער רעזולטאַט, וועלכע רעזולטאַטען האָט עס געבראַכט?

וועלכע רעזולטאַטען האָט געבראַכט די „סיוויק פעדעריישאָן", פאַר וועלכער דער פאַרשטאָרבענער אידישער אַרבייטער פירער, סעמועל גאָמפּערס האָט אזוי שטאַרק געאַרבייט. דאָס איז דאָך אויך אזא סאָרט „גוד וויל" קאָמיטעט פאַר פריינטליכע באַציהונגען צווישען קאַפּיטאַל און אַרבייט?

עס איז איבעריג אויסצורעכענען אַלע „גוד וויל" קאָמיטעטען, וועלכע האָבען עקזיסטירט און עקזיסטירען נאָך יעצט, אָבער די דערפאַרונג האָט באַוויזען, אז ווייטער ווי שעהנע רעדען קען עס אויך ניט געהן. מיר פילען אז כל זמן אויף דער וועלט וועלען עקזיסטירען אונטער־שיידען צווישען מענש און מענש, כל זמן עס וועלען עקזיסטירען ראַסען און רעליגיעס, כל זמן מענשען וועלען זיין איינגעטיילט אין נאַציאָנען, וועט הערשען אַן אונטערשייד. עס וועט הערשען די איינגעבוירענע שנאה.

מען דאַרף ניט זיין קיין פעסימיסט צו גלויבען, אז די צייט איז נאָך ווייט ווען דער איד מיט'ן קאַטוליק, מיט'ן פּראָטעסטאַנט און אַנדערע רעליגיעס, דער ווייסער מיט'ן שוואַרצען, מיט'ן מאָנגאָל און מענשען פון אַנדערע ראַסען וועלען ברידערליך עסען ברויט צוזאַמען.

משיח'ס צייטען

(טענליכע שמועסען)

פון יצחקי

און דער נביא האָט אַמאָל אזוי גע־זאָגט:

והיה באחרית הימים. אין יענע צייטען וועט משיח וועט קומען, וועלען מעהר קיין מלחמות ניט זיין. שווערען וועלען פאַרוואַנדעלט ווערען אין פּלאָוועס און שיס־פּיילען וועלען פאַרוואַנדעלט ווערען אין בלייי־פּערערס... און שע־פעלאָך וועלען זיך פּאַשען לעבען דעם לייב און לעמפּערט, און מענשען וועלען לעבען, יערערער אונטער זיין פייגענבוים.

אויב איהר געדענקט האָט דער נביא אויך פאַראויסגעזאָגט פאַר יענע גוטע צייטען, ווען משיח וועט קומען, אז זיבען ווייבער וועלען זיך אָנטשעפּען אַן איין מאַן און וועלען איהם זאָגען: — מיר וועלען עסען אונזער ברויט און וועלען טראָגען אונזערע קליידער, אָבי מיר זאָלען בלויז טראָגען דיין נאָמען.

און נאָך א סך גוטע זאַכען האָט דער נביא פאַראויסגעזאָגט פאַר יענע גוטע צייטען.

אָבער וואו זענען זיי. פאַרוואָס קו־מען זיי ניט, און וואָס איז עפּעס דער מעהר מיט אונזער משיח'ן?

די לעגענדע דערצעהלט אז משיח קען ניט קומען סיידער די גאַנצע וועלט וועט פאַרוואַנדעלט ווערען אין בלויזע צריקים, אדער בלויזע רשעים. לויט מיין מיינונג איז היינט די פּאַסיסטע צייט פאַר איהם צו קומען, ווארום לויט, ווי מיר דוכט זיך, איז די וועלט נאָך קיינמאָל ניט געווען אזוי ריין פון צדיקים, ווי היינט.

וואָס דאַרפט איהר מעהר, אפילו אין טאָראָנטאָ וועט איהר היינט ניט געפינען א צדיק פאַר אַן אור... ניטאָ! זיי זע־נען אויסגערונען געוואָרען. די עטליכע צדיקים, וואָס מיר האָבען פאַרמאַנט, זענען אזוי ווי אין וואַסער אריין...

אדרבא, געפינט מיר א צדיק אין טאָ־ראָנטאָ — כ'מיין, אז אמת'ען ערליכען צדיק און ניט אזעלכער וואָס איז גרייט צוליעב א מיאָס'ען דאָלאַר פאַרקויפען זיין צדקות — וועל איך אייך אוועקגעבען א העלפט פון מיין פאַרמעגען.

אַלזאָ, פאַרוואָס זשע קומט ניט משיח?

בין איך זיך מודה, אז עס איז פאַר מיר א רעטעניש. איך דערמאָן זיך אז אין פאַרלויף פון דער לעצטער וועלט־מלחמה האָט א 90־יאָריגע אידענע פון מיין היימישען שטעדטעלע זיך אַרויסגע־לאָזען א טענצעל אין מאַרק, ווען זי האָט דערהערט ריידען אז ניט אַנדערש, נאָר עס זענען משיח'ס צייטען אָנגעקומען.

„נו, א דאַנק דעם רב'שע, האָט זי פרום געזאָגט, וואָס איך האָב דערלעבט משיח'ן"...

* * *

אָבער אז משיח איז נאָך גאַנץ ווייט אויפ'ן וועג צו אונז, איז פאַר מיר געווען די בעסטע באַשטעטיגונג דורך דער נייעס וואָס איך האָב געלייענט, מיט א פּאָר טעג צוריק אין „זשורנאַל", אז אין סאָוויעט־רוסלאַנד ווערען פאַרוואַנדעלט פאַבריקען וואו אָקער־מאַשינען ווערען פאַבריצירט אין שעפער פאַר אַמוניציע.

אין משיח'ס צייטען, האָט אונז דער נביא פאַראויסגעזאָגט, וועט עס זיין פאַר־קערט.

און אפשר שמעקט עס איצט מיט דער גרויסער גוג ומגוג מלחמה, וועלכע וועט אויסראַטען דאָס גאַנצע שלעכטס פון דער וועלט און נאָכדעם וועט ערשט קומען צו־רייטען משיח, אויף זיין ווייסען אייזעלע?

ווער קען וויסען אזעלכע זאַכען?

יעדענפאַלס האָלט עס דערווייל ניט ביי יענער גליקליכער עפּאָכע ווען שווער־דען וועלען פאַרוואַנדעלט ווערען אין אָקער אייזענס. דערווייל האָלט עס פונקט פאַר־קערט. און אז שעפעלאַך זאָלען זיך פאַ־שען, זייט ביי זיי מיט לעמפּערטען און לייבען, זעהט מען נאָך דערווייל אויך ניט, און אז זיבען ווייבער זאָלען זיך נאָכ־יאָגען נאָך א פּאָר הויזען און טענה'ען אז מיר וועלען עסען אונזער ברויט און טראָ־גען אונזער קלייד, כדי בלויז דיין נאָמען צו טראָגען, איז עס נאָך אויך א זאַך פון דער ווייטער צוקונפט.

ניין, ברידער, מיט משיח'ן שמעקט עס נאָך ניט, כאָטש די וועלט איז היינט אמת'דיג ריין פון צדיקים...

מען קען היינט קיין צדיק ניט געפי־נען אפילו אין דער הייליגער זשענעוואַ, וואו פיינע מענשען שטעהען איצט און פּליסטערען ארויס זיסע, האַנגיריג רייד.

וואָס קען זיין נאָך האַנגריגער און נאָך זאַפטיגער ווי שלום־ווערטער, ווי רייד וועגען אנטוואָפנונג און פּערמאַנענטען פרידען און ד. גל?

און דאָך, פאַרזיכער איך אייך, אז איהר וועט דאָרט קיין אמת'ע צדיק ניט געפינען פאַר רויטשילד'ס מאַיאָנעטע, זיי זענען ניט ערליך. זיי מיינען ניט, דאָס וואָס זיי ריידען. היינטער די פּאָלעס טראָגען זיי מיט זיך ארום מעפערס און אַנדערע געפערליכע כלי־זין.

די איינפיהרונג פון דער מאַקאַמע און די אידישע ליטעראַטור

פון דר. א. פערציקאָוויטש, (מינכען)

צום דערשיינען פון דעם ווערק איבערזעצער פון אל־חריזי אלס „מקאמען אל־חריריס" פון דער מאַקאַמען אל־חריריס" פון דעמזעלבען מחבר, פאַרלאַג פון ב. העלער אין מינכען. — רעד.

דאָס פּראָבלעם פון דער ליטעראַטור־איבערטראַגונג איז זעהר חשוב פאַר די אַנטוויקלונג פון יעדען פאָלק. א פאָלק וועלכער טראָגט אריבער אין זיין אייגע־נער שפּראַך פאַראַדוקסען פון א פרעמדען גייסט, שאַפט זיך א מיקור פון דערנייע־רונג באַרייכערונג און פאָרשריט. אָבער א איבערזעצונג אין אמת'ן זין פון וואָרט איז מעגליך נאָר ביי א פאָלק מיט העכע־רער קולטור, דען נאָר אזא פאָלק קען אויפנעמען די נויאַנסען פון דער פרעמ־דער שפּראַך און פון דעם פרעמדען גייסט דער שפּראַכליך איבערזעצען און די פרעמדע יצירה מאַכען פאַר אַן אייגענעם קנין.

דאָס אידישע פאָלק, בעיקר אין דער דער נאַכביבליישער צייט, איז אין דיעזען הינזיכט גענאַנגען אויף אַן אייגענאַרטיגען וועג.

צוזייט און צושפּרייט אין פאַרשיע־דענע ערד־טייליען און לענדער, זיינען די אידען געווען בעאיינפלוסט פון כמעט אַלע גרויסע קולטורען פון דער וועלט, זייער ליטעראַטור האָט אויפגענומען אין גייסטיגען לעבען. גרינדישע חכמה, רוימי־שעס רעכט, אַראַבישע פילאָזאָפיע, שפּאַ־ניש־אַראַבישע שירה, דייטשע לעגענדעס, אַלץ אסימילירט זיך אין דער אידישער ליי־טעראַטור און אַלץ ווערט אָנגעדייט אַן אייגענער קול־דער ביבעל. א גרויסע אַן שטאַרקע קול־טור, ווען זי איז דורכגעגאַנגען די חבלי לידה און פיהלט זיך רייף ווי דער אידישער אין דער נאַכביבליישער צייט, האָט קיין מורא ניט פאַר השפעות פון דרויסען — אין גענענטייל, ווי א פרוי אין איהר רייר־פען עלטער, פיהלט זי א נאַטירליכע הצטרכות אין א השפעת גומלין.

א באַזונדער חשוב'ע ראָל אין דער נעשיכטע פון דער ליטעראַטור איבערטראַ־גונג ביי דעם אידישען פאָלק האָט גע־שפּיעלט די גייסטיג־פרוכטבאַרע תקופה פון דער אידיש־אַראַבישער ליטעראַטור אין שפּאַניען. די עפּאָכע פון דער אַראַבי־שער ממשלה אין שפּאַניען פון יאָר 711 טורעלע לעבען פון שפּאַניען א גאַלגאַפּולע צייט. אונטער דער ממשלה פון די אמאַי־סע פאָלקס־פּראַזאַלונג פלעגען די אידען (1031—736) האָבען זיך דאָרטען אַנטוויקעלט וויסענשאַפט און קונסט, פי־עולם האָט געפּסל'ענט אין דער משורר לאָזאָפיע און פּאָעזיע. אויך דאָס גייסטיגע און מעדיצינישע אינהאַלט, נאָר אפילו א וועדק פון שירה, די מאַקאַמען פון אל־חריזי.

די מאַקאַמע האָט געשפּיעלט א זעהר באַדייטענדע ראָל אין דער אידישער ליי־טעראַטור אין משך־פון יאָהרהונדערטען. נאָכדעם ווי יהודה בן שלמה אל־חריזי (געלעבט פון 1165 ביז 1235 בערך) האָט אין אַנפאַנג פון דעם 13־טען יאָהרהונ־דערט דורך די איבערזעצונג פון אל־חריי־ריס מאַקאַמען אונטער דעם טיטעל „מחברות איתיאל" איינגעפיהרט דיעזע אַרט זי געווען א לאַנגע צייט די הערשענ־דע אין דער אידישער פּראַפאַנער ליטעראַ־טור. איבער פופציג אידישע משוררים נאָך אל־חריזין, אין פאַרשיעדענע לענדער, האָבען אויסגעפלוכען די מאַקאַמע אלס א לבוש פאַר זייער שירה.

ווי אַזוי איז די מאַקאַמע אַנטשטאַ־נען און וואָס איז זי בכלל לויט איהר אינהאַלט און לויט איהר פאָרם?

די אַראַבישע שירה, איינע פון די עלטעסטע אין דער וועלט בכלל, איז גע־שטאַנען ביז דעם מיטעלאַלטער אויף א זעהר הויכע מדרגה. די סיבה דערפון ליגט אין דעם, וואָס די אַלטע אַראַבער האָבען נאָך פון אוראַלטע צייטען זעהר געשעצט די שירה אין אויהר געפעלען.

ווי שטאַרק זייער אַכטונג פון דער שירה איז געווען איז צו זעהן פון דער עובדה, אז זיי פלעגען צוזאַמענקומען אין פאַרשיעדענע צענטערען און איינאַרדנען וועטשטיינען אין דער שירה. ביי א נהרי־אַדען, אונטער דער ממשלה פון די אמאַי־סע פאָלקס־פּראַזאַלונג פלעגען די משוררים דעקלאַמירען זייערע ווערק. דער לאָזאָפיע און קונסט, פי־עולם האָט געפּסל'ענט אין דער משורר אין מעדיצינישען אינהאַלט, נאָר אפילו א ווערק פון שירה, די מאַקאַמען פון אל־חריזי.

די מאַקאַמע האָט געשפּיעלט א זעהר באַדייטענדע ראָל אין דער אידישער ליי־טעראַטור אין משך־פון יאָהרהונדערטען. נאָכדעם ווי יהודה בן שלמה אל־חריזי (געלעבט פון 1165 ביז 1235 בערך) האָט אין אַנפאַנג פון דעם 13־טען יאָהרהונ־דערט דורך די איבערזעצונג פון אל־חריי־ריס מאַקאַמען אונטער דעם טיטעל „מחברות איתיאל" איינגעפיהרט דיעזע אַרט זי געווען א לאַנגע צייט די הערשענ־דע אין דער אידישער פּראַפאַנער ליטעראַ־טור. איבער פופציג אידישע משוררים נאָך אל־חריזין, אין פאַרשיעדענע לענדער, האָבען זיי בעדעאינער. יענע פריע־דאָרטען. די מאַקאַמען זיינען געווען פון דער בעדואינישער וועלט. דען געווענען אַראַבער, וועלכע האָבען אונטער דעם איינ־פלוס פון דעם פאַרקעהר אפט פאַרנאַכלעד־סינט זייערע פאָלקסטימליכע איינענשאַפט־טען, זאָנדערען די בעדואינער. יענע פריע־וואַנדער־מענשען, וועלכע זיינען בלב ונפש פאַרבונדען געווען מיט דעם מדבר און האָבען דאָרט אפגעהיט זייער פאָלקסטום, זייערע מנהגים און זייער לעבענסשטיינער זיינען געבליבען עד היום הזה ווי צו אברהם אבינו'ס צייטען און זייער שפּראַך האָט נאָך ביז איצט אפגעהיט איהר ריינהייט. האָט געריעגט און דינט נאָך עד היום אלס א מוסטער פון דעם קלאַסישען אַראַביש. דער מדבר, פערד, קאַמעל, העלדען־מאַטען, קלאָגען איבער א נאָהענטען מענשען, וועל־כען דער טויט האָט אויעקגעריסען, און וועל כולם די געליעבטע — דאָס זיינען די הויפּט מאָטיוון פון דער קלאַסישער אַרא־בישער שירה.

אָבער ניט נאָר די מאָטיוון, זאָנדערן אויך די פאָרם אין באַשטימט געוואָרען פון די ערשטע אַראַבישע משוררים און האָבען געריעגט אלס א מוסטער פון די קומענדיגע משוררים־דורות און אויף אזא אופן געבילדעט א מין איינהייטליכקייט אין דער אַלטער אַראַבישער שירה. על פי רוב פאַנגט אָן דער משורר זיין ליעד דורך קלאָגען איבער זיין געליעבטע, וועלכע איז פּלוצלינג פאַרשוואונדען.

זי איז א מאַכטער פון א פרעמדען בעדואינישען שבט, וועלכער האָט אויפגע־שלאָגען זיינע געצעלטען ניט ווייט פון זיין שבט. זיי האָבען זיך געליעבט, זיינען געווען גליקליך און פּלוצלינג איז דער שכן שבט פאַרשוואונדען, האָט פאָרגעזעצט זיין וואַנדער וועג און צוזאַמען מיט איהם איז אויך זיין געליעבטע פאַרשוואונדען.

יעדער דיכטער אָדער דיכטערין (די טערשטיצען אַראַבישע פירסטען, און זיי פלעגען זיך האַלטען גליקליך, ווען זייער פאָלאַק האָט געקענט דיענען אלס א מין בית־וועד למשורדים.

לגבי יענע משוררים, וועלכע האָבען ביי זיי באַזונדערס נושא חן געווען, פלע־גען די אַראַבישע פירסטען אַרויסווייזען א נריבות, וועלכע איז מעגליך נאָר אין די לענדער פון טויזענט און איין נאַכט.

אָבער ניט מיט יראת הכבוד, זאָנדערן אָפט מיט מורא פלעגט מען זיך באַציהען צו א גרויסען משורר, דען א משורר האָט דורך סאַטירע און גיפט אין זיינע שירים בכוח געהאַט צו שאַנד און צו שפּאָט צו מאַכען אפילו די גרעסטע גדולים און מלכים. א פירסט, אויף וועל־כען א גרויסער משורר האָט געטראָגען א כעס און איהם אויסגענאָסען אין א סאַטי־רישען ליעד, האָט פאַרלאָרען פיעל פון זיין אָנזעהן אפילו אין זיין איינענער וועלטעל. דערפאַר פלעגען טאַקע פירסטען זעהר פאָרזיכטיג זיין מיט משוררים.

די אַראַבישע שירה פון דער עפּאָכע ביז צום סוף פון דעם אכטען יאָהרהונ־דערט טראָגט אַן איינהייטליכען כאַראַק־טער, לויט איהר אינהאַלט און לויט איהר פאָרם. די מאַקאַמען זיינען געווען דער בעדואינישער וועלט. דען געווענען אַראַבער, וועלכע האָבען אויפגעהערט אַן אייגענע פאָלקסטום, זייערע מנהגים און זייערע לעבענסשטיינער זיינען געבליבען עד היום הזה ווי צו אברהם אבינו'ס צייטען און זייער שפּראַך האָט נאָך ביז איצט אפגעהיט איהר ריינהייט. האָט געריעגט און דינט נאָך עד היום הזה אלס א מוסטער פון דעם קלאַסישען אַראַבישען דער מדבר, פערד, קאַמעל, העלדען־מאַטען, קלאָגען איבער א נאָהענטען מענשען, וועל־כען דער טויט האָט אויעקגעריסען, און וועל כולם די געליעבטע — דאָס זיינען די הויפּט מאָטיוון פון דער קלאַסישער אַרא־בישער שירה.

אָבער ניט נאָר די מאָטיוון, זאָנדערן אויך די פאָרם איז באַשטימט געוואָרען פון די ערשטע אַראַבישע משוררים און האָבען געריעגט אלס א מוסטער פון די קומענדיגע משוררים־דורות און אויף אזא אופן געבילדעט א מין איינהייטליכקייט אין דער אַלטער אַראַבישער שירה. על פי רוב פאַנגט אָן דער משורר זיין ליעד דורך קלאָגען איבער זיין געליעבטע, וועלכע איז פּלוצלינג פאַרשוואונדען.

זי איז א מאַכטער פון א פרעמדען בעדואינישען שבט, וועלכער האָט אויפגע־שלאָגען זיינע געצעלטען ניט ווייט פון זיין שבט. זיי האָבען זיך געליעבט, זיינען געווען גליקליך און פּלוצלינג איז דער שכן שבט פאַרשוואונדען, האָט פאָרגעזעצט זיין וואַנדער וועג און צוזאַמען מיט איהם איז אויך זיין געליעבטע פאַרשוואונדען.

יעדער דיכטער אָדער דיכטערין (די אַראַבער האָבען געהאַט אויך דיכטערינען) האָט זיך געמוזט האַלטען גליקליך, ווען זייער פאָלאַק האָט געקענט דיענען אלס א מין בית־וועד למשורדים.

לגבי יענע משוררים, וועלכע האָבען ביי זיי באַזונדערס נושא חן געווען, פלע־גען די אַראַבישע פירסטען אַרויסווייזען א נריבות, וועלכע איז מעגליך נאָר אין די לענדער פון טויזענט און איין נאַכט.

אָבער ניט נאָר מיט יראת הכבוד, זאָנדערן אָפט מיט מורא פלעגט מען זיך באַציהען צו א גרויסען משורר, דען א משורר האָט דורך סאַטירע און גיפט אין זיינע שירים בכוח געהאַט צו שאַנד און צו שפּאָט צו מאַכען אפילו די גרעסטע גדולים און מלכים. א פירסט, אויף וועל־כען א גרויסער משורר האָט געטראָגען א כעס און איהם אויסגענאָסען אין א סאַטי־רישען ליעד, האָט פאַרלאָרען פיעל פון זיין אָנזעהן אפילו אין זיין איינענער וועלטעל. דערפאַר פלעגען טאַקע פירסטען זעהר פאָרזיכטיג זיין מיט משוררים.

די אַראַבישע שירה פון דער עפּאָכע ביז צום סוף פון דעם אכטען יאָהרהונ־דערט טראָגט אַן איינהייטליכען כאַראַק־טער, לויט איהר אינהאַלט און לויט איהר פאָרם. די מאַקאַמען זיינען געווען פון דער בעדואינישער וועלט. דען געווענען אַראַבער, וועלכע האָבען אויפגעהערט אַן אייגענע פאָלקסטום, זייערע מנהגים און זייערע לעבענסשטיינער זיינען געבליבען עד היום הזה ווי צו אברהם אבינו'ס צייטען און זייער שפּראַך האָט נאָך ביז איצט אפגעהיט איהר ריינהייט. האָט געריעגט און דינט נאָך עד היום הזה אלס א מוסטער פון דעם קלאַסישען אַראַבישען דער מדבר, פערד, קאַמעל, העלדען־מאַטען, קלאָגען איבער א נאָהענטען מענשען, וועל־כען דער טויט האָט אויעקגעריסען, און וועל כולם די געליעבטע — דאָס זיינען די הויפּט מאָטיוון פון דער קלאַסישער אַרא־בישער שירה.

אָבער ניט נאָר די מאָטיוון, זאָנדערן אויך די פאָרם איז באַשטימט געוואָרען פון די ערשטע אַראַבישע משוררים און האָבען געריעגט אלס א מוסטער פון די קומענדיגע משוררים־דורות און אויף אזא אופן געבילדעט א מין איינהייטליכקייט אין דער אַלטער אַראַבישער שירה. על פי רוב פאַנגט אָן דער משורר זיין ליעד דורך קלאָגען איבער זיין געליעבטע, וועלכע איז פּלוצלינג פאַרשוואונדען.

זי איז א מאַכטער פון א פרעמדען בעדואינישען שבט, וועלכער האָט אויפגע־שלאָגען זיינע געצעלטען ניט ווייט פון זיין שבט. זיי האָבען זיך געליעבט, זיינען געווען גליקליך און פּלוצלינג איז דער שכן שבט פאַרשוואונדען, האָט פאָרגעזעצט זיין וואַנדער וועג און צוזאַמען מיט איהם איז אויך זיין געליעבטע פאַרשוואונדען.

יעדער דיכטער אָדער דיכטערין (די

(פאָרזעצונג אויף פּיידזש 3)

דער מלחמה־וואַלענטיר

(במקום פעליעטאָן)

פון אברהמיל.

גדליה איז נאָך יונג און שטאַרק, און איז ביים פאַך א „סטאַליער", דאָך שוין חדשים אַרבייט ניט און שמייכעלט צו א דאָלאַר...

אמאָל אין דער „פּראָספּעריטי" זיין זון געווען איז גלאַנציג, א הונדערטער א וואָך — פאַרדיענט, אלס בחור'ל פון צוואַנציג.

ער האָט דאַן זיין געזינד געשפּייזט — די שוועסטער און דעם טאַטען, און אלס אזעלכען — האָט מען איהם „עקזעמפּטער" פון סאָלדאַטען..

און, כאָטש דער בחור האָט געמאַכט א שעהנעס שטיקעל לעבען, האָט ער געהוליעט צופיעל דאַן און אלעס אויסגעגעבען.

— א יונג מיט א פּראָפעסיע קען זיין עקזיסטענץ פאַרדיענען! — נעטראַכט האָט ער און „אָפּשפּאַרען" ניטא קיין צדיקים היינט אויף דער וועלט. איהר וועט זיי ניט געפינען אין זשענעוואַ, אין טאָראָנטאָ, אין מאָסקווע, פּאַריז, וואַשינגטאָן, לאָנדאָן און אין טאָ־קיאָ אוראַי און אוראַי ניט.

איצט וואָלט געווים געווען די פּאַ־סיגסטע צייט פאַר משיח'ן צו קומען.

נו, איז פונקט אויף צעלאַכעס באַ־וויזט ער זיך ניט. הפנים אז מיר מוזען נאָך זינדיגען, כיז מיר וועלען זיך דער־שלאָגען צום רעקאָרד אלס „וואָן האַנדערט פּראָצענט פּוירפעקט רעשים"... לאָמיר כאַנייען אונזערע מחלוקות אין טאָראָנטאָ, דאָס וועט אונז העלפען צו דערגרייכען אונזער ציעל...

אַרויבער די מלחמה איז — אין זיין פאַרדיענסט צעפעלען, נאָר אַרבייט — אַלץ האָט ניט געפעהלט אין הייזער, צי אין שטאָהלען.

איז ווייניגער — א צוואַנציגער, א דרייסיגער צי מעהר נאָך, אבי דער לעבענסמיטעל קומט — ניט אַן איהם אזוי שווער נאָך.

פון אידעאַלען האָט דער יונג אין לעבען ניט געהאַלטען, א ראַדיקאַל האָט ער געוואָלט, נאָר אָפּגיסען מיט קאַלטען.

דערפאַר האָט גדליה שטאַרק געשטיצט און שיעור ניט צוגעשטאַנען צום לוסטיג־פאַטריאָטישען „לעגיאָן־אַמעריקאַנעס"...

און דער „פאַטריאָטיזם" האָט איהם ניט געקאָסט קיין „פאַרטשון", ער פלעגט בלויז פאַר א „קנעפּעל" זיך אין — דריי'ען תמיד קאַרטשען.

א „בעליף" איז פאַר איהם געווען א נאַנצער גוברנאַטאָר, דער פאַליטישען פון א וואָרד — א קעניג און דיקטאַטאָר...

א צייט האָט ער א „סיטי־דזשאַב" אליין אויך אָנגעהאַלטען, דאָך צוליעב „עקאָנאָמיע", אויעף צום טרייר צום אַלטען...

— — — — — — — — — — — —

ניט נאָר ניט געהאַט אין זינען.

אריבער די מלחמה איז — אין זיין פאַרדיענסט געפעלען, נאָר אַרבייט — אַלץ האָט ניט געפעהלט אין הייזער, צי אין שטאָהלען.

איז ווייניגער — א צוואַנציגער, א דרייסיגער צי מעהר נאָך, אבי דער לעבענסמיטעל קומט — ניט אַן איהם אזוי שווער נאָך.

פון אידעאַלען האָט דער יונג אין לעבען ניט געהאַלטען, א ראַדיקאַל האָט ער געוואָלט, נאָר אָפּגיסען מיט קאַלטען.

דערפאַר האָט גדליה שטאַרק געשטיצט און שיעור ניט צוגעשטאַנען צום לוסטיג־פאַטריאָטישען „לעגיאָן־אַמעריקאַנעס"...

און דער „פאַטריאָטיזם" האָט איהם ניט געקאָסט קיין „פאַרטשון", ער פלעגט בלויז פאַר א „קנעפּעל" זיך אין — דריי'ען תמיד קאַרטשען.

א „בעליף" איז פאַר איהם געווען א נאַנצער גוברנאַטאָר, דער פאַליטישען פון א וואָרד — א קעניג און דיקטאַטאָר...

א צייט האָט ער א „סיטי־דזשאַב" אליין אויך אָנגעהאַלטען, דאָך צוליעב „עקאָנאָמיע", אויעף צום טרייר צום אַלטען...

ניט מעהר קיין צופיעל נחת...

דער יונג אין שוין פאַרהייראַט לאַנג — א ווייב מיט צוויי „קרישים" — און האַלבע־וואָכען אַרבייט מאַכט אין פּאַקעט שוין א רושם...

דער אַלטער „סקייל" פון שכירות איז שוין לאַנג אויעקגעשטאָרבען, און די דעפּרעסיע פאַדערט אַלץ א קרבן נאָך א קרבן.

און נאָך צוויי יאָהר אויעף זענען אין באַרגען און אין זאָרגען... קיין אַרבייט האָט שוין גדילה — ניט זיכער איז זיין „מאַרגען."..

זכות־אבות לויפט ער זוכען ביי די „קנעפּלאַך" די באַ'טעמ'טע... נאָר „עקאָנאָמיע" מאַכט די שטאָדט, און צופיעל האָט באַאַמטע.

דער לעגיאָן נאָר „לויות" מאַכט פאַר „פאַטריאָטען" הייסע, און קען ביי א קאָנווענשאָן זיי טראַקטירען מיט

דער פרינץ אין דער הויפט שטאדט

(פון אונזער ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענט) י. ל. וואָהלמאַן (תל אביב)

נאכדעם ווי לאָרד רעדינג האָט שוין געהאַט געזען די ריין אידישע שטאדט תל אביב, איז ער אויף צו מאָרגענדס נעכ־פאָהרען קיין ירושלים, וואו ער איז דער גאסט פון דעם הייקאָמישיאנער, גענע־ראל וואָקאָפּ.

אין דעם זעלבען טאג באלד נאָך מי־טאג, האָט לאָרד רעדינג צוזאמען מיט זיין פרוי בעזוכט די כותל המערבי. עס האָט זיי אהין בעגלייט אין נאָמען פון דער רעגיערונג דער ירושלימער וויצע־נאָ־ווערנאָר, מר. פאָלמען.

ווען זיי זיינען אהין געקומען האָט דער עולם מתפלל גראדע געהאַלטען ביי דער שטילער "שמונה עשרה" פון מנחה. דער הויכער גאסט מיט זיינע בעגלייטער האָבען אָפּגעוואַרט פון דער ווייטענס ביז נאָכ'ן דאוונען. און דאן זיינען זיי צוגע־גאנגען צו דער כותל המערבי.. גראדע האָט זיך דאָרטען געפונען דער ראבינאַטאַ־מיטגליעד, הרב יצחק אַרענשטיין. מר. סאָלמען האָט דעם רב אַרענשטיין פאָרגע־שטעלט פאר רעדינגען מיט זיין פרוי, און יענער האָט זיך גענומען אויספרעגען ביים רב פרטים וועגען דער תפלה מנחה, צו די דאָזיגע תפלה וועגען ביי דער כותל־מערבי געראוועגט ווי געוועהנלעך, אָדער מיט אן אנדערען נוסח.

אויף צו מאָרגענס האָט לאָרד רעדינג בעזוכט דעם אָמאר־מעטשעט, וועלכער שטעהט אויף: ארט פון דעם בית המקדש אויפ'ן באַרג מוריה. ער האָט אויך אָפּגע־שטאט א וויזיט דער בעקאָנטער קריסטלי־כער קירך אין בית לחם, דאָרטען וואו לויט דער לעגענדע איז אמאָל געשטאנען די שטאל פון קריסטוס געבוירט.

דער נציב העליון האָט לכבוד איהם איינגעאָרדענט צוויי פאָראר־מיטאגען, צו וועלכע עס זענען געווען פאַרבעטען דר. מאגנעס, נאָוואָמייסקי, דר. אַרלאָזאָראָוו, און אויך דער הויכער אידישער בעאַמ־טער מרדכי נוראק, אלע זיינען זיי געווען מיט די פרויען.

צו מאָרגענס האָט דער נציב העליון בעגלייט דעם הויכען גאסט אויף זיין אויספלוג צום ים המלח. עס איז בכלל געווען אינטערעסאנט צו זעהן מיט וועלכ־כען רעספּעקט לאָרד רעדינג איז געווען טראַקטירט דורכ'ן נציב העליון, און דורך דיזהעכסטע רעגיערונגס בעאַמטע.

אויך דאָס אידישע ירושלים האָט ניט געשווינען, און יעדע פרייע מינוט פון לאָרד רעדינג איז געוואָרען אויסגענוצט כדי צו וויזיטען איהם אונזער ארבייט, און כדי צו ערקלעהרען איהם אונזער לאגע, מיט די אלע מבשולים וואָס מיר האָבען אויף אונזער וועג.

און דער אמת מוז געזאָגט ווערען דאָס לאָרד רעדינג האָט זיך נאָנץ הייר־מישליך געשפּירט און דער אידישער סביבה. עס האָט ביים דאָזיגען אלטען ענגלישען מלוכה־כאַן פּלוצלינג זיך דער־זוארעמט דער פאַרבאַרגענער אידישער פונק. עס האָט זיך ביי איהם ווי אויפגע־טייעט די ענגלישע שטייפקייט מיט דער אפיציעלער צוריקגעהאַלטענקייט. און עס איז פּלוצלינג פאר אונז ערשיענען אין איי־גענער ברודער, א איד וועלכער הייסט "דניאל בן יוסף"...

אויפ'ן פייערליכען באנקעט וועלכען מען האָט פאר איהם איינגעאָרדענט אין ירושלים, האָט מען איהם ערקלעהרט דאָס מען שרייבט איהם איין אין "ספר הזהב" (אינ'ם גאָלדענעם בוך פון אידישען נאַ־ציאָנאַל פאנד). דער הויכער גאסט האָט דאן געבעטען דאָס מען זאָל פריהער איינ־שרייבען זיין געבוירענעם אידישען נאָ־מען "דניאל בן יוסף" און דערשען שפּעטער מען מיט א זעהר אינטערעסאנטע "תורה־לע", וועלכעס ווערט אנב איצטער נאכ־דערצעהלט אלס א זעהר געלונגען וואָרט.

— אין דער געשיכטע פון אידישען פאָלק — זאָגט איהם אויסשקין — זענען בעקאַנט בלויז דריי משנה־ למל'ס (ווי־צע קענען) ביי פרעמדע פעלקער: יוסף הצדיק איז געווען וויצע קעניג פון עגיפ־טען, מרדכי הצדיק איז געווען וויצע קעניג פון פרס (מדי), און דו ביזט געווען וויצע קעניג פון אינדיען. נעה זשע אויך דו אין די וועגען פון יענע צוויי, און אויך דיין נאָמען וועט פאַרשריבען ווערען אין דער אידישער געשיכטע אלס "צדיק"...

ווי געזאָגט איז דאָס געווען פון אר־סישקינען בלויז א 'שיחת חולין", א ווער־טעל אויפ'ן אָרט. א חוץ דעם האָט אויסיש־קין שפּעטער נעהאַלטען אן אויספיהרליכע דערעד ביים טיש. א דערע וועלכע האָט אויפ'ן הויכען גאסט געמאַכט א זעהר שטאַרקען איינדרוק.

אויסשקין הויבט אָן זיין דערעד פון דעם 50 יעהריגען יובילאָאוס וואָס פאלט אויס היי יאָהר זייט דער באַוועגונג פון "חיבת ציון". ער נעהט איבער צו הערצעלס פּאָליטישען ציוניזם, צו דער באַלפור דע־קלאַראַציע. סאַן רעמאָ, און שפּעטער געהט ער צו צום סאָמע עיקר, צו דער גרויסער האָפענונג וואָס יעדער איד האָט געהאַט אין האַרצען אהער קומענדיק אין ארץ ישראל. מיט דער פעסטער אמונה וואָס יעדערער פון אונז האָט געגלויבט, דאָס אלע פעלקער מיט גרויס ברייטאַכיען אין דער שפּיץ, וועלען אונז צוהעלפען אויף אונזער שווערען בעפרייאונגס וועג...

אויסשקין האָט בטבע פיינט זיידענע הענטשקעס מיט פּאָליטישע דריידלעך. ער האלט ניט פון האלבע ווערטער און פון דונקעלע רמזים. אויסשקינס שפּראַך איז קלאָהר און אָפּענהרציג און ער רעכענט אויס פאר'ן הויכען ענגלישען מלוכה־מאַן דעם גאנצען צעטעל חטאים, וואָס ענ־לאנד האָט געגען אונז געטאַן. זייט זי האָט די בריטאַנישע פאָהן אריסגעהאנגען אי־בער ארץ ישראל ביז'ן היינטיגען טאג...

פיער בלוטיגע פּאָגראָמען האָבען מיר דאָ געהאַט במשך די דרייצעהן יאָהר פון דעם ענגלישער הערשאפט; לויט'ן מאַנ־דאַט דארף די רעגיערונג צושטעלען צו אונזער רשות די לוידיגע שטחים באָדען פון לאנד. פאקטיש אָבער איז ניט נאָר וואָס אזא זאך האָט נגמרי ניט פאסירט, נאָר די רעגיערונג האָט זיך ערקלעהרט מיט איהר ווייס־בוך צו וועלען אונז באַ־גרעניצען אין פריהן קופען ערד.

טראַנסיאָרדאַניען וועלכעס איז אין היסטאָרישען, עקאָנאָמישען, און עטנאָ־גראפישען זין א טייל פון ארץ ישראל איז פאר אונז לגמרי פאַרשלאָסען. דאָסגלייכען איז די אימיגראַציע פון אידען אהער אין לאנד מורא'דיג געשווערט, אזוי אז עס איז דער גרויסער ניט אויסגעשלאָסען אונז אויף אַפּ אויף דעם בלבול פון אונזערע שונאים, באשט אז מיר פאַרטרייבען די אראבער פון לאנד. ער בעט דעם הויכען גאסט אז ער זאָל זיך מטריח זיין אראָפּאָהרען קיין עזה און באר שבע, וועט ער זעהן וועלכע רייזענע שטחים באָדען וואַלנערען זיך פאַרוואָרלאָזט און וויסט, דאן וועט אין די ערטער פון דער אידישער קאָלאָניזאַציע זענען אויך די אראבער אויפגעריכט גע־וואָרען....

בנוגע אונזערע שלום באציהונגען צו די אראבער — זאָגט ווייטער אויסשקין, — האָבען מיר פון דעם ערשטען טאג עס זיי פּראָפּאָנירט. און געשטערט האָבען עס גראדע די דאָזיגע גרופּע אראבער וועלכע בעקומען זייער חודש'לוכען געהאַלט פון דער רעגיערונג.

— איך קאָן ניט מעהר מאריך זיין — פאַרענדיגט אויסשקין זיין רעדע — אָבער איך וויל דאָ דו — אלס גרויסער זוהן פון אידישען פאָלק — זאָלסט וויסען די לאגע: די צייט איז קורץ, און אויב מיר וויללען ניט פאַרשפּיעלען אונזער גאנ־צע צוקונפט, מוז אונזער גאולה פּראַצעס געטריבען ווערען מיט א פאַרשנעלערטער טעמפּא. מיר וויללען דאָס דו זאָלסט אונ־זערע פאָדערונגען ברענגען מיט זיך צו דער גרויסער ניט אידישער וועלט, און כמעט ניט מעגליך אז א איד זאָל קענען אהער קומען.

אויסשקין שטעלט זיך אויך אָפּ אויף דעם בלבול פון אונזערע שונאים, באשט אז מיר פאַרטרייבען די אראבער פון לאנד. ער בעט דעם הויכען גאסט אז ער זאָל זיך מטריח זיין אראָפּאָהרען קיין עזה און באר שבע, וועט ער זעהן וועלכע רייזענע שטחים באָדען וואַלנערען זיך פאַרוואָרלאָזט און וויסט, דאן וועט אין די ערטער פון דער אידישער קאָלאָניזאַציע זענען אויך די אראבער אויפגעריכט גע־וואָרען.

בנוגע אונזערע שלום באציהונגען צו די אראבער — זאָגט ווייטער אויסשקין, — האָבען מיר פון דעם ערשטען טאג עס זיי פּראָפּאָנירט. און געשטערט האָבען עס גראדע די דאָזיגע גרופּע אראבער וועלכע בעקומען זייער חודש'לוכען געהאַלט פון דער רעגיערונג.

— איך קאָן ניט מעהר מאריך זיין — פאַרענדיגט אויסשקין זיין רעדע — אָבער איך וויל דאָ דו — אלס גרויסער זוהן פון אידישען פאָלק — זאָלסט וויסען די צייט: די צייט איז קורץ, און אויב מיר וויללען ניט פאַרשפּיעלען אונזער גאנ־צע צוקונפט, מוז אונזער גאולה פּראַצעס געטריבען ווערען מיט א פאַרשנעלערטער טעמפּא. מיר וויללען דאָס דו זאָלסט אונ־זערע פאָדערונגען ברענגען מיט זיך צו דער גרויסער ניט אידישער וועלט, און אפילו אויך צו דער אידישער. זאָל די נאנצע וועלט וויסען אין וועלכער שווערער לאגע מיר געפינען זיך און איין גאָב וויסט וואָס עס ערוואַרט אונז אין דער נאָהענטער צוקונפט...

עס האָט אויך בן צבי געהאַלטען אן אינטערעסאנטע רעדע. אויך יוסף מיוחס האָט גערעדט נאנץ שעהן. דר. אַרלאָזאָ־ראָוו האָט גערעדט אויף ענגליש, וואָס האָט אריינגערופען גרויס אונצופרידענ־הייט ביים אנוועזענדען עולם. מען האָט דאָס געהאַלטען פאר אונטאַקטיש.

לאָרד רעדינג אין זיין ענטפער דער־מאָהנט קודם כל די "קשיות" ביים סדר וואָס ער פלעגט פרעגען ביים טאטען אלס קליינער איינגעל. ובנוגע דער עצם זאך האלט ער פאר איבערטריבען די אונרוהיג־קייט בנוגע דער צוקונפטיגער לאגע אין ציוניזם. עס איז זיכער דאָס עס זענען נאָך פאראן גרויסע מכשולים און שוועי־ריגקייטען אויפ'ן וועג וועלכע מוזען בע־זייטיגט ווערען, און דאָס האלט ער איי־גענטליך לאנזאמען פּראָצעס. וואָס קומט כסדר פאר נאָך איצט.

יעס, נאָך איצט הויבט זיך די יבשה ארויס פון יס אין געוויסאָס פּלעצער. ווער־רענד אין, אנדערע פּלעצעס "פאַרשלינגט" דער ים אלץ מעהר פון דער יבשה. עס אָבער צו אזוי לאנזאַם, דאָס עס איז אונמעגליך צו באמערקען וועלכע גרויסע ענדערונג אין דעם קורצען לעבענס שפּאַן פון מענשען, אָבער אין א משך פון עט־ליכע צעהנדליג טויזענטע יאָהר, זאָגאַר בלויז עטליכע טויזענט יאָהר, קען די ענ־דערונג זיין א געוואַלטיגע. עס איז באַ־קאנט פון דער געשיכטע פון אלטערטום וועגען א שטאדט ביים פערסישען יס בו־יעם, וואָס איז געווען א האפען שטאדט אין די צייטען פון גריכישען היסטאָריקער העראדאט, און איצט געפינען זיך דו־חורבות פון יענער שטאדט נאנצע 40 מייל פון בערג יס.

ניט ווייט פון נעאפּאל, איטאַליען, געפינען זיך דריי ריעזיגע זיילען, וואָס די רויטער האָבען אמאָל געבויט אין יס צו פאראנקערען שיפען. איצט געפינען זיך די זיילען איינגאנצען אויף יבשה. די זיילען זיינען 40 פוס הויך. א העלפט פון זיי, ביי 20 פוס, איז איינגעגעסען פון צעלען פון מאלוסקען (אזעלכע ים חיה'לאך) וואָס באוויזט אז די זיילען זיינען אמאָל געווען 20 פוס טיעף אונטערן וואסער.

עס זיינען דאָ מעהרערע אזעלכע זי־כערע באוויזט, דאָס דער ים פאלט צוריק אין מאנכע פּלעצער, וועהרענד אין אנדע־רע פאַרשפּרייט ער זיך נאָך מעהר אויף דער יבשה.

דיעזע ענדערונגען געהען כסדר אָן אויף דער גרויסער אין אחנונג ניט האָבען, וועלכע געוואַלטיגע רעזולטאַטען דאָס וועט ברענגען אין דער ווייטער צוקונפט. אָבער וועלכע קרעפטען ווירקען אין דיעזע אונ־איפהערליכע ענדערונגען? דערויף ניט די נעאָלאָגישע וויסענשאפט דעם פאלגענדען ענטפער:

די קראפט פון וואסער אויפצולייזען אלע סאלידע מאטעריאַלען, וואָס געפינען זיך אויף דער וועלט, איז אן אונבאגרע־ניצטע.

וואסער קען אויפלייזען ניט נאָר מעטאַלען, נאָר אויך די האַרטסטע מינים שטיינער־גראַניט. עס איז בלויז א פראגע פון צייט. די אויפלייזונג געהט נאַטירליך צו זעהר לאנגזאַם. אָבער זי געהט אָן כסדר, אונאויפהערליך, ווען כוואליעס פון שלאָגען כסדר אויף א שטיינערדיגען ברעג, ווערען די שטיינער ביסלאַכווייז אויפגעלייזט אין פיינעם זאמד, וואָס עס ווערט טהיילווייז אוועקגעטראגען פון די כוואליעס אין ים אריין.

דאָס איז אָבער נאָך ניט אלעס. די טייכען וואָס שטראמען ארויס אין די ימים טראגען כסדר אריין אין די ימים אויפגע־לייזטען שטאף פון ערד, שטיינער, מעטאַ־לען, זאלצען און נאָך מעהר פון פלאנצען און באשעפעניש, וואָס דאָס וואסער פון די טייכען זיינען אויף אויף זייער מאַראַ־רום צום ים דערפאר איז עס וואָס ים וואַ־סער ענטהאלט פּראַקטיש אלע מעטאַלען און מינעראַלען, וואָס געפינען זיך אויף דער ערד, דערונטער אויך נאָלד; און דער־פאר איז עס אויך וואָס ים־וואסער איז אזוי געזאלצען און כעמיש דיקער פון די וואסערען פון טייכען און לייקס.

אונזער גרויסער ביבלישער פילאָזאָף קהלת האָט נאָך באמערקט — "כל הנחלים הולכים אל הים, והים איננו מלא" — אלע טייכען פליסען אריין אין יס און דער ים ווערט ניט פול. וואַרום ווערט אָבער דער ים ניט פול פון די מאסען שטאף, וואָס קומען כסדר אין איהם אריין?

דער ענטפער דערויף איז, אז דער בעמיישער פּראָצעס פון דער נאַטור, וואָס לייזט אויף אין וואסער אלע האַרטע שטאפען אויף איין פלאץ, בויט אויך און שאפט נייע מאטעריאַלען פון דעם אלטען שטאף אנדערשוואו, אָבער דער נייע גע־שאפענער מאטעריאל איז דורכ נאנץ פאר־שיעדען פון דעם אלטען. אזוי צום ביי־שפּיעל ווערט פון די זאמד פון א גראַניט־שטיין געשאפען א נאנץ אנדער מין שטיין — קאָלך־שטיין, און אזוי ווייטער. דער־מיט ערקלעהרט זיך, דאָס אויף איין פּלאץ רייסט זיך דער יס כסדר אריין אין דער יבשה, ד. ה. עס לייזט אויף די האַרטע שטאפען ארום די ברעגעס, וועהרענד צו דער זעלבער צייט פאלט דער ים צוריק אנדערשוואו. עס הייסט, די כוואליעס דאָרט שלאָגען צו צו די ברעגעס אנגעוואַ־מעלטע שטאפען, וואָס ווערען געבראכט פון אנדערשוואו און ווערען מיט דער צייט פאַרהאַרטעוועט אין נייע פאָרמען פון שטאף.

פון דערפון איז צו זעהן, דאָס אלער־האנד וואונדערבארע טראנספאָרמאַציעס קומען פאר אין דער נאַטור. א פלאַץ אָדער דער קערפּער פון א באשעפעניש, וואָס ווערט אוועקגעטראגען פון ערגעץ א טייך אין יס אריין און ווערט ביסלאַכווייז כעמיש אויפגעלייזט, קען אין לאנגען לויף פון דער צייט פאַרוואנדעלט ווערען אין א האַרטען שטיין אויף א גאנץ אנדער ברעג פון יס!

דיעזע קראפט פון דער נאַטור צו מאכען כסדר ענדערונגען אין די גרעניצען פון יס און יבשה, ווערט פון דער וויסענ־שאפט גערופען "דיאַסטראָפיזם", עס איז אָבער אויך דאָ א צווייטע קראפט, וועלכע ווירקט אין דער זעלבער ריכטונג. יענע קראפט ווערט גערופען "וואולקאַניזם", דאָס מיינט די ענדערונגען וואָס קומען פאר טיעף אין "בויך" פון דער ערד, אונ־טער דער ערדס קערע און אויך טיעף אונ־טער דעם גרונד פון די ימים. די וואולקאַ־נישע קראפט מאכט טיילען פון דער יבשה זיך אויפצוהויבען אָדער צו זינקען, און דאָס זעלבע מיט די ימים. די בערג אויף דער יבשה זיינען ענטשטאנען אויסשליס־ליך פון יענער וואולקאַנישער קראפט, וועלכע דאָס רוב ארבייט אויך זעהר לאנג־זאַם, אזוי לאנגזאַם ווי דיאַסטראָפיזם, אָבער מאכנכס מאָל קען א רוק פון די שיכטען פון דער ערד'ס קערע פאראורי־שטיק יבשה.

אזוי צום ביישפּיעל איז פּראַקטיש זיכער דאָס ענגלאנד איז אמאָל געווען א טייל פון איירָאָפּעאישען קאָנטינענט וואָס דער יס האָט אָפּגעגראָבען פון איירָאָפּא וועהרענד דער גרעסטער טייל פון די יו־נייטעד סטייטס איז אמאָל געווען אונטער וואסער פון וואָס די יבשה האָט זיך לאנג־זאַם אויפגעהויבען.

לייק מישיגען און די אנדערע גרויס־סע לייקס זיינען א קליינער רעשטעל פון דעם ים וואָס האָט אמאָל באדעקט דעם צפון אמעריקאנעם קאָנטינענט.

ווען מיר זאָגען, אז אמאָל האָט דער יס אָדער די ערד זיך א חויב געגעבען, מיינט עס ניט, אז עס איז געשעהן אין א געוויסען טאג אין א געוויסער שטונדע, נאָר אז דאָס איז פּאַרגעקומען אין א משך פון צעהנטליג טויזענטע יאָהר אין אונ־ענדליך לאנזאַמען פּראָצעס, וואָס קומט כסדר פאר נאָך איצט.

יעס, נאָך איצט הויבט זיך די יבשה ארויס פון יס אין געוויסאָס פּלעצער. ווער־רענד אין, אנדערע פּלעצעס "פאַרשלינגט" דער ים אלץ מעהר פון דער יבשה. עס אָבער צו אזוי לאנגזאַם, דאָס עס איז אונמעגליך צו באמערקען וועלכע גרויסע ענדערונג אין דעם קורצען לעבענס שפּאַן פון מענשען, אָבער אין א משך פון עט־ליכע צעהנטליג טויזענטע יאָהר, זאָגאַר בלויז עטליכע טויזענט יאָהר, קען די ענ־דערונג זיין א געוואַלטיגע. עס איז באַ־קאנט פון דער געשיכטע פון אלטערטום וועגען א שטאדט ביים פערסישען יס בו־יעם, וואָס איז געווען א האפען שטאדט אין די צייטען פון גריכישען היסטאָריקער העראדאט, און איצט געפינען זיך דו־חורבות פון יענער שטאדט נאנצע 40 מייל פון בערג יס.

ניט ווייט פון נעאפּאל, איטאַליען, געפינען זיך דריי ריעזיגע זיילען, וואָס די רויטער האָבען אמאָל געבויט אין יס צו פאראנקערען שיפען. איצט געפינען זיך די זיילען איינגאנצען אויף יבשה. די זיילען זיינען 40 פוס הויך. א העלפט פון זיי, ביי 20 פוס, איז איינגעגעסען פון צעלען פון מאלוסקען (אזעלכע ים חיה'לאך) וואָס באוויזט אז די זיילען זיינען אמאָל געווען 20 פוס טיעף אונטערן וואסער.

עס זיינען דאָ מעהרערע אזעלכע זי־כערע באוויזט, דאָס דער ים פאלט צוריק אין מאנכע פּלעצער, וועהרענד אין אנדע־רע פאַרשפּרייט ער זיך נאָך מעהר אויף דער יבשה.

דיעזע ענדערונגען געהען כסדר אָן אויף דער גרויסער קיין אחנונג ניט האָבען, וועלכע געוואַלטיגע רעזולטאַטען דאָס וועט ברענגען אין דער ווייטער צוקונפט. אָבער וועלכע קרעפטען ווירקען אין דיעזע אונ־איפהערליכע ענדערונגען? דערויף ניט די נעאָלאָגישע וויסענשאפט דעם פאלגענדען ענטפער:

די קראפט פון וואסער אויפצולייזען אלע סאלידע מאטעריאַלען, וואָס געפינען זיך אויף דער וועלט, איז אן אונבאגרע־ניצטע.

וואסער קען אויפלייזען ניט נאָר מעטאַלען, נאָר אויך די האַרטסטע מינים שטיינער־גראַניט. עס איז בלויז א פראגע פון צייט. די אויפלייזונג געהט נאַטירליך צו זעהר לאנגזאַם. אָבער זי געהט אָן כסדר, אונאויפהערליך, ווען כוואליעס פון שלאָגען כסדר אויף א שטיינערדיגען ברעג, ווערען די שטיינער ביסלאַכווייז אויפגעלייזט אין פיינעם זאמד, וואָס עס ווערט טהיילווייז אוועקגעטראגען פון די כוואליעס אין ים אריין.

דאָס איז אָבער נאָך ניט אלעס. די טייכען וואָס שטראמען ארויס אין די ימים טראגען כסדר אריין אין די ימים פיינעגע־לייזטען שטאף פון ערד, שטיינער, מעטאַ־לען, זאלצען און נאָך מעהר פון פלאנצען און באשעפעניש, וואָס דאָס וואסער פון די טייכען לייזען אויף אויף זייער מאַראַ־רום צום ים דערפאר איז עס וואָס ים וואַ־סער ענטהאלט פּראַקטיש אלע מעטאַלען און מינעראַלען, וואָס געפינען זיך אויף דער ערד, דערונטער אויך נאָלד; און דער־פאר איז עס אויך וואָס ים־וואסער איז אזוי געזאלצען און כעמיש דיקער פון די וואסערען פון טייכען און לייקס.

אונזער גרויסער ביבלישער פילאָזאָף קהלת האָט נאָך באמערקט — "כל הנחלים הולכים אל הים, והים איננו מלא" — אלע טייכען פליסען אריין אין יס און דער ים ווערט ניט פול. וואַרום ווערט אָבער דער יס ניט פול פון די מאסען שטאף, וואָס קומען כסדר אין איהם אריין?

דער ענטפער דערויף איז, אז דער בעמיישער פּראָצעס פון דער נאַטור, וואָס לייזט אויף אין וואסער אלע האַרטע שטאפען אויף איין פלאץ, בויט אויך און שאפט נייע מאטעריאַלען פון דעם אלטען שטאף אנדערשוואו, אָבער דער נייע גע־שאפענער מאטעריאל איז דורכ נאנץ פאר־שיעדען פון דעם אלטען. אזוי צום ביי־שפּיעל ווערט פון א גראַניט־שטיין געשאפען א נאנץ אנדער מין שטיין — קאָלך־שטיין, און אזוי ווייטער. דער־מיט ערקלעהרט זיך, דאָס אויף איין פּלאץ רייסט זיך דער יס כסדר אריין אין דער יבשה, ד. ה. עס לייזט אויף די האַרטע שטאפען ארום די ברעגעס, וועהרענד צו דער זעלבער צייט פאלט דער ים צוריק אנדערשוואו. עס הייסט, די כוואליעס דאָרט שלאָגען צו צו די ברעגעס אנגעוואַ־מעלטע שטאפען, וואָס ווערען געבראכט פון אנדערשוואו און ווערען מיט דער צייט פאַרהאַרטעוועט אין נייע פאָרמען פון שטאף.

פון דערפון איז צו זעהן, דאָס אלער־האנד וואונדערבארע טראנספאָרמאַציעס קומען פאר אין דער נאַטור. א פלאַץ אָדער דער קערפּער פון א באשעפעניש, וואָס ווערט אוועקגעטראגען פון ערגעץ א טייך אין יס אריין און ווערט ביסלאַכווייז כעמיש אויפגעלייזט, קען אין לאנגען לויף פון דער צייט פאַרוואנדעלט ווערען אין א האַרטען שטיין אויף א גאנץ אנדער ברעג פון יס!

דיעזע קראפט פון דער נאַטור צו מאכען כסדר ענדערונגען אין די גרעניצען פון יס און יבשה, ווערט פון דער וויסענ־שאפט גערופען "דיאַסטראָפיזם", עס איז אָבער אויך דאָ א צווייטע קראפט, וועלכע ווירקט אין דער זעלבער ריכטונג. יענע קראפט ווערט גערופען "וואולקאַניזם", דאָס מיינט די ענדערונגען וואָס קומען פאר טיעף אין "בויך" פון דער ערד, אונ־טער דער ערדס קערע און אויך טיעף אונ־טער דעם גרונד פון די ימים. די וואולקאַ־נישע קראפט מאכט טיילען פון דער יבשה זיך אויפצוהויבען אָדער צו זינקען, און דאָס זעלבע מיט די ימים. די בערג אויף דער יבשה זיינען ענטשטאנען אויסשליס־ליך פון יענער וואולקאַנישער קראפט, וועלכע דאָס רוב ארבייט אויך זעהר לאנג־זאַם, אזוי לאנגזאַם ווי דיאַסטראָפיזם, אָבער מאכנכס מאָל קען א רוק פון די שיכטען פון דער ערד'ס קערע פאראור־ערקענט דעם פאקט דאָס מען מוז זיך רע־כענען מיט א דריטע ספערע פון לעבען און דאָס מיינען מיר דער "באציילען וועלט".

וועגן א חיה פנר'ט לאָמיר זאָגען אָדער לחבדיל א מענש שטארבט און זיין קער־פּער ווערט באגראָבען און דער ערד, קר־מען דאן די באציילען און "רעדוציירען" אָדער צוברעקלען עס אויף איינפאכע סובסטאנצען פון וועלכע דער קערפּער איז געוואָרען צוזאמענגעשטעלט. די הויפּט פון דיעזע שטאפען זיינען די "נייטרייטס" אָדער שטיק־שטאפען וועלכע די פלאנצען נעהמען אריין אין זיך און אסימילירען זיי און שפּעטער ווען זיי וואקסען אויף פאר־שאפען זיי אונז דעם עסען מאטעריאל.

דער מיקראב האָט אויך אנאנדער נוצען. עס מאכט פאר אונז געשמאק און בעטעמט געוויסע עסען פּראָדוקטען פון חיות און פלאנצוגען און זיי זיינען די פאָלגענדע: דער זאפט פון דעם גרייפ אָדער וויינטרויב ווערט דורך דאָס ווירקונג פון דעם מיקראב פאַרוואנדעלט אין ווין און מיר האָבען א גוטען געטראנק.

דער עקסטראַקט פון מאלץ ווערט טראנספאָרמירט אין ביער.

פון רויע קרויט ווערט "וויער קרויט". פון עפּעלס ווערט סיידער.

קאפיר — א בעריהמטער געטראנק וואָס ווערט געמאכט אין קאוואקאז ווערט מאנופעקטירט פון מילך דורך א געוויסען מיקראב.

חיות־מיקראבען־פלאנצוגען

פון דר. מ. פיווניק.

לעבען און טויט.

פון א וויסענשאפטליכען שטאנד־פּונקט קענען מיר באהויפטען דאָס אין דער וועלט אין וועלכער מיר לעבען געהט נאָר ניט פאַרלאָרען. אלעס געהט אָן אין א קרייז אָדער תקופה. די ענערגיע איז דאָ די פער ווערט באגראָבען און דער ערד, קר־מען דאן די באציילען און "רעדוציירען" אָדער צוברעקלען עס אויף איינפאכע סובסטאנצען פון וועלכע דער קערפּער איז געוואָרען צוזאמענגעשטעלט. די הויפּט פון דיעזע שטאפען זיינען די "נייטרייטס" אָדער שטיק־שטאפען וועלכע די פלאנצען נעהמען אריין אין זיך און אסימילירען זיי און שפּעטער ווען זיי וואקסען אויף פאר־שאפען זיי אונז דעם עסען מאטעריאל.

דער מיקראב האָט אויך אנאנדער נוצען. עס מאכט פאר אונז געשמאק און בעטעמט געוויסע עסען פּראָדוקטען פון חיות און פלאנצוגען און זיי זיינען די פאָלגענדע: דער זאפט פון דעם גרייפ אָדער וויינטרויב ווערט דורך דאָס ווירקונג פון דעם מיקראב פאַרוואנדעלט אין ווין און מיר האָבען א גוטען געטראנק.

דער עקסטראַקט פון מאלץ ווערט טראנספאָרמירט אין ביער.

פון רויע קרויט ווערט "וויער קרויט". פון עפּעלס ווערט סיידער.

קאפיר — א בעריהמטער געטראנק וואָס ווערט געמאכט אין קאוואקאז ווערט מאנופעקטירט פון מילך דורך א געוויסען מיקראב.

אויל דורכנעווייקטעה מאטראץ איז אורזאכע פאר אויספארשונג

גוועלף, פעברואר, 3.

פּאָליציי וועט אנהויבען אן אויספאָר־שונג, איינגעטליך א פאַרזעצונג פון דער אויספאָרשונג, וואָס איז מיט א צייט צו־ריק שוין אָפּגעשטעלט געוואָרען, וועגען די מיסטעריעזע פייערען, וואָס האָבען אויסגעבראכען איינס נאָך די אנדערע אין און ארום דעם קעפּיטאל טעאטער.

די אורזאכע פאר באַנייען די אויס־פאָרשונג איז דאָס געפינען א מיט נאפט אויסגעווייקטען מאטראץ אין קעלער פון א ליידיגער סטאר, אין וועלכער א פייער איז שנעל איינגעלאָשען געוואָרען. דאָס האָט ארויסגערופען א פאַרדאַכט, אז דער פייער איז געווען א געמאכטער.

דער שאדען צו דער ליידיגער סטאר איז געווען ניט קיין גרויסער. פיעל מעהר האָט געליטען פון פייער און רויך די דער־בייאינע סטאר פון פ. ראוען.

די ליידיגע סטאר געפינט זיך לע־בען קעפּיטאל טעאטער. אויף א פּלאץ וואָס באלאנגט צום שיקאגא תבואה מאנ־נאט, ארטור וו. קאָטען, דער לעצטער האָט דעם פּלאץ געקויפט ווען עס האָט זיך גע־רעדט וועגען אויסבויען דארט א מיליאן דאלארדיגען קאטען האָטעל.

פּרעזידענט פון וואלטהעם וואטש קאָ. געשטאָרבען

בראָקוויל, מאסס., פעב. 3.

עזרא טשארלז פיטש, 87 יאָהר אלט, וועלכער איז 40 יאָהר נאכאנאנדער געווען דער פּרעזידענט פון דער וואלטהעם וואטש קאָ., איז דאָ היינט געשטאָרבען אין זיין היים.

ביי און צושטערונגס ארבייט פון דער נאטור

פון ש. גרינבלוי.

דער מענש קומענדיג אויף דער וועלט שטעהט פון פלאכע לאנד עהנליך צום דעק פון א שיסעל. נאָך מערקווירדיגער איז דאָס בייא דער ברענען פון די ברעטער יומים און דאָס זיך פאַרגעשטעלט אז אזוי געפינען בערג און טהאָלען, טייכען און יומים און האָט זיך פאַרגעשטעלט אז אזוי איז שטענדיג געווען און וועט זיין. דאָס די וועלט וועדעגדיג איינמאָל געשאפען בלייבט אונפאַרענדערט אין פאָרמע, דאָס דער יס וועט קיינמאָל ניט ארויס קומען פון זיי־נע ברעגעס, דאָס די טייכען האָבען שטענ־דיג אזוי געפלאָסען און וועלען אויך אזוי וויטער פליסען צום יס. דאָס די הויכע בערג וועלען שטענדיג בלייבען שטאַרצענ־דיג אזוי געווען הייסט ניט ארויס לייקס און טייכ־נע ברעגעס, דאָס די טייכען האָבען שטענ־צפון אמעריקא און אמעריקא ביי די ברעגעס פון פאסי־פיק יס, וועהרענד ביי די ברעגעס פון אט־לאנטישען יס זיינען דאָ וועניג בערג קיי־טען אונזיעזע אויך ניט קיין זעהר הויכע.

דיעזע מערקווירדיגע איינטייליונג פון יס און יבשה און די בערג גרופען האָט געהאט א געוואַלדיגען איינפלוס אויף די קלימאטישע און געאָגראַפישע באדינגונגען און בכלליא אויף דעם לעבען פון דער ווייטער זון, און אין דער אונגעדלעכע לאגע אין דער ווייטער אין די פאַרשיעדענע געגענדען, און אויך אויף דער גאנצער עכטווזיקלונג פון דער מענשליכער ציוויליזאציע.

די מאָדערנע וויסענשאפט שטעלט פאר דר ערד אלס איינגעוויעקלט אין מעה־רערע שליינערען, דער אויבערשטער אָדער דיענסטער שלייער באשעטהט פון גאז'ן, פייכטקייט, ד. ה. וואסער דאמף און דיי־נעם שטויב. דער רופען דאָס אָן לופט אָדער אטמאספערע.

א צווייטער שלייער ארום די ערד באשעטהט פון וואסער וואָס רינגעלט ארום די יבשה אויבערפלעכע וואָס מיר רופען לאנד אָבער וואָס איז אין אמת'ן א דריטער געדיכטערער שלייער ארום דעם צענטער פון דער ערד. דיעזער "געדיכטער שלייער" ווערט גערופען דער ערד'ס "קאָ־רע". די קאָרע וואָס ווערט אפּגעשאצט צו זיין ביז 50 מייל טיעף, באשעטהט ווייעדער פון פאַרשיעדענע שיכטען אנגע־פאקט איינע אויף די צווייטע.

עס זיינען דאָ וויכטיגע גרונדע צו גלויבען דאָס דער דינער שלייער אָדער אמאספערע פון דער ערד, וואָס ווערט אפּגעשאצט צו זיין ביז 100 אָדער 150 מייל הויך ארום די ערד, איז אמאָל גע־ווען פיעל שווערער און גדעסער אין האָט עגטהאלטען אונגעהייערע מאסען דאמף און גאזען וואָס זיינען דערנאָך איינגע־זאפט געוואָרען אין דער ערד. די מאסען דאמף פון דער אטמאספערע האָבען אנ־פאנגס פארנומען נאָך א פיעל גרעסערען שטח פון דער אויבערפלעכע ווי איצט. ביסלאַכווייז האָט די יבשה זיך געהויבען אָדער די וואסער אין די ימים איז געפאַ־לען דורך גרויסע עגדערונגען אין דעם "בויך" פון דער ערד, און עס האָבען זיך

נייעס פון איבער גאנץ קאנאדע

אימפעריאלע קאנפערענץ אין אטאווא דעם קומענדען 18־טען יולי

ענגלאנד און בריטישע דאמיניאנס צוגעשטימט צום דאטום. — קאבינעט קומט צו היינטיגער דערעפענונג מיט אן אויסגעארבייטען פראגראם. האנ. ראודם וועט אייגגעשוואָרען ווערען אלס פינאנץ מיניסטער.

אטאווא, פעברואר. 3.

נאך א קאבינעט מיטינג האט פרעמיער בענעט דערקלערט, אז די אימפעריאלע עקאנאמישע קאנפערענץ וועט אויף באשטימט ויך צוזוי־פקומען אין אטאווא דעם קומענדען 18־טען יולי.

צו דעם דאטום האבען צוגעשטימט די רעגיערונגען פון ענגלאנד און אלע ענגלישע דאמיניאנס דאנערשטאג (היינט) וועט עס אנאנסירט ווערען אין דער טראהן רעדע.

דער פרעמיער האט פאר די פרעסע פארשטעהער דערקלערט, אז ביי דער זייצונג האט דער קאבינעט פארהandעלט די פראגראם פון דער קומענדער פארלאמענטס סעסיע און דער רעגיערונגס באדינונגען בנוגע צו דער באהארנוא אונטערנעהמונג.

ווענען האנ. עדגאר נ. ראודם באשטימונג אלס פינאנץ מיניסטער, האט דער פרעמיער דערקלערט, אז ער וועט איינגעשוואָרען ווערען אין דעם אמט אין משך פון א וואך צייט.

איכעה 55 מיליאו אין גאלד פראדוצירט אין 1931 אין קאנאדע

אטאווא, פעברואר. 3.

די מינעראלען פראדוקציע אין קאנאדע אין משך פון 1931 האט באטראפען 227,800,000 דאלער אין פארגלייך מיט 279,900,000 דאלער מיט א יאהר פריהער, לויט דעם חשבון, וואס ווערט אנגעגעבען פון דעם דעפארטמענט פון האנדעל און אינדוסטריע.

גאלד, וואס ווערט פראדוצירט אין דער דאמיניאן אין אלץ א גרעסערער קוואנטיטעט, האט באוויזען דעם בעסטען רעקארד. דעם פארגאנגענעם יאהר איז ארויסגעבראכט געווארען 2,670,000 פוינט אונצעס אין ווערט פון 55,395,000 דאלער, אין דער סומע ווערט ניט אריינגערעכענט די פרעמיום וואס די גאלד מיינינג קאמפאניעס האבען באקומען פון דער רעגיערונג צוליעב דעם דיסקאונט אויפ'ן קאנאדער דאלער.

דער באריכט זאגט: „גאלד איז קאנאדעס ווערטפולסטער מינעראל פראדוקט. איבערשטיינענדיג אפילו קוילען, וואס האט פארנומען אין קאנאדער מינע פראדוקטען דעם אויבען אן פאר א לאנגע צייט."

אנקלאגער אין קרימינעלער און פארטיידיגער אין ציוויל־קלאגע פון זעלכען פערזאן

האל, קווי. פעברואר 3.

א פארטיידיגער זאל פארטיידיגענדיג זיינעם א קליענט אין דער זעלבער צייט אויך זיין זיין אנקלאגער איז א זעלבסטהייט. היינט איז עס געשען אין היגען געריכט. פ. ב. מעדזשאר, דער קראון אטוירני, פיהרט אן מיט דער אנקלאגע נעגען דזשאהן גרעהעם, פון לאנדאן, אנט. וועלכער איז היינט דערשינען פאר'ן געריכט אנגעקלאגט אין טויט־שלאג. די קלאגע נעהמט זיך פון אן עפסידענט אין וועלכען דזשון לאבאנט איז שטערבליך פארוואונדעט געווארען.

דערזעלבער גרעהעם האט אויף זיך אויך א ציוויל־קלאגע. אין וועלכער דזשון'ס פאטער מאהנט ביי איהם נייגן טויזענט דאלאר פאר'ן טויט פון זיין קינד. אין דעם פראצעס וועט לאיער מעדזשאר אויפטרעטען אלס גרעהעמ'ס פארטיידיגער.

באמבעס פון עראפלאן נעגען דעם פאליסמאן־מערדער

עדמאנטאן, פעברואר 3.

אן עראפלאן אנגעלאדען מיט באמבעס, אמוניציע און שפייז איז אפגעפלוגען צום צפון צו העלפען אין דעם געיעג פון די מאונטעד פאליס נאך דעם משוגע געווארענעם טראפער פון רעד ריווער.

צוויי פון די באריהמטסטע פליהער אין דער נארד, וואס מעי און פאנטש דיי־קינס וועלען צוברענגען די מאטעריאלען איבער 1700 מייל פון פארפראָרענער ווייסטעניש מיט געצעהלטע שטערטלעך אויפ'ן וועג. זיי וועלען מאכען א פרואוו ארויסצוטרייבען דזשאנסאנען פון זיין באהעלטעניש דורך ווארפען באמבעס אויף איהם פון אן עראפלאן.

א גרופע טראפערס האבען זיך ארויסגעלאזט צו הילף די מאונטעד פאליס, וואס האבען ארומגערינגעלט דזשאנסאנס באהעלטעניש אין היטען איהם אין א פראסט פון 50 גראד אונטער נול.

צווייטער מערדער פון זיין פרוי, געהאנגען

ווינניפעג, פעברואר. 3

אנדריי באדו, דער צווייטער פארמשפט'ער מערדער פון זיין אייגענער ווייב געהאנגען צו ווערען די וואך, איז דאָ היינט געהאנגען געווארען. ער איז דער דריטער וואס געפינט זיין טויט אויף דער תליה אין הערענגלי דזשייל פון מאנטאנ. באדו האט דערהרג'עט זיין ווייב אין דאפין־דאפין, מאנ. לעצטען יולי.

אדווערטייזט אין „זשורנאל"

STANDARD THEATRE
טעלעפאן ווייזווערלי 6950.
עהרען אוועגט פאר אונזער מעגערשער

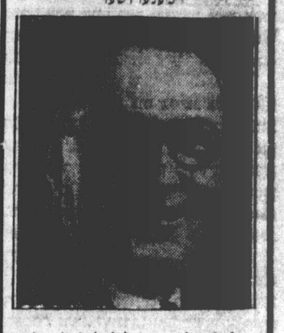

אב. קאגוט
וועט פארקומען
מיטוואך, 17־טען פעברואר
בעטי פרענק
פסחק'ע בורשטיין
אין א סענזאציאנלע מעלאדראמע
ניט מיר א היים
פון סיימאן זואלף. מוזיק און אויפגעפירט פון בנימין בלאנק. אויסגעשטאט פון אליקס אמאסיא. די גאנצע קאמפאניע נעהמט איינטייל.
טיקעטס שוין צו באקומען אין באקס אפיס.

EMPIRE
צוויי מאל טעגליך 2.30 — 8.30
דער באריממטער איטאליענישער כאראקטער אקטיאר
בעני מור
מיט
דינאמיט טענצער
ביל'י האלמס
— אין —
„נאוועלטיס פון 1932"
אוועגט: 25ס. ביז $1.00.
מאטינעס: 25ס. און 50ס.
ליידיס מאטינע טעגליך 25ס.
וואך פון מאנטאג, 8־טען פעברואר
אמעריקע'ס הויפט טרעמפ קאמיקער
פרענק עקס סילק
דער „דזשאנדזש רובי" פון אמעריקע און זיין „זיידענע זאקען" דעוויי קאלומביא בורלעסק

DUCHESS THEATRE
Dundas cor. Markham

GARDEN THEATRE
College at Spadina

3 - טעג בלויז - 3
היינט, דאנערשטאג, פרייטאג און שבת
4־טען, 5־טען און 6־טען פעברואר

זיך צו שטעלען געגען דער גאנצער וועלט צוליעב איהר ליבע פאר איהר קינד.
זיך פארלייקענען: „איך בין נישט דיין מוטער!" ווען דאס הארץ ווערט צוריסען פון בענקעניש נאך איהם.
אוועקגעגעבען אלץ פאר א גרויסער ליבע. דאס קען נאר א מאמע אין
The SIN of MADELON CLAUDET
די זינד פון מאדעלאן קלאדעט
מיט
העלען העיס
לואיס סטאן, נעיל האמילטאן, קלוד עדוואַרדס, דזשון הערשאלט, מערי פרעוואסט.

STANDARD THEATRE
אונזער נייער טעלעפאן נומער איז: ווייווערלי 6950
ווידער גייעס! ווידער פרעהליכעס!
בעטי פרענק און פסח'קע בורשטייז
בנימין בלאנק צוזאמען מיט יעקב זאנגער
פרייטאג אוועגט, שבת בייטאג און אוועגט
דעם 5־טען און 6־טען פעברואר
א. אלשאנעצקי'ס מוזיקאלישע פראדאקשאן
א לעסאן אין ליבע
פון א. סיגעל. אויפגעפירט פון פסח'קע בורשטיין.
מוזיק דירינירט פון בנימין בלאנק.
אויסגעשטאט פון אלעקס אמאסיא.
אונזער קאמפאניע
אנא טייטעלבוים, אסתר פיעלד, חוה זימאנד, סטעלא שולמאן, יצחק ליפינסקי, היימאן ראפאפארט, משה זיידמאן און אליקס אמאסיא

אויפמערקזאם! כשרות
דעם משרד הרבנים מאכט באקאנט אז
דער בוטשער ש. בורד
358 קאלעדזש סטריט
איז אויסגעפונען אז ער איז ניט בארעכטיגט צו פארקויפען כשר פלייש. מיר לאזען דאס וויסען, אז מיר נעהמען אראפ פון דעם בוטשער שאפ אונזער פאר־אנטווארטליכקייט און השגחה, ער איז מעהר ניט קיין כשר בוטשער ביי אונז.
משרד הרבנים טאראנטא.

צבי יהודא קעלמאן
דער ביז יעצטיגער מלמד אין תלמוד תרה עץ חיים דיארסי סטריט, פון וואנען ער האט געצויגען חיונה בכבוד, האט זיך פארקויפט צו א טריפהגעם האלסיי־לער צו כשר'ן די נבלות וטריפות וואס פארפלייצען די שטאדט און רואינירען אלע תלמוד תורות און צדקה אנשטאלטען און פארניכטען די פרנסה פון 150 אידישע פאמיליעס שוחטים, בוטשערס, משגיחים, רבנים.
מיר ווארנען אלע אידען זיך צו היטען פון די פאלשע הכשרים.
די פאלענדע בוטשערס פארקויפען
נבלות וטריפות
משה זילבערשטיין 277 דאנדעס סטריט וו
אייבי עפעלזאפט 854 דאנדעס סטריט
מאיר האלצמאן קארנער נעסאו און בעלווין עוו
שמעון קעלערמאן באלדווין און ספעדיינע
ראזענפעלד 688 קאלעדזש סטריט
אייזיק אונגערמאן 38 קענזינגטאן עוועניו
וואורשט פעקטארים אויפמערקזאם
נעהמט ניט אריין קיין ברוסטען פון די אויבענדערמאנטע בוטשערס אדער פון דעם פלייש פעדלער
די שחיטה פון די פאלגענדע שוחטים איז נבלה וטריפה
אברהם הורוויטץ באלדווין סט
יוסף קירשענבוים
פישביין קעמעראן סטריט
נחום טאוב (דער אוקראינער)
דאנדעס, קארנער מארקהאם
איז נבלה וטריפה
משרד הרבנים ועד הרבנים

קומט הערען דעם וועלט באריממטען עמוד קינסטלער
די סענזאציע פון אונזער צייט
חזן פינטשיק

וועלכער קומט אין טאראנטא אויף שבת פרשה טרומה פרייטאג און שבת דעם 12־טען און 13־טען פעברואר
— אין דער —
גרויסער אסטראווצער שוהל
קארנער סיסעל און ספעדיינע
באזארגט זיך באצייטענס מיט א בילעט, וועלכע עס זענען צו באקומען אין די פאלגענדע פלעצער: —
שלמה גראסמאן — 155 דאנדעס סטריט וועסט.
א. לורענבוים — 119 טשעסטנאט סטריט.
ירמ"י רובינשטיין — 49 גרענדזש עוו.
קויפמאן פיש — 49 באלהווין סטריט.
יאקיל ניסקער — 193½ באלדווין סטריט.
יחיאל זיסאפעל — 827 דאנדעס סטריט וועסט.
אין יעקב פעלדמאנ'ס הארדווייר סטארס — 560 קאלעדזש סט. וועסט און 813 דאנדעס סטריט וועסט.
הערצקיע מאגדעל — 56 סיסעל סטריט.
און ביים שמש פון שוהל.
טוט עס יעצט — גלייך. אום איהר זאלט ניט דארפען באדויערען ווען איהר וועט קיין בילעט ניט קענען באקומען.

אפיס טעלעפאן: עלגין 3641. הויז טעלעפאן לאידברוק 4758.
לאיער נייטען פהיליפס סיי. סי.
און קאמפאניע
NATHAN PHILLIPS, K.C.
אימפעריאל באנק בילדינג
171 יאנג סטריט
קארנער יאנג און קווין סט.
אפיס שטונדען: פון 10 פריה ביז 6 נ. מ.

אפיס: 45 ריטשמאנד סט. וועסט 904 - 905 סענטראל בילדינג
אפיס טעלעפאן: עדעלייד 3083 הויז טעלעפאן: טרינימי 1078
לאיער סאול אייזען ב.א.
SOL. EISEN, B.A.
באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט געליהען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס

לאיערס גלעס און דיקלער
פון
GLASS - DICKLER & CO.
708 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן: עדעלייד 1168 — 1169
אלגעמיינע, ציוויל און קרימינעלע לאו־פראקטיק.
געלט געליהען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס.

אפיס טעלעפאן: עלגין 1619
נאך אפיס שטונדען: טרינימי 1446.
לאיער
ה. ס. מאנדעל
פון
נודמאן און מאנדעל
באריסטערס, סאליסיטערס א. אז. וו.
רומס 40—41 אימפעריאל באנק בילדינג 171 יאנג סטריט

אפיס: 45 ריטשמאנד סט. וועסט 705 סענטראל בילדינג.
אפיס טעלעפאן: וויווערלי 2211 הויז טעלעפאן קינגסדייל 8419.
לאיער ב. ווינבערג ב.א.
באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.
מארגיידזשעס געקויפט.